

ORIENT ROMÂNESC

Diversitate Lingvistică și Dialog Intercultural
Limbă, Cultură, Istorie și Civilizație Românească

Editorial
Cultură
Tradiții românești
Artă
Poezie
Asociații
românești
Evenimente

Romania
Levant
Association

Patria este înălăuntrul nostru și o ducem cu noi peste țări și peste mări... Patria nu este pământul pe care trăim din întâmplare.” (Barbu Delavrancea) .

Revista ORIENT ROMÂNESC are drept obiectiv principal păstrarea și promovarea patrimoniului cultural național, în vederea afirmării spiritualității românești în regiunea Orientului Mijlociu. Promovarea culturii românești în acest spațiu geografic este importantă și necesară pentru a face cunoscută unicitatea și diversitatea valorilor transmise de cultura și civilizația noastră . Revista este un spațiu virtual de întâlnire a românilor de pretutindeni cu limba maternă, cu arta, cu tradițiile, cu moștenirea lor etnică sau cu orice alte valori culturale care le-ar putea oferi un minim sens de apartenență la România.

Revista ORIENT ROMÂNESC promovează dialogul intercultural și educația, schimburile de idei și valori între culturi.

CULTURA ȘI TRADIȚIILE - CARTEA DE IDENTITATE A UNUI POPOR

Caseta redacțională:

Redactor șef : Anca Cheaito (Liban)

Redactori: Mirela Pintilie Jaber (Liban)

Diana Călin(Liban)

Valeria Georgiana Nabbout (Liban)

Dr. Ali Cheaito (România)

Machetare computerizată/ Grafică și design : Maha Abou Abdo El Halabi (Liban)

Editor on line: Diana Călin (Liban)

Anca Cheaito (Liban)

“ORIENT ROMÂNESC” on line: www.orientromanesc.ro

Webdesign: Diana Călin - Liban

Contact: Tel: +961 76 610072

Email: ancacheaito@gmail.com, orientromanesc@gmail.com

Publisher: Georges Farah - Middle East Printing Press

Email: mepp.lebanon@gmail.com

Tel: +961 3388359

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul Departamentul Românilor de Pretutindeni

www.dprp.gov.ro

Asociația România Levant

ORIENT ROMÂNESC

www.orientromanesc.ro

LA PORȚILE VERII

Sunt multe de făcut în lumea asta- Constantin Noica

Am avut o primăvară neatinsă dar pe care totuși am simțit-o mai atent și mai profund datorită experienței trăite. A săpat adânc în inimile și conștiința noastră, și parcă am început să credem mai mult în natură și în liniște, ne-a arătat cât suntem de egali, cât suntem de fragili, că nu suntem acei stăpâni supremi care ne-am crezut. Am trecut prin portalul primăverii dorind o schimbare, risipind gândurile în fața miilor de stele, am rătăcit prin gânduri vechi, prin îndoieli întortocheate, prin prea târziuri de neocolit. Lumina lunii și-a călăuzit pașii către neliniștea din noi, risipindu-și contururile săpate în nopți de nesomn, ademenindu-ne într-un timp netrăit încă, dar pe care-l așteptam eliberați de umbrele durerilor vechi... A fost un moment prielnic pentru a ne regăsi. Pentru a evalua corect cine suntem cu adevărat. Pentru a învăța că, înainte de a cere ceva, ar trebui să poți oferi. Înainte de a aștepta bucurie din partea celorlalți, ar fi minunat dacă ai ști să dăruiești ceea ce aștepți de la alții. Am privit în jurul nostru și am descoperit o lume, unde tot ce ni se părușe banal, cândva, a devenit o cascadă de bucurii, a căror căldură ne-a dat senzația aceluia ceva pierdut care dorim să-l regăsim! Se mai întâmplă să crezi că nimic important nu ți se mai poate întâmpla, că știi tot ce trebuia să știi, că ai cunoscut suficient de mulți oameni, că nu mai există loc pentru nimic nou. Și uite că a venit o zi când toate falsele noastre convingeri se năruie brusc și când am început să înțelegem că nimic nu este încremenit pe veci, că viața înseamnă mai mult decât reguli stricte și că, atâta vreme cât trăim într-un spațiu viu, nimic nu stă pe loc, totul este în continuă mișcare.

Cu toții am experimentat aceleași senzații și emoții umane care sunt universale. Doar cu mici diferențe individuale, emoțiile sunt trăite și înțelese în mod egal de toată lumea. Ne-am dat seama că tema fericirii a suportat metamorfoze considerabile, chiar dacă, din totdeauna nu s-a cristallizat într-un concept unanim acceptat și convingător, fiecare individ având propria zugrăvire mentală despre fericire, propria credință despre ea. Am fost cu toții prizonieri ai propriei căutări. Dar ne-a mai învățat să fim mai

atenți, mai apropiați, să sperăm, să o luăm de capăt, să muncim mai conștienți, să înțelegem mai profund oamenii și lumea din care facem parte. L-am recitit pe Camus, am făcut și turneul filosofilor, am ajuns până la Hypatia din Alexandria, am pornit într-o călătorie spirituală în jurul lumii, căutând liniștea sufletească și cred că toți am ajuns la o filosofie a resemnării, în care senina mulțumire de a fi, de a te bucura de ce ai, a te bucura de natura care te înconjoară, este superioară oricărei fericiri de a avea.

Unii poate, stând săptămâni întorși spre ei însăși, ruși de contactul cu ceilalți, s-au confruntat cu melancolia, cu singurătatea, constrânși fiind să privească realitatea socială imediată de la distanță, având sentimentul de teamă, angoasă, singurătate, marginalizare, nesiguranță. Pentru că toți am avut impresia că nimic din ceea ce ni se părea sigur în lume nu mai este valabil. Distanța socială impusă am înțeles-o ca necesitate, dar nimeni nu a considerat-o naturală. A fost ca o pierdere a libertății și pierdere a contactului cu celălalt. Ne-am dorit toți să ne regăsim normalitatea și

echilibrul într-o lume care parcă s-a oprit în loc. Dar, ca în orice situație, există și o parte bună, o lecție de învățat, ne-am trezit toți elevi într-o clasă mare, cu un examen neașteptat în față, cu întrebări la care fiecare a început să răspundă cum poate mai bine. Un examen unde am fost nevoiți să ne analizăm pentru a clarifica ce înseamnă pentru noi realitatea socială, munca noastră și validitatea ei în ochii celuilalt, acel alter atât de necesar continuității noastre.

O perioadă care ne-a provocat cu întrebări și emoții, o perioadă care ne-a îndreptat spre introspecție. Am pierdut rolurile din viața socială, de elevi, profesori, salariați, am pierdut acel timp organizat după un program și ne-am întors mai mult spre natural, spre un timp al vârstelor noastre și ciclul diurn/nocturn. Istoria se repetă, de când se știe, omenirea a trecut prin momente grele, secetă, război, sărăcie, boală. Să ne amintim, pe vremuri, străbunii noștri, oamenii satului românesc nu erau surprinși de nimic, acceptau totul ca o parte a destinului, ca făcând parte din rânduiala vieții. Perioada grea o considerau ca pe o judecată, urmare a unor greșeli. Pe vremuri de ciumă țărani noștri se rugau, poșteau, apelau chiar la magie, femeile bătrâne sau fetele țeseau, croiau și coseau Cămașa Ciumei într-o singură noapte, sau pentru alungarea bolilor foloseau incantații, zgomote și figuri fioroase așezate la hotarele satului. Bolile erau considerate duhuri rele, cu înfățișare de femei bătrâne, despletite, care aveau în mână seceri cu care curmau viața oamenilor. Se spunea că venirea lor era anunțată de semne, cum ar fi eclipsele de soare sau de lună, cutremure. Toți oamenii satului îmbrăcau aceste cămăși care apoi erau puse la hotarele satului drept ofrandă pentru aceste duhuri malefice. Astăzi sunt obiceiuri uitate, din cartea de istorie a satului românesc și nimeni nu are pretenția să ne întoarcem la ele. Dar totuși este necesar să privim cu atenție la ceea ce tradiția strămoșească ne învață, adică să ne păstrăm calmul, echilibrul, speranța și să fim atenți la excesul consumului mediatic. Parcă ne-am refăcut legăturile cu vegetația, lumina, întunericul, cu cei de lângă noi. Sunt convinsă că am rezistat acestei perioade, nu pentru că nu ne-a lipsit hrana, ci pentru că am redescoperit produsele culturale, cartea, filmul, muzeele, concertele...chiar virtual, ne-am dat seama de câtă importanță are cultura în viața noastră. Poate a venit vremea să

conștientizăm importanța impactului cultural asupra psihicului nostru, importanță vitală, care nu este lux, ci necesitate. Cultura sădește și cultivă psihicul uman, ea este cea care creează valori și simboluri, este cea care ne ajută să simțim esența vieții. Ne oferă sentimentul de apartenență la cele mai diverse valori ale existenței umane. Ne oferă posibilitatea să creăm o viață mai bună, indiferent de problemele politice, sociale, umanitare. Cultura este memoria noastră, conștiința colectivă a continuității istorice, modul nostru de a gândi și a trăi (Milan Kundera)

Ne-am străduit să ne înțelegem pe noi înșine și lumea din jurul nostru, cu toate provocările ei și care ne influențează într-un fel sau altul. Ne cunoaștem definindu-ne prin propria noastră lume relațională cu mediul în care practic experimentăm propriul unui „a fi» existențial, esențial, ca parte majoră a ființei. Și câtă dreptate are Constantin Noica, marele stâlp al culturii române, în acea scrisoare adresată fiului său în care scrie: „sunt atâtea de făcut pe lumea asta». Da, sunt multe de făcut pe lumea asta, ca vector al unei experiențe intime, profunde, incontestabile ca nivel propriu de conștiință. Să renunțăm la aroganță, mândrie, înfumurare, infatuare, să devenim mai apropiați, mai înțelegători, mereu mulțumiți de sine, încântați că avem privilegiul de a fi împreună, și a fi în simbioză cu eul propriu. Și tot citându-l pe marele Constantin Noica, să învățăm că fiecare viață este o întoarcere, așa cum prea înțelept ne-o arată, poate cel mai frumos basm românesc, «Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte». Omul trebuie să învețe că trecerea lui prin viață, și prin istorie, ca mică ori ca mare colectivitate, este o mișcare în cerc, o permanentă «întoarcere». Sunt multe de făcut în lumea asta - asta trebuie să fie de fapt scopul major al oricărei existențe, acesta parcă este sâmburele de adevăr în umila lui identitate. Să învățăm să ne dedicăm întreaga viață scopurilor sociale, familiei, artei și creației, să fim în armonie cu Omul uman și cu natura înconjurătoare. Perioada aceasta a fost un dialog singular cu Natura care ne-a legat cu o realitate mai subtilă, am conectat verticalitatea peisajului cu cerul, și pentru fiecare culoare am căutat o nouă semnificație simbolică. Am devenit oameni ai cercetării dar și ai artei și frumosului. Am devenit poate mai deschiși pentru reînnoirea și îmbunătățirea propriilor

concepte asupra lumii înconjurătoare spre noi orizonturi, noi oportunități, aida unui suflu de vânt prielnic în viața noastră. Până și universul amintirilor ne-a invadat sufletul. Și primăvara într-un impuls ritmic și-a anunțat simfonia de forme, culori și lumină, care au amplificat estetica vizuală, au accentuat sentimentul poeziei și invitația de a merge dincolo de vizibil. Am asistat parcă la o mare expoziție. La fel ca în timpul unei vizite de atelier, artistul ne-a apărut în frumoasa sa realitate. Parcă culorile acestui maestru strâns legate și totuși distincte, ne-au înfățișat emoția întregului existent într-o lume fragmentată. Luciditatea lui ne-a copleșit cu frumusețe, cu încredere și putere pentru a trăi, fără iluzii, ceea ce nu exclude visul. Pe deplin în rezonanță cu lumea așa cum este ea, atât de complexă, această primăvară care abia ne-a părăsit parcă a fost necesară pentru noi. Pur și simplu să fii, să te confrunți cu viața, să te confrunți cu tine însuși. Dar, să fim optimiști, există prezențe și întâlniri care dau respirație.

Ne aflăm la porțile verii, să ne deschidem porțile inimii. Va fi dimineața unui nou început. Dimineața unei bucurii mereu amânate. Dimineața încrederii în darul pe care l-am primit de mult și cu care nu am știut ce să facem.

În credința populară, se spune că solstițiul de vară este favorabil unor magii puternice, care își pot pune amprenta pozitivă în dragoste,

prosperitate sau sănătate. O energie a pasiunii, a vitalității, creativității și belșugului. Să ne încălzim inimile să ne înseninăm privirea, să deschidem drumul spre a trăi ca ființe care nu sunt constrânse de tiparele negative, zilnic să adunăm comori de frumos din ce este în jurul nostru, din arta, din tradițiile noastre, să ne simțim mai vii și mai prezenți lângă cei dragi. În fiecare an iunie vine la noi cu Sânziene îmbrăcate în ie, bucuria verii și a iubirii, cu flori de câmp, cu zâmbete de copii. Sărbătorim soarele și vara, aprindem focuri pe dealuri în noaptea luminată, și dansăm în lanul de grâu. "Du-te soare, vino lună,/ Sânzienele îmbună, Să le crească floarea-floare,/ galbenă, mirositoare, Fetele să o adune, să le așeze în cunune, Să le prindă-n pălărie,/ straturi pentru cununie, Boabele să le răstească,/ până-n toamnă să nuntească"! Ne întoarcem spre noi începuturi pentru că viața și bucuria se caută neîncetat în imperiul efervescent al verii. Redobândim inocența călătorind, umplând golurile din suflet descoperind mai bine inima și sufletul, dând sens existenței, devenind roua cerului, lacrima câmpului, gustând frumusețile satului românesc și a culturii noastre milenare. Cătreierând prin inimă și minte, găsim taina creației noastre românești, învățăm gloria destinului nostru și prin slove scrise deschidem poarta sufletului. Precum se deschid ușile catedralelor, să ne deschidem inima spre această vară plină de miresme românești.

Anca Cheaito

Quo vadis homo?

Identitatea socială

GEORGIANA VALERIA NABBOUT

“Suntem îndreptățiți să spunem că fiecare enunț, fiecare act fizic produs într-o situație dată își are rădăcinii într-o identitate personală, care aruncă de la un moment la altul o privire furișă în spatele rolului deținut.”

(Goffman, 1991)

Acum când lumea ajuns la apogeu din punct de vedere tehnologic, tehnic și informațional, când prea puține sunt întrebările de ordin științific și mai numeroase sunt provocările și curiozitățile, când lucrăm cu certitudini, putând prevedea cutremurele, vremea și alte situații de ordin socio-politic și când deținem cele mai sofisticate arme, se impune o întrebare de ordin ontologic: “Unde mergi omule?”. Cu alte cuvinte unde ne îndreptăm și unde se dorește a se ajunge? Care sunt țelurile noastre ca și specie și unde se îndreaptă societatea globală? Care e țelul meu ca om? Care e roșul pentru care există? Să ne fi rătăcit oare? Suntem părtași sau spectatori la acțiunile sociale? Pioni sau piloni activi?

Din numeroase motive, legăturile dintre societăți sunt în raporturi de subordonare și dominare, iar grupurile din interiorul societăților sunt din ce în ce mai dispersate, mai neomogene intelectual, spiritual și economic. Într-un mod deloc subtil se schimbă paradigma socială, polii de putere și implicit și identitatea individuală și cea de rol. Poate că primii faciculi ai schimbării au apărut la începutul anilor 2000 și odată cu explozia tehnologică, fluctuația economică și discrepanța dintre puterea maximă de productivitate a unei țări și produsul net în sine, au dus la situația actuală. Unele țări sunt piață de producție, iar altele piață de desfacere, urmând veșnicul joc dintre dominant și subjugat (economic).

Pe de altă parte deținerea puterii economice susține deținerea super tehnologiilor, a informației, deci a puterii și a controlului.

Societatea de astăzi nu mai are nici interese și nici valori comune, iar indivizii, electoratul,

care “desemnează puterea” sunt doar simpli soldați de plumb. Statul de drept își redefineste titulatura și scopul prin calitatea acțiunilor sale.

Mai mult decât una dintre numeroasele întâmplări din viața noastră, fundamentul a ceea ce urmează să facem la nivel generalizat, este educația. O etapă progresivă care ne urmărește pe tot parcursul vieții, care generează comportamente, atitudini, limbaj; în cele din urmă o identitate care se formează tamponându-se în permanență de social. Aici se identifică o gravă problemă: sistemul educațional diferă de la zona rurală la zona urbană, de la vest către est și abundă în lacune grave în ceea ce privește implicația familiei în acest proces. Nu formăm obiceiuri sănătoase, nu semănăm sămânța potrivită, nu cultivăm valori adevărate și nu investim îndeajuns timp în cea mai importantă resursă pe care o avem și anume în oameni. Iar cel mai interesant lucru apare la urmă, atunci când ne mirăm de fructele “hibrid” pe care le culegem din copacul pe care cu atâta pasiune l-am ignorat.

Ar trebui să vedem că toți cei care sunt au ajuns la vârsta maturității, indiferent dacă vorbim de vânzătoarea de la colț, de funcționarul public sau de președinte, au fost copii, deci implicit un aluat pe care părinții l-au modelat după bunul plac, insuflându-le principii, aspirații și așa mai departe; aceștia din urmă funcționând ca modele de imitat pentru cei dintâi. Astfel părinții, agenți semnificativi în viața copilului, îi dau fie prin implicare, fie prin absența acesteia o educație care are rol de componentă principală a identității acestuia.

Privind ambele fațete ale medaliei ce reprezintă realitatea cotidiană, nu pot decât să mă întorc la întrebarea care constituie un punct nevralgic în societatea globală contemporană: **“Quo vadis homo?”**. Educarea și implicarea în viața copilului par să fie acum condiționate de timpul rămas în urma celorlalte activități și nu imperative, numărul adolescenților dezorientați crescând impresionant, dar cel al adulților iresponsabili aproape înfricoșător.

Acest punct de vedere ar putea parea cel puțin îngrijorător, mai ales dacă se iau în calcul anumite statistici, care privesc abandonul școlar și delincvența juvenilă, în condițiile în care aceste probleme ar putea preveni marșul nostru pe câmpul social, care nu este nici mai mult nici mai puțin decât un teren minat.

Deși societatea este un construct pro individ, creat pentru o bună interacțiune a indivizilor și pentru menajarea relațiilor impersonale (de natura administrativă), astăzi tot ea constituie cel mai mare impediment asupra evoluției spirituale și a **dezvoltării personale**.

Creșterea numărului orelor de lucru, scăderea puterii de cumpărare, cât și noile trend-uri ne obligă să stăm separați de familie și ne dau mai puțin timp pentru dezvoltarea abilităților sau a evoluării launtrice. Astăzi, ca și societate globală, nu ne mai permitem acel “slow living”, care ne oferea luxul de a trăi în prezent.

Poate că siguranța economică periclitată, care determină agentul economic să fie mai mult de atât și să se poată îngriji neîngrijit de omul launtric spre formarea unui *eu* echilibrat, integru, lucid, capabil să se autogestioneze (acest lucru implicând liberul arbitru economic, cultural, religios, teritorial etc.) este principala

cauză a stresului cronic cu care se confruntă umanitatea. Acum se pune în discuție perpetuarea unui sistem care îți restrânge aria posibilităților și care te include în cadrul său nu prin asimilare ci prin metode de coerciție subtile și moderne cum ar fi *noile forme coloniale* și setul de norme care survin în urma acestora.

La o privire mai atentă, felul nostru de a acționa este direcționat de mecanismele de interiorizare și recunoaștere dobândite prin educație care ne fac să ne privim de puterea pe care o deținem ca indivizi și să reacționăm pentru restabilirea echilibrului interior, care să reseteze setul de valori și principii după care ne ghidăm.

Timpul este cel mai prețios dar pe care l-am primit. Nu îl deținem sau controlăm, dar avem șansa să ne bucurăm de el.

Eliade, vorbește în una din lucrările sale despre un timp sacru și unul profan. Timpul sacru este “reversibil” în sensul de ciclicitate simbolică, pe când cel profan este efemer și ireversibil. Sigur că acum se poate vedea clar faptul că lumea este în plin proces de *desacralizare* și de redefinire simbolică a timpului, iar unul din marile noastre minusuri este modul în care investim acest timp.

Este interesant faptul că atenția oferită copilului, timpul acordat și petrecut în relaționare și educarea acestuia va face din el în viitor un om puternic capabil să vadă sub ambalaje le și etichetele sociale, raportându-se la calitatea de om pe care o deține și la modul în care percepe valori și non-valori precum *binele, onestitatea, corectitudinea, dreptatea*.

Vorbind despre individ ca și parte a societății și analizând raporturile și acțiunile acestuia în societate, vom lega toată această problematică nu numai de educație, dar și de **identitate**. Această din urmă constituie factorul de bază în virtutea căruia are loc acțiunea individuală și de grup în rețelele sociale.

În studierea identității, sub diferitele ei ipostaze, se face diferența între *imaginea de sine*, sau *imaginea grupului*. Tocmai această confuzie dintre respectivele noțiuni asociate (sub nici o formă identice) face ca teoria identității a lui Krappman fie folositoare

În clarificarea relației menționate. Krappman clarifică punctul lui de vedere în ceea ce privește analiza identității: conform acestuia **identitatea reprezintă performanța realizată de individ cu scopul implicării în acțiunea socială comună și în comunicare**, precizînd că identitatea este ceva dinamic și nu trebuie confundată cu imaginea “rigidă” pe care o are individul despre sine. Reprezentanții sociologiei fenomenologice definesc identitatea ca rezultat al procesului socializării primare: ea se fixează treptat sub influența mediului social înconjurător, și poate fi schimbată foarte greu; deci o prezintă ca ceva imuabil. Krappman, în abordarea identității, propune o analiză a relațiilor dintre deprinderile care fac posibilă și intermediează interiorizarea și caracteristicile sistemului social.

Teoria identității sociale s-a dezvoltat din munca lui Henri Taifel asupra efectelor de accentuare în percepție, din interesul lui pentru psihologia socială a prejudecății, a discriminării, a conflictului dintre grupuri și schimbării sociale. Această teorie se bazează pe o distincție fundamentală între procesele de grup și procesele interpersonale. **Cu ajutorul identității sociale construim sensul a ceea ce suntem. Ele ne așează în rețeaua complexă a relațiilor sociale dintr-o comunitate.**

Sunt de remarcat distincțiile făcute între diverse **forme ale identității**: *identitatea în interacțiune, identitatea echilibratoare, identitatea socială și personală*. Goffman (1963), vorbește despre *identitate socială și personală* ca fiind părți ale definirii individului de către ceilalți. *Identitatea personală* dacă este percepută în mod subiectiv reprezintă și *identitate de sine*, prin *identitatea echilibratoare* înțelege manifestările individului prin care el încercă să realizeze un echilibru dintre diferitele așteptări, identitatea lui socială și menținerea interacțiunii.

Am putea spune, că identitatea socială a unei persoane, începe să se nască, să se contureze în familie. **Familia reprezintă baza identității sociale**. Pentru ca un copil să își dezvolte o anumită identitate socială, formarea identității începe din familie. Ghidarea copilului în familie presupune atât o refracție a identității de sine a părintelui asupra copilului, cât și o construcție a identității de sine a celui din urmă.

Încă de la nașterea copilului **identitatea familiei** se reconstruiește pentru a funcționa ca un complex educativ unitar pentru fiecare din membrii săi: există o educație între părinți și copii. Reconstruirea identității familiilor care au copii de educat are loc pe plan **social și afectiv**. F. Singly pune în discuție și **identitatea emblematică a familiei**. Astfel și re-acțiunea adulților (ce au copii) se schimbă fata de societate. Această schimbare se poate observa în procesul de interacțiune, faptică, verbală și ideologică, dar și la nivel atitudinal.

► Cum se definește astăzi **identitatea socială a unei familii**?

Copilul este rodul a doi indivizi și se înscrie într-o dublă filiație. Linia paternă definește **identitatea socială și juridică**. Această situație începe să apară din ce în ce mai dificilă dacă se iau în considerare schimbările care au intervenit în ultimul timp în legătură cu rolurile sexuale și parentale, noile accepțiuni ale familiei în societatea contemporană. Numărul de familii constituite din adulți și copii care nu presupun legături de sânge este considerabil crescător. De asemenea și căminele constituite din femei ce poartă un nume diferit de cel al copiilor identificați de tatăl lor absent sunt din ce în ce mai numeroase.

Transmiterea unei identități sociale, fapt elementar și obiectiv, vizează că numele este aproape întotdeauna un subiect revelator și complex. Este important de luat în considerare pe de o parte timpul lung care s-a scurs de-a lungul istoriei familiei, iar pe de altă parte analiza și reflexia existenței multor generații.

Identitatea socială a unei familii este oferită de devenirea membrilor săi. În general identitatea socială era dată de categoria socioprofesională a tatălui. Abordarea tuturor locurilor de muncă nu permite categorisirea certă a unui individ, poziția socială a acestuia. Poziția profesională la un anumit moment nu este suficientă pentru conturarea identității sociale.

► Ce este **identitatea emblematică**?

Conștiința pe care familia prin ea însăși, prin existența sa oarecum unică o identifică, poate fi integrată în definirea acestui tip de identitate. Această conștiință se manifestă și se întreține prin mobilizarea semnelor de recunoaștere

ce aparțin unui grup care are fie o identitate comună, fie se afirmă prin singularitatea sa. Identitatea grupului ofera direcție.

Se poate spune că odată cu cunoașterea istoriei familiale se cunoaște și identitatea acelei familii, identitatea specifică ei, *identitatea emblematică*, *identitatea individuală*, sau *identitatea colectivă* a acelei familii, în cazul în care marcatorii simbolici nu sunt suficient de bine conturați.

► Ce reprezintă *identitatea afectivă*?

Viața afectivă constituie nucleul existenței familiale, importanța sa derivând atât din conținutul său, cât și din finalitatea ei. Identitatea afectivă este relevată apelându-se la memoria familială a respectivei familii. Fără această retrăire afectivă de-a lungul mai multor generații nu s-ar putea ajunge la construirea unor noi identități. Conturarea noilor identități în familie marchează reformarea coeziunii în grup.

Identitatea afectivă va afecta în mod direct și constant stima de sine și relaționare cu ceilalți.

Retrăirea afectivă în familie este diferită de la caz la caz, fiecare membru retrăind evenimentele afective prin prisma propriei subiectivități. Această diferență motivează și distincția dintre *destinele individuale*. Dar “ca element de bază al naturii umane, afectivitatea contribuie nu numai la diferențierea, dar și la apropierea individualităților.”

(Dana Mitea, *psiholog*)

► **Identitatea socială** este în strânsă legătură cu **comportamentul social**.

Gustave Le Bon este cel care pune bazele teoriei despre comportamentul colectiv prin apariția în 1895 a lucrării “Psihologia mulțimilor”. Teoria sa despre comportamentul social se poate explica cel mai bine printr-un enunț de tip cauzal stimul – contagiune. Pentru a înțelege mai bine trebuie să pornim de la definiția dată de autor mulțimilor: “Mulțimea este o reuniune de indivizi oarecare, indiferent de naționalitate, profesie sau sex, indiferent de împrejurări care îi adună împreună”¹. Încă de la această definiție se poate intui cu ușurință concepția lui Gustave Le Bon despre comportamentul mulțimilor, pentru că o astfel de reuniune cât se poate de eterogenă nu va fi foarte greu de stăpâni

și dirijat. Într-o astfel de comunitate, spune autorul, personalitatea conștientă dispare, formându-se un “suflet colectiv” ce prezintă trăsături distincte. În aceste condiții se poate pune problema caracteristicilor unei astfel de mulțime, de vreme ce ea este alcătuită din mai mulți indivizi care își pierd în mare măsură conștiința de sine.

O perspectivă diferită asupra comportamentului social ne este oferită de către *Herbert Blumer* (1900 – 1972) care vorbește despre contagiune comportamentală. În acest sens el propune o nouă teorie: Teoria reacțiilor circulare.

O altă perspectivă, total diferită, asupra comportamentului social este oferită de către *Ralph Turner* în lucrarea cu numele “Comportamentul colectiv” [1957]. Cu alte cuvinte întregul comportament social este explicat exclusiv prin intermediul *normelor*; oamenii creează în permanență norme noi și se ghidează după ele, dănd astfel noi direcții societății. Un rol important se acorda liderului. Liderul are un rol hotărâtor în determinarea comportamentului social, el putând accelera procesele care au loc în cadrul mulțimilor prin prezența și exemplul său.

Serge Moscovici introduce în tema liderului și a relației sale cu comportamentul social un

nou termen: autoritate carismatică (des folosită și în manipularea opiniei publice).

În 1962 *James Davies* lansează o nouă abordare a comportamentului social. Davis pornește de la ideea că indivizii își stabilesc așteptări legate de satisfacerea trebuințelor personale. În cazul în care între satisfacerea trebuințelor și posibilitățile de realizare a acestora este o diferență, apare o tensiune care generează frustrare, care la rândul său poate genera agresivitate.

Acum însă, după înțelegerea identității sociale, să vedem ce este **stima de sine** și care ar fi legătura ei cu identitatea socială.

Stima de sine

Funcționarea socială a individului, atât de specială în diferite contexte devine posibilă grație variabilității *conceptului de sine* – indivizii au capacitatea de a regla adecvat comportamentul, adoptând concepții de sine diferite în funcție de context. Însă pentru a înțelege ce este sinele, trebuie să definim **EUL**.

“**Eul**” este acea parte din sine care organizează informațiile sociale și orientează comportamentul. Capacitatea de autoconștientizare și autocunoaștere este o însușire excepțională a omului care, în procesul de autoconștientizare se cunoaște pe sine în calitate de subiect al conștiinței, comunicării și acțiunii, plasându-se într-un raport nemijlocit față de sine însuși. Produsul final al autocunoașterii este un sistem dinamic de concepții ale omului despre sine însuși, conectată cu aprecierea lor, numită cu termenul **concepția Eu-lui**. Concepția Eu-lui apare la om în procesul interacțiunii sociale ca un produs unic și inevitabil al dezvoltării sale psihologice și ca o achiziție psihologică relativ stabilă și în același timp supusă tulburărilor interne și schimbărilor. Ea lasă o amprentă puternică asupra tuturor manifestărilor vitale ale omului – din copilărie până la adânci bătrâneți. Perioada apariției “eu”-lui conștient este considerată adolescența și vârsta juvenilă timpurie

Stima de sine este în strânsă legătură cu *imaginea de sine*. În principiu, individul se cunoaște pe sine din încercările vieții, prin intermediul actelor sale de conduită, a prestațiilor personale, a relațiilor sale cu alții, atât în

împrejurări obișnuite, cât și în situații limită. Este firesc ca în cadrul acestor prestații personale să distingem o primă grupă de succese și eșecuri care constituie prin dinamica lor prima sursă de autocunoaștere. Este firesc că succesele ridică nivelul de autoapreciere, în timp ce eșecurile îl coboară. Pe termen lung acest joc a celor două tendințe va duce la o stabilizare a imaginii de sine. La acestea se adaugă opinia grupului, adică *imaginea socială de sine*.

- Studiile efectuate de diverși psihologi arată că înțelegerea psihologiei sinelui poate însemna

Stima de sine se bazează pe **trei componente**: *încrederea în sine, concepția despre sine, iubirea de sine*. O bună dozare a fiecăreia dintre aceste trei componente este indispensabilă pentru a obține o stimă de sine armonioasă. Între cele trei componente ale stimei de sine există legături de interdependență: iubirea de sine (a te respecta indiferent de ceea ce ți s-a întâmplat) facilitează o concepție despre sine pozitivă (a crede în capacitățile tale, a te proiecta în viitor) care la rândul său, influențează favorabil încrederea de sine (a acționa fără teama excesivă de eșec și de judecata altuia).

Iubirea de sine: Este elementul cel mai important. A ne stima înseamnă a ne evalua. Dar a ne iubi nu suportă nici o condiție: ne iubim în ciuda defectelor și limitelor, în ciuda eșecurilor și înfrângerilor, pur și simplu pentru că o voce interioară, timidă, ne spune că suntem demni de iubire și respect. Această iubire necondiționată nu depinde de performanțele noastre, ea arătând că ne putem regropa după eșecuri. Ea nu ne ferește de suferință sau de îndoială în cazul unor dificultăți, dar ne apară de disperare. Iubirea de sine depinde în mare parte de dragostea pe care ne-au împărtășit-o familia noastră atunci când eram copii, și de “hrana afectivă”, care ne-a fost dăruită.

Concepția despre sine: Părerea pe care o avem despre noi, această evaluare fondată sau mai puțin fondată, a calităților și defectelor noastre, este al doilea stâlp al stimei de sine. Nu este vorba doar de cunoașterea de sine; importanța nu este realitatea lucrurilor, ci convingerea de a fi deținători ai calităților sau defectelor, ai potențialităților și limitelor. Este un fenomen în care subiectivitatea joacă un

rol esențial. Această concepție pe care o avem despre noi înșine o datorăm mediului nostru familial și în special proiectelor pe care părinții noștri le fac pentru noi. În unele cazuri copii sunt împovărați în mod inconștient de către părinți și îndeplinesc ceea ce ei înșiși nu au putut sau nu au știut să realizeze în viața lor. Este ceea ce se numește “copilul însărcinat cu o misiune”.

Încrederea în sine: A treia componentă a stimei de sine, încrederea în sine se aplică în special la actele noastre. A fi încrezător, înseamnă, a considera că ești capabil să acționezi într-o manieră adecvată în situațiile importante (Lelord, C.Andre, 1999). Contrar iubirii de sine, și mai ales, concepției de sine, încrederea în sine nu este prea dificil de identificat; pentru aceasta este suficient doar să te întâlnești frecvent cu persoana, să observi cum se comportă în situații noi sau neprevăzute, în care există o miză sau dacă este copleșită de dificultăți în realizarea a ceea ce are de îndeplinit. Încrederea în sine provine în principal din modul de educație transmisă de familie sau de școală.

Se pare că pentru stima de sine e mai important cum te crezi decât cum ești în realitate. Cei cu o stimă de sine ridicată sunt grozavi în ochii lor, dar nu neapărat și în ochii celorlalți. Scăderea motivației școlare duce la scăderea stimei de sine, ceea ce conduce la consumul de țigări, alcool sau droguri. Cei cu stimă de sine crescută sunt perseverenți în cazul eșecurilor și uneori se comportă mai bine în situațiile sociale. Persoanele cu stimă de sine pozitivă sunt mai fericite și mai puțin depresive.

Creșterea stimei de sine nu ar rezolva problema viciilor, agresiunilor sau problemelor sexuale în rândul adolescenților însă în mod categoric ar face oamenii mai fericiți. Stima de sine *crește de fiecare dată când ne străduim să ne respectăm standardele și scade atunci când nu reușim să atingem respectivele standarde. Așa încât, pe parcursul vieții, este posibil să cunoaștem valori foarte înalte ale stimei de sine, dar și foarte scăzute.* Cercetările au dus la concluzia că adolescenții din familii în care se discută des, pozitiv, despre diversele aspecte ale vieții, sunt și devin mai optimiști. De asemenea, ele indică faptul că părinții al căror control asupra adolescenților se diminuează pe măsură ce aceștia cresc și capătă experiențe proprii din

ce în ce mai numeroase procedează benefic, favorizând conturarea și consolidarea stimei de sine a tinerilor, apariția unui sentiment de siguranță ce se întemeiază din ce în ce mai mult pe resurse personale. Stima de sine se conturează, conform literaturii de specialitate, din **patru componente principale:**

- ▶ sentimentul de siguranță
- ▶ cunoașterea de sine
- ▶ sentimentul de apartenență (la o familie, la un grup, la o categorie socio-profesională etc.)
- ▶ sentimentul de competență.

Sentimentul de încredere anticipează apariția stimei de sine. Individul trebuie ca mai întâi să simtă și să trăiască realmente pentru ca să capete disponibilitatea de a înțelege că are motive de a-și hrăni stima de sine. Cunoașterea de sine, sentimentul de apartenență și sentimentul de competență pot fi stimulate în fiecare stadiu de dezvoltare, în fiecare perioadă a vieții, prin atitudini educative adecvate și prin mijloace concrete.

Conform dr. *Nathaniel Branden*, psiholog umanist (“The Benefits and Hazard of the Philosophy of Ayn Rand: A Personal Statement”), **stima de sine este “capacitatea de a înfrunta dificultățile fundamentale ale vieții, fără a pierde speranța”.**

- ▶ **Stima de sine este în strânsă legătură cu respectul de sine.**

Respectul de sine, spre deosebire de stima de sine, este reflectarea gradului în care sinele nu se autoapreciază, ci se îngrijește de necesitățile sinelui.

Stima de sine ridicată este dependentă de respectul de sine, pentru că primul lucru care scade în intensitate este stima de sine, care poate să fie dependentă de situații schimbătoare, dar respectul este ceva condiționat de credințe, iar o persoană (auto)educată să-ți păstreze respectul de sine în orice situație și să continue să se îngrijească de toate aspectele sinelui (fizic, spiritual, mental, psihic) nu va lăsa stima de sine să scadă atât de puternic încât să afecteze funcționarea sinelui.

comportamentul vizibil în exterior și de anumite decizii în care o persoană trebuie să țină cont de ea, mai mult decât stima de sine, care este mai degrabă o stare. Respectul poate fi cerut celorlalți, poate fi impus, poate fi apărat, în funcție de prezența stimei de sine și a unei educații care să asigure o adaptare la mediul exterior.

Întrebarea care survine în mod legitim este cât de mult ne respectăm pentru a ne croi un drum demn și integru, ce mai niciodată nu va fi ușor și cum alegem să rezolvăm crizele globale în termeni de materiale sacrificate și materiale protejate?

Omul, la nivel intelectual, emoțional și faptic este produsul imitării, al educării, al internalizării și integrării vieții sociale din cadrul în care aceste este plasat. Decizia drumului pe care individul îl va urma este luată la nivel individual, dar determinată de mai mulți factori, enumerați în rândurile de mai sus. Rolul primordial în acest sens o are educarea în sensul ei larg.

Identitatea se schimbă o dată cu procesul de învățare și în timp ce individul devine și evoluează, își schimbă convingerile și credințele sau dimpotrivă și le solidifică.

Astfel prin procesul comprehensiv de natură empirică a acestei probleme putem încerca să dăm răspunsul la întrebarea **Quo vadis homo?**, realizând că din perioada copilăriei, indivizii sunt direcționați către un anumit pattern comportamental - li se induce o traiectorie socială, iar ei sunt cei care vor merge pe el, creându-și în același timp propria realitate. Alegereile pe care le vor face nu sunt altceva decât proiecții ale exemplului celor de la care au învățat și cu care au interacționat, respectiv al nostru în rol de tutore, părinte sau instanță a educării. În același timp, acțiunile unui individ, cât și drumul acestuia se pot modifica drastic în urma unor evenimente, limită sau în urma modificării percepției asupra realității de către alți factori externi.

Vom afla care este destinația umanității când vom fi ajuns la consumarea istoriei. Până atunci, cu cât încercăm să intervenim pentru a ne conserva ca și specie, reușim să schimbăm ireversibil linia temporală și să ne îndreptăm către un dat al divinului. Totul este în mișcare, totul se schimbă.

GEORGIANA VALERIA NABBOUT

ZDRENȚE ÎN PARADIS SAU DESPRE VIRTUȚILE LITE- RATURII APOFTEGMATICE

“Cât de simplă, adâncă și previzibilă ar fi lumea dacă adevărul s-ar arăta necăutat ori dacă n-ar trebui extras cu undița silogismului din confuzia realităților!”

(C. D. Zeletin)

Diana Vrabie Conf. univ.dr. la Universitatea de Stat «Alec Russo» din Bălți

Literatura apoftegmatică prin care înțelegem o scriitură aforistică memorabilă, asemenea unei sentințe filosofice, exprimată simplu și lapidar, are o istorie milenară, luând naștere o dată cu apariția scrisului propriu-zis. Filosofii Greciei Antice, dar și ai Orientului Antic au optat cu o deschidere surprinzătoare pentru această formă sentențiară pentru a face, ceea ce se numea în tradiție elină “paideia”, adică o educare a sufletului pentru formarea lui.

O invitație la reflecție în vederea ecologizării spiritului, ne propune C. D. Zeletin, în volumul *Zdrențe în paradis*¹, apărut la editura Spandugino, în 2012. Chiar dacă autorul ne avertizează că “nu este o carte de aforisme, ci mai degrabă de reflecții care dezvoltă paradoxuri”, volumul răspunde imperativelor prozei apoftegmatice. Concepute cu nerv și intensă aplecare filosofică, suple și scilpitoare, aceste “frângurele”, după cum le numește autorul însuși, reprezintă reverberațiile unei experiențe profunde de viață. Tatonând registrele filosofice, psihologice, morale, sociale, literare, autorul denotă sensibilitate contemporană, fără a se acoperi cu haina moralismului ostentativ: “Începe să mă stîngherească tot mai mult vulgaritatea pe care o percep în psihoza părăsirii patriei” (p. 14).

Expresia uni gândiri iscoditoare, bazată pe observarea nuanțată a omului

și a vieții, meditațiile se convertesc în formulări citabile, chiar memorabile: “Ce dramă ascunde cântărirea firii complexe de către cântarul firilor simple” (p. 29). Traducând o profundă neliniște spirituală, cugetările poartă totodată amprenta concepției despre om, predestinat binelui sau răului: “Lumea se strică progresiv și ciclic, anume parcă, pentru ca tot lumea să-i caute pe oamenii puri. Și tot așa...” (p. 33).

Autorul relevă o capacitate nuanțată de a pune Absolutul în corelație cu Adevărul, Destinul, Speranța, Fericirea, Credința, Păcatul, Absurdul, Vanitatea. Cu o dezarmantă franchețe, autorul se apleacă asupra naturii duale a ființei umane, disociind între *spirit și suflet* (“Sunt fericit că, după ce n-oi mai fi, spiritul își va căpăta plenitudinea eternității pe care a reprezentat-o în mine, dar mi-e o frică teribilă, gândind că s-ar putea să piară și sufletul, în care totdeauna m-am identificat mai bine

decât în spirit” (p. 14)), între *spirit și umor* (“Între spirit și umor există, totuși, și diferența dintre mental și vegetativ. Oare întâmplător li s-a spus alcoolului spirt și fluidelor lumii vegetative umori?” (p. 16)) sau *virtute și viciu* (“Ce paradoxală mașinărie mai e și creierul! Cu aceleași structuri, urzește deopotrivă gânduri ticăloase și gânduri caste, pune la cale deopotrivă mișelii și fapte înălțătoare” (p. 63)).

C.D. ZELETIN

Spirit introspectiv, C. D. Zeletin sondează sensul plenitudinar al virtuților:

demnitate, înțelepciune, dăruire, iubire, libertate, credință, din care se configurează epopeea sufletului. Observații profunde și originale, aforismele sale exprimă sensuri, trăiri, interpretări, ce le apropie de axiomele școlii ionice, conform cărora, logosul e principiul unificator al contrariilor, care guvernează totul și stă la baza tuturor lucrurilor, dar pe care autorul le reinterpretează individualizant: “Limba pe care o vorbim seamănă cu pământul: îi hrănește și pe cei buni și pe cei răi” (p. 24).

Unele din aforismele sale concentrate ca energia unui atom sunt adevărate poeme într-un vers: “Fericit e sufletul care nu are nevoie să pledeze” (p. 11); “Mame răstignite pe crucea propriilor copii” (94); “Dreptul negurii e la negură și al luminii la lumină” (p.74).

Bogata informație livrescă, observația pătrunzătoare și echilibrată, moralitatea autentică, dar și sensibilitatea artistică determină să definească în cheia paradoxului *viața* drept o “aventură cu care ne obișnuim”, *fidelitatea* – “o formă sublimă a mărginirii”, *indiscreția* – “conflict minor la granița dinspre imoralitate”, *onoarea* drept “perfectiunea corectitudinii”, *elocvența* - “vibrația oaselor sufletului” etc.

Emanatii ale unui lirism în care cerebralitatea discursului se împletește cu rafinamentul delicat al expresiei, aforismele reprezintă expresia unui spirit clasic și romantic în același timp. Regăsim aici chemarea la o nouă umanitate, în accepția lui Picco della Mirandola (“Așează-te deasupra vieții lucrurilor. Vei vedea mai bine, deoarece vei cuprinde mai bine, iar sufletul îți va fi mai liniștit. Te vei simți trăind o subtilă înviere” (p. 47)), dar și infuziunile sceptice referitoare la natura umană, în stilul lui Blaise Pascal (“Nu-l ferici pe niciunul dintre oameni. Nici măcar pe cel liniștit. Acesta s-ar putea să fie așa fiindcă Diavolul, sigur de bietul om,

îl lasă în pace o vreme, având altele de făcut” (p. 25), condimentate cu subtilitățile paradoxale ale ducelui Rochefoucauld (“Pe orgolioși îi cumperi ușor fiindcă se vând scump” (p. 12); “Hrană a ignoranței: pornirea de a da răspuns la toate întrebările” (p. 27)). E un “jurnal” aforistic din care răzbate profunzimea ideilor conjugate cu suplețea cuvântului. Echilibrul clasic al frazei se lasă pătruns de pathosul unui spirit romantic pentru a exprima ceea ce nu poate fi cunoscut decât pe propria piele: iubirea.

Cuceritor florilegiu de reflecții gnomice și filosofice, volumul *Zdrențe în paradis* este expresia unei maturități artistice, susținute de livrescul inspirației și de profunzimea trăirii. Fondul ideatic esențializat, în numele *brevilocvenței*, îmbracă haina fervorii analitice, tatonând virtuțile paradoxului și ale sugestiei elegante. Pregnanta percepție a concretului relevă acel sine înalt, descins dintr-un spirit ultralucid, așezat “deasupra vieții lucrurilor”, al cărui unică rugămintă este de a fi “citit încet.”

Erudit de formație științifică, C. D. Zeletin (1935-2020) este poet, eseist, prozator, istoriograf, traducător, medic și profesor universitar de biofizică la Universitatea de Medicină și Farmacie "Carol Davila" din București, membru al Uniunii Scriitorilor din anul 1967, membru al Academiei de Științe Medicale (1994) și președinte fondator al Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România. Dincolo de imensa operă științifică, a publicat peste 40 de volume de literatură, beneficiind de aprecierea unor importanți reprezentanți ai culturii românești, ca Perpessicius, Tudor Vianu, Ș. Cioculescu, Al. Philippide, Laurențiu Ulici ș.a. Profund implicat în promovarea

culturii românești, C. D. Zeletin a contribuit în chip decisiv și la dialogul culturilor europene, traducând din lirica lui Dante, Petrarca, Leon Battista Alberti, Michelangelo Buonarroti, Gérard de Nerval, Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Arthur Rimbaud, Paul Valéry ș.a. Autor de proză apoftegmatică, C. D. Zeletin și-a relevat plinul talent artistic și spiritul eclatant în *Ideograme în nisipul coridei* (1982), *Adagii* (1999) și *Zdrențe în paradis* (2012).

Diana VRABIE

1 C. D. Zeletin, *Zdrențe în paradis*, București, Editura Spandugino, 2012

Discipolii lui Hipocrate și literatura

Dr. ALI CHEAITO

Un subiect vast, interesant, pentru că dialogul dintre medicină și literatură este profund. Cum se poate să fii medic și scriitor în același timp ? Prin ce proces se realizează aceasta fuziune, acest dualism, colaborarea între omul medic și scriitor. Medicul care scrie apără prin paginile scrise necesitatea de a reda medicinei partea de poezie. Dar câteodată această colaborare reală dintre medic și scriitor nu este evidentă. Și nu este vorba de o confuzie identitară. Medicul rămâne credincios atribuțiilor și crezului său și în paginile sale.

Nu e ușor să ții într-o mană caduceul cu un singur șarpe al lui Esculap (Asclepios), iar în cealaltă, lira cu mai multe coarde a lui Orfeu. E mai dificil, dar nu imposibil. E mai simplu parca să scrii și să citești să-ți expui fantasmale decât să fii prezent la suferința semenilor săi pe care încerci să o îndepărtezi, dacă poți.

Întorcându-ne la antichitate, aflăm că patronul medicinei, Asclepios, stăpâna secretele taumaturgiei de la Centaurul Hiron. Asclepios este un premergător al medicinei. Tatăl său l-a dat în grija Centaurului Chiron care i-a împărtășit secretele taumaturgiei cu ajutorul cărora, mai târziu, Asclepios avea să anihileze durerile pacienților săi sau să izbutească regenerarea părților afectate de boală. Totodată Centaurul l-a inițiat în sistemul de utilizare a plantelor medicinale. Dar Asclepios era fiul lui Apollo, zeul zilei, al luminii și al artelor, protector al poeziei și al muzicii, conducătorul corului muzelor, personificare a Soarelui.

Deci de mii de ani, arta tămăduirii a fost alături de arta cuvântului. Medicina este știința cea mai apropiată de arta cuvântului prin chiar obiectul ei, OMUL. A privit dintotdeauna nu numai omul din punct de vedere anatomic și fiziologic, dar mai ales ca ființă gânditoare și iubitoare de frumos.

Omul studiat ca entitate fizică și sufletească necesită o cercetare interdisciplinară complexă. Un astfel de domeniu este și medicina. Medicului îi revine sarcina de a fi mereu alături de om în cele mai grele momente ale sale. Acest lucru face din știința medicală în primul rând o știință a comunicării. Studiarea naturii umane este parte integrantă a medicinei, lucru care i-a determinat pe unii discipoli a lui Hipocrate să-și exprime sentimentele dincolo de latura științifică a acestei științe, căutând expresia literară și estetică.

Medicii sunt mari degustători de cultură, și au dovedit că pot fi și creatori. Au o încărcătură emoțională și spirituală specială, născută din

apropierea de oameni, de durere, dintr-o altă optică asupra vieții. Și asta nu pentru că ei ar purta un semn de distincție. Cauza este de căutat în virtuți ale naturii medicale: bunătate, umanism, toleranță, generozitate, sensibilitate.

Un medic trebuie să fie un fin psiholog, creativ și cu o mare dragoste pentru oameni, să aibă calitatea de a asculta și înțelege omul. Pentru că medicina nu este doar despre iubirea de știință, este în primul rând despre iubire de oameni. Să fii un medic bun înseamnă mai mult decât excelență academică.

Se implică o atitudine bună, aptitudini, caracter, angajament și, mai presus de orice, această profesie înseamnă un serviciu făcut cu inima. Ești solicitat de multe ori să vindeci nu numai trupul ci și sufletul.

Fiecare om e o poveste. În general oamenii sunt experiențe din care se învață lecții de viață. Lecții frumoase, lecții triste, lecții dure... Unele sunt tăcute, căci sunt despre dureri adânci, care abia se șoptesc, nu se pot traduce repede în cuvinte. Aceste povești vin spre lumină, prin corpul sufletului rănit. Gândurile pot duce la tăcere, dar corpul, în limbajul lui, vorbește. Viața este câteodată ca un carusel primejdios, poate aduce multe dureri. Iar ca medic trebuie să știi să le asculți și să le rezolvi cât poți de bine. Ca medic mai ales, zilnic înveți ceva nou, acumulezi experiență și trăiești sentimente profunde. Omul poate fi o carte interesantă dacă știi să-i citești trăirile, să te pui în locul lui și să-l înțelegi. Arta medicului scriitor este o alchimie în trei: medicină, literatură și spiritualitate. În plus trebuie să fii pregătit să lucrezi întotdeauna fără să primești aplauze.

Pentru adevărații medici scriitori, literatura nu este o preocupare secundară, ei îi acordă aceeași importanță la fel ca medicina. Viața medicului scriitor e împărțită între medicină și literatură. Întrebarea care firesc apare, se pot sau nu se pot face două profesii, literatură și medicină, în același timp, de către o singură persoană? Se pot. Iubirea de oameni dorința de ai înțelege și ai ajuta fiind în fond proprie ambelor îndeletniciri, nu numai a artelor frumoase.

Medicina se află la intersecția dintre știință și literatură. Medicina este poate cea

mai puțin științifică dintre științe, cea care împărtășește cele mai multe afinități cu științele umaniste. Acest lucru se datorează în special naturii literare a clinicii, medicul trebuie să interpreteze semnele unui corp, singular și unic, comparându-le cu standardele din literatura medicală, fără a pierde din vedere ansamblu de particularități și de trăsături de caracter proprii fiecărui individ, ale pacientului său. Același simptom poate fi indicele unei multitudini de boli și aceeași boală produce simptome diferite la subiecți diferiți.

Asocierea dintre medicină și literatură face parte din moștenirea noastră culturală imemorială – să ne gândim doar la poezii medicali, de la Nicandre de Colophon, poetul grec care a trăit în sec. II î.e.n. la François Rabelais (1494 -1553) spirit umanist, poliglot, cu largă deschidere culturală, una dintre cele mai reprezentative personalități ale Renașterii.

Literatura este terapeutică, iar medicina este literară. Literatura și medicina, cu siguranță două discipline diferite, dar care împreună formează tot mai mult o alianță apreciată care, ridică problema relațiilor dintre litere și științele exacte, și ne arată mai ales relevanța unei lecturi încrucișate,

În literatură, ca și în medicină, se folosește aproape întotdeauna "inventarea, prescrierea, vindecarea". În mod similar, la fel ca medicul care trebuie să folosească cuvinte pentru a descrie corpul sau pentru a explica patologiile pacienților, scriitorul - poet, dramaturg, romancier sau chiar eseist - diagnostică, previne și tratează bolile sociale experimentate la un nivel individual sau colectiv.

Lucrările medicilor scriitori depășesc limitele literaturii, reprezintă un dincolo de literatură , pentru că, dincolo de omul de litere, se ascunde o viață specială, trăită numai de ei și care, involuntar, răzbate în operele lor literare.

Putem spune că literatura și medicina se îmbogățesc și se hrănesc reciproc, iar acest lucru se realizează prin orientările, practicile și scopurile lor umaniste.

La fel ca și medici precum Sigmund Freud, Robin Cook, Franck Senninger, Glenn Cooper, Oliver Wolf Sacks, Georges

Duhamel, Frantz Fanon, Martin Winckler, Anton Tchekhov, Somerset Maugham, care scriu despre experiențele lor ca terapeuți, mulți scriitori precum Marcel Proust, John Howard, Leslie Marmon Silko, Louise Erdrich, Elechi Amadi, Martin Amis, explorează în creațiile lor literare și artistice mari teme legate de boală și sănătate. Produsul acestei apropieri a apărut ca dovadă a existenței câmpurilor de interacțiune dintre literatură și medicină arătând cum cele două discipline se întrepătrund, fără a fi însă confundate. În realitate, literatura este o știință abstractă cu contururi artistice, în timp ce medicina este o știință cuantificabilă și materializabilă în același spațiu ca matematica și științele fizice.

Medicii s-au angajat în arta condeiului pentru a scoate la suprafață ceea ce poartă adânc în conștiință și spirit, scrisul descifrează înlăuntrul celui care scrie lucruri greu de descoperit. Medicii sunt din vechi timpuri promotori ai culturii și cunoașterii lumii. Anticii creadeau cu strășnicie în medicină ca domeniu de osmoză a mai multor discipline: *Nulla res tam necessaria est quam medicina*. Asemuirea medicinei cu arta este un mod de gândire prezent în antichitate, *Omnium artium medicina nobilissima est*. Un lucru care dovedește caracterul lor complementar.

Relația dintre medic și corpul biologic este o legătură a metodologiei alcătuite din atenție, pași care trebuie depășiți, chestionarea, sondarea corpului. Corpul biologic, care este acțiunea medicului, nu este motivat, adică funcționează independent de rațiunea umană, dar conține practic o rațiune suverană. Mai mult decât atât, pentru a facilita înțelegerea funcționării biologiei organice, medicul are nevoie și de motivul pacientului. În consecință, biologia inconștientă sau cel puțin fără un spirit metafizic de viață și rațiunea umană sunt interconectate. La rândul său, medicina este o literatură biologică care devine vie atât artistic, cât și științific. Astfel, trecând de la biologia individuală la biologia colectivă (corpul social), medicul trece de la realitatea individuală a organismului la rațiunea socială, cea a speculațiilor literare și filozofice, ancorarea științelor sociale. De obicei, medicul-scriitor observă societatea cu aceeași înțelepciune metodologică ca și pentru corpul biologic individual. A lucra, așadar, la opera literară a unui medic înseamnă a căuta acolo aceste ingrediente estetico-științifico-literare.

Medicina are, de asemenea, o literatură în sensul jocului terminologiilor care sunt o sursă de cunoaștere a lumii, a limbilor străvechi (latină și greacă) și producător de neologisme. În orice caz, scriitorul, chiar și atunci când nu este medic prin meserie, el menține în continuare un fel de relație medicală cu societatea.

Să nu uităm, astăzi se vorbește tot mai mult despre scriitor și art-terapie, un mijloc de comunicare simbolică prin care se exprimă personalitatea, emoțiile și alte aspecte ale experienței umane.

De la durere la cuvinte... numeroși scriitori își aștern pe hârtie experiența lor cotidiană. Materialul nostru, ca medici, este de o bogăție nelimitată ne dezvaluie Dr. Marie Didier, ginecolog la Toulouse, care a publicat prima sa carte *Contra vizita* în 1988.

Avem o literatură vastă, bogată inspirată din practica complexă a medicinei. Numeroși doctori din cele patru colțuri ale lumii au scris despre experiența lor. Tematicile sunt multiple, universurile explorate, diverse. Scrierile lor rămân unice, dublu asociate cu practica lor și cu empatia lor în fața suferinței, a morții, a întrebărilor esențiale puse de pacienți, singuratatea unor persoane în timpul bolii... Nu este de mirare că unii dintre cei mai mari scriitori ai lumii au fost medici.

Mulți dintre medicii ce au adoptat condeiul au rămas în conștiința generațiilor viitoare doar pentru operele lor literare, iar servicii lor în calitate de medici au fost, din păcat, uitate. François Rabelais (1494-1553) a fost, pe rând scriitor și călugăr, pentru ca în cele din urmă să îmbrățișeze medicina. Vă voi da câteva exemple de doctori cu harul scrisului care au lăsat posterității capodopere literare.

Johann Christoph Friedrich von Schiller (1759-1805) este un exemplu grăitor asupra modului în care medicina și literatura se întrepătrund în aceeași ființă.

Anton Pavlovici Cehov (1860 – 1904), medic, prozator și dramaturg rus. De peste o sută de ani spectacole după piesele sale sunt prezente, practic, în fiecare săptămână pe afișele teatrelor din România și din lume (*Unchiul Vania*, *Trei surori*, *Livada cu vișini* ...)

Un alt literat-medic a fost Archibald Joseph Cronin. Cine nu-și amintește de Castelul pălărierului, Citadela, Sub stele, Cheile împărăției și Anii tinereții ?

Un alt medic transformat în prozator este Louis-Ferdinand Céline, unul dintre cel mai tradus, citit și apreciat scriitor francez în străinătate autorul mai multor romane care au revoluționat acest gen literar, printre care "Călătorie la capătul nopții". Céline a fost o enigmă umană, un om care a concentrat în paginile sale și în destinul său toate contradicțiile posibile.

"E tare folositor să călătorești, asta îți stârnește imaginația. Restul e numai oboseală și decepție. Călătoria aceasta a noastră e în întregime imaginară. Iată forța sa. Ea ține de la naștere până la moarte. Oameni, animale, orașe și lucruri, totul e imaginat. E un roman, nimic altceva decât o istorie închipuită. Littré o zice, și el doar nu se înșală niciodată. Și apoi oricine e în stare să facă atâta lucru. E destul să închizi ochii. Călătorie dincolo de viață". (Louis Ferdinand Céline Voyage au bout de la nuit C. Editions Gallimard, 1962 Traducere de Maria Ivănescu)

Numărul medicilor care au avut ca profesie de suflet literatura este mare. Astfel, Arthur Conan Doyle (1859-1930), creatorul faimosului personaj Sherlock Holmes, William Somerset Maugham (1874-1985), fac parte din larga serie de medici-literați.

Mikhail Bulgacov (1891- 1940) medic, romancier și dramaturg sovietic, cel care a scris Maestrul și Margareta.

Paul Arul Kalanithi (1977-2015) a fost un neurochirurg American, a scris *Cu ultima suflare* (titlul original: *When breathe becomes air*).

Și în România numărul scriitorilor-medici este remarcabil.

- Profesorul C.D. Zeletin (1930-2020), medic și biofizician, poet, eseist și scriitor la rândul său, remarcă rolul de placă turnantă al medicinei, de loc de întreținere a diverselor preocupări al umanității și, mai ales, având sarcina de a poseda o înțelegere cât mai complexă a ființei umane: *"Medicina e un domeniu al cunoașterii*

*de maximă intelectualitate, placă turnantă spre care se îndreaptă, fără, conținere, tot ce e spor în cunoaștere, de la fizica nucleară la filozofie. Acest fapt prilejuiește medicului poate cea mai adâncă, mai amplă și mai justă reflecție privitoare la existență. Dacă nu e creatoare a omului, în orice caz medicina e cea dintâi creatoare a climatului continuității umane, străja sacră a omenescului. Reflectându-l deopotrivă în ce e mai teluric și în ceea ce este mai eterat, ea nu-și poate refuza tentațiile demiurgice, impulsurile creatoare, dintre care arta rămâne cea dintâi."*¹ (De altfel,

profesorul Zeletin a fost președinte al Societății Medicilor Scriitori și Publiciști din România).

- Victor Papilian (1888 - 1956), personalitate complexă, anatomist, scriitor și profesor universitar român. nu poate fi înțeles decât prin raportare la meseria sa: profesor de anatomie, medic și cercetător. "Medicul a existat înaintea scriitorului... Dar, ea, profesiunea, l-a ajutat să fi înțeleasă ca scriitor, să-și edifice o operă bazată pe sugestiile fecunde și nenumărate ale experienței sale medicale."²

- Medicul endocrinolog și poet Alexandru Lungu (1924-2008) de la Clinica de Endocrinologie a Institutului Parhon din București

- Doctorul Mihail Mihailide (n.1938) medic, ziarist și scriitor, director și fondator al săptămânalului Viața Medicală

- Ion Nica, medic și eminescolog

Medici orientaliști români dintre care amintim:

- Sergiu Al-George (1922-1981) medic și orientalist care a lucrat intens în domeniile indianistică, sanscrită, tibetană, filosofie, lingvistică publicând articole la Paris și Berlin.

- Constantin Daniel (1914 – 1987), medic psihiatru și renumit orientalist, a fost președintele Asociației de Studii Orientale. În cuvântul înainte la lucrarea sa Manuscrisele de la Marea Moartă, semitologul Athanase Negoită afirma: “Constantin Daniel a fost unul dintre cei mai autentici qumranologi. Deși doctor în medicină (și ce medic!), el era un magister și în orientalistica antică. Studiile sale de orientalistă, apărute în atâtea cărți și reviste românești și străine, l-au confirmat ca un mare savant».

- Augustin Buzura (1938- 2017), psihiatru, prozator și eseist român contemporan, autorul unor scenarii cinematografice, membru titular al Academiei Române.

Toți practicieni de forță ai medicinei, cine poate spune că literatura lor nu e de bază? Rolul literaturii este la fel de important ca și rolul științei. Literatura reprezintă cunoașterea umană în cel mai înalt grad.

Prin intermediul operelor sale, scriitorii medici au o strânsă legătură cu lectorii acestor creații, deoarece ei le transmit un mesaj, o trăire mai mult sau mai puțin emoțională.

Scriitorul medic lucrează cu seriozitate. Are de trecut multe și grele vămi, care nu se mai termină. El se sustrage de bunăvoie timpului de relaxare trăind trecerea de la spațiul singularului muncă în pluralul munci, și își petrece timpul în fața foi de hârtie ca în fața unei instanțe supreme, care a proiectat spre el lumina harului.

Dacă știința este o reproducere și o explicație cât mai fidelă a realității, arta este o trecere a realității prin filtrul interior al sentimentelor omenești, o descompunere și o recompunere a lumii în care trăim. Creația artistică a fost prezentă de-a lungul istoriei tuturor civilizațiilor, a fost și este hrana spirituală a societății, fiind animată de dorința de a comunica, de a fi aproape, de a avea ecou în conștiință. Medicii au fost prezenți de-a lungul vremurilor, susținători ai omului și culturii în formele ei cele mai variate.

Dr. Ali Cheaito

1. C.D. Zeletin, *Societatea Medicilor Scriitori și Publiciști din România. Scurt istoric în Mediciscriitori români. Mic dicționar, alcătuit de Mihail Mihailide cu texte introductive de Ion Rotaru și C.D. Zeletin, Editura Viața Medicală, 2001, p. 19*
2. Mircea Popa, Victor Papilian. *Eseu monografic, Editura Eikon, Cluj-Napoca 2008, p. 5*

Definición de Medicina y Literatura

- **Medicina.** (Del lat. *medicīna*) f. Ciencia y **arte** de precaver y curar las enfermedades del cuerpo humano.
- **Literatura.** (Del lat. *litteratūra*) f. **Arte** que emplea como medio de expresión una lengua.

Fuente: *Diccionario de la Real Academia Española.*

De Sânziene sau La ce mai folosesc tradițiile?

MIRELA PINTILIE JABER

Miroseau puternic în juru-i sânzienele înflorite. Noaptea era caldă, așa cum se cuvine să fie în dricul verii. În noaptea aceea a sfântului Ion de vară, se schimbă crîngul cerului după porunca cea prea înaltă și soarele începe să deie îndărăt. De aceea în zodie e zugrăvit la vremea asta semnul racului. La miezul nopții a rânduit Dumnezeu un răstimp de liniște, cînd stau în cumpănă toate stihiiile, și cerurile cu stele și vînturile, după care dintr-odată toate purced în scădere.

Mihail Sadoveanu, *Noptile de sânziene*

Planeta noastră se înconjoară de o pădure de sateliți, așa că și mătușa Mărioara și baciul Gheorghe și-au cam lăsat câmpul, că tot nu mai este de lucru, ca să stea pe tabletă, la taifas cu copiii și nepoții împrăștiați pe cinci continente. Din partea nepoților, pe unde-or fi ei, se aud zgomotele metropolelor, din partea bunicilor se mai aude cocoșul din curte și găștele, hămăitul câinelui legat la poartă. De-aicea, de pe pe ecranul lor, buncii văd metropole, pe cînd nepoții văd, în spatele bunicilor, scoarțele de pe pereții “grijiți cu var” la Paștele trecut, chiar și icoana cu ștergar din colț.

Noi avem un complex, “complexul românismului”; ne temem că prea suntem noi, românii, rămași în urmă, împietriți într-o mentalitate veche, specifică nouă, o națiune “trasă în jos” de un noian de datini și tradiții ce nu-și prea mai au rostul în aceste timpuri. Și poate au dreptate cei ce gîndesc așa... ce neam de oameni om fi și noi, că nu ne mai dăm schimbați pentru a ajunge și noi “în rînd cu lumea”, o lume ce și-a îngropat satul de parcă niciodată n-ar fi fost? Or fi ei, cei din “țările dezvoltate”, mai fericiți în casele palate, le aduc piscinele seninătate, se umplu de pace măsurînd terenul de golf ce înlocuiește brazdele câmpului cu grăul de altădată, le dau produsele superprocesate și frumos ambalate mai multă sănătate în suflet și în trup? Cu vreo două, trei decenii în urmă, naivi, poate, mai credeam. Noi am pierdut satul cînd am decis că e mai de preț industria și “statul la oraș” decât la sat, că viața e mai bună cînd e mai ușoară, că modernitatea ne dăruie mai mult decăt tradiția, deși s-a vorbit și scris mult despre faptul că pentru noi, românii, tradițiile reprezintă o parte importantă a patrimoniului nostru imaterial, că bogăția obiceiurilor formează identitatea noastră, fără de care nu putem vorbi despre o națiune

română. Dacă ar fi să-mi imaginez spațiul cultural românesc, acesta este o cruce dacică - o sferă cuprinzând o orizontală și o verticală. Sfera formează spațiul magico-spiritual al acestui popor, orizontala este spațiul anthropogeografic, acest pământ cu oamenii ce-l locuiesc, iar verticala este adâncul timpurilor, seva pe care ne-o tragem din profunzimile istoriei acestui neam vechi. Românii trăiesc o experiență sacră într-un spațiu și timp sacre, căci ritualul reconectează, restabilește legătura omului contemporan cu timpul primordial; prin ritual putem restabili legătura cu timpul mitic - putem recupera coerența și armonia pierdute. Ele sunt tezaurul și esența noastră, chiar dacă ne-am îndepărtat de acel țăran arhetipal. Tehnologia este importantă, dar ea e doar un instrument, ca sapa sau tractorul. Mai important decât ceea ce facem noi este ceea ce suntem, în sine, în suflet, în adânc.

Azi mă încercă teama că aș fi printre ultimele generații care au mai prins Crăciunul cu Jieni și cu colindători și capre acasă la bunici, a ultimei generații care-a putut privi cu ochi uimiți cum fetele, de Sânziene, își fac cununi de flori ca să le arunce peste casă să-și afle pețitorii. Primejdia adusă de modernizare și urbanizare, înstrăinarea omului față de cosmos, dar chiar și de pământ, au antrenat o puternică "obiectificare" a vieții. Trăim timpuri netrăite încă în istorie, și lumea nu se mai întreabă dacă așa cum trăim e bine, dacă, ușurându-ne povara muncii, nu cumva ne-a pus modernitatea să plătim, nu în bani și nici în aur, ci în fâșii de suflet ce se tot desprind și cad? Atâtea au căzut, că uite, am rămas așa, tot goi și triști și fără vlagă.

Nu este o critică, este pură evoluție. Și tot evoluția va vrea să ne dăm seama într-un târziu că tehnologia nu are suflet, ca supermarketul nu are esență, ci doar ambalaj. Căci evoluând, ne vom da seama că îmbrățișând materialitatea și negând spiritul am apucat pe-un drum greșit.

Un an, doi, înainte de a muri, Nicolae Iorga a spus că sunt două căi prin care sufletul acestui neam poate și trebuie salvat: credința și tradiția, două piloni pe care poporul român poate să-și reconstruiască esența. Și dacă ne căutăm bine înlăuntrul nostru, găsim că în ce privește și credința, și tradiția, le avem încă acolo, deși făcute ghem, cuibărite și tăcute, în sufletul fiecărui român.

Ce este și la ce mai folosește tradiția, în zilele noastre, și cui îi mai pasă de ea? Când mai eram la școală gândeam că tradiția înseamnă ceva dansuri și costume populare, ceva obiceiuri învechite, muzică și dansuri țărănești, așa, de pus la televizor, să se distreze "ăia" de la țară, ce n-au ajuns încă să-și rafineze gustul. Nu-mi spusese nimeni că tradiție înseamnă rădăcini, modul de trăi al unui popor, pământul din care-și trage hrana, natura, muntele și codrul, cerul și cu stelele, viața și moartea a lungului șir de strămoși din care am ajuns azi să fim, deci continuitatea omului în timpul istoric și în spațiul geografic. Tradiția înseamnă identitate - fără ea nu putem sta drepti în picioare; oriunde am fi, acasă sau plecați prin lume, fără conștiința identității noastre ne suflă și ne dărmă orice adiere de vânt, ne pleacă la pământ orice vorbă și căutătură ne-binevoitoare.

George Orwell spunea că "cel mai eficient mod de a distruge oamenii este de a nega și șterge propria lor înțelegere a istoriei lor", iar noi avem mare nevoie de a ne reconecta la tradiția și istoria noastră. În urma cu numai cinci decenii, Eliade mai putea încă vorbi de acele "tradiții nealterate" care formau "fațeta reprezentativă din actualul spațiu cultural românesc" - și știm cu toții că acest spațiu s-a născut la sat. Henri Stahl, antropolog, etnograf și sociolog de la școala lui Dimitrie Gusti, cel care-a fost întemeietorul sociologiei românești spunea că "cel mai prețios document al neamului nostru este tocmai satul românesc".

Dimitrie Gusti, la rândul lui, a emis teoria că esența vieții este voința oamenilor care trăiesc împreună într-o societate, cu toții formând o "voință socială" exprimată în economie - traiul zilnic, și spiritualitate - trăirea sufletească. Și, mai impresionant, spune că această "voință socială" este condiționată de patru factori, patru categorii fundamentale și paralele: cosmice, biologice, psihologice și istorice. Din păcate, după cum deplânge și sociologul Ernest Bernea, tot de la școala lui Gusti, a fost și este mereu regretabil faptul că statul român "a luptat programat împotriva

satului” și “nu a ajutat satul” - din păcate, acestea sunt valabile până în zilele noastre. Țăranul român nu știa el de sociologie și de categorii fundamentale, cel puțin, nu în acești termeni. Dar el știa perfect de bine ca viața omului se desfășoară după un calendar ciclic, sau chiar mai multe, că plantele și animalele ce-i asigurau existența au ritmuri biologice în acord cu cerul și cu aștrele, că sufletul este esența, trupul fiindu-i casa, că locul (geografia) și strămoșii (istoria) sunt sfinte - și că sfințenia este mai importantă decât viața. Căci viața e mărginită, dar sfințenia este vecia însăși.

Noi toate astea nu le mai luăm în seamă, nici dictatele sociologiei, nici înțelepciunea arhetipală a țăranului. Dacă nu vrem să dispărem în neantul pregătit pentru noi de cei ce nu prea iubesc națiunea română, din rațiuni de ei știute, a venit timpul să ne reamintim. A venit timpul să distingem între o realitate “reală” - absolută și atemporală, și o realitate falsă, construită pe bazele unor ideologii temporale, ca cea trăită de noi în marea parte a secolului XX. Vizionarul Brancuși realizase faptul că mergem pe-un drum închis cu mult înaintea noastră, și ne-a avertizat că “ne regăsim cu toții la sfârșitul unei mari epoci și este necesar să ne reîntoarcem la începutul tuturor lucrurilor și să regăsim ceea ce s-a pierdut.” Ne sfătuiește să ne căutam rădăcinile, etnogeneza, autenticitatea culturii populare - o identitate de care ne-a fost rușine, dar care, dacă am înțelege-o și cunoaște-o în realitatea ei, ne-ar înnobila, căci, dacă dispar tradițiile, obiceiurile și practicile noastre sfinte, ce valori punem în loc? Multe dintre cele văzute la televizor, dansurile, costumele, cântecele, sunt mai mult spectacol, dar prea puțin suflet, ca un pahar cu apă dintr-o poza frumoasă, dar care nu stinge setea nimănui. Se mai comit și sacrilegii în căutarea unui sincretism forțat, căci “tot ce-i vechi se cere înnoit”, și nu vedem că ne-am ales cu plasticul, în locul lemnului esență.

Eu cred că mai întâi a fost satul și după aceea au venit dealurile din jur, ca să păzească frumusețea asta- Octavian Goga

Pe 24 iunie, la numai trei zile de la solstițiul de vară, sărbătorim Sânzienele, sau Drăgaica, o sărbătoare-ritual de protecție, sănătate, de dragoste și fertilitate. Sânzienele sunt entități imateriale cu chip feminin și au rolul de a marca, iniția sau proteja comunitatea, mai ales fetele, prin aceste ritualuri. Pot fi în număr de trei, ca și Ursitoarele, sau șapte, ca Rusaliile sau lelele și tot ca ele, pot fi binefăcătoare, sau pot să-i pedepsească pe cei ce nu le iau în serios și le încalcă sărbătoarea. Sărbătoarea Sânzienelor marchează ziua când înflorește planta cu același nume, “substituit fitomorf al zeiței agrare în Panteonul românesc”, ne spune etnograful Ion Ghinoiu, în a sa lucrare Obiceiuri populare de peste ani. În dimineața zilei de 24 iunie, a Sânzienelor, multe fete obișnuiau să se scalde în rouă din zone neumblate.

La solstițiu este ziua cea mai lungă din an; ca și cum ar fi o măsură de contracarare a puterii maxime a soarelui, sărbătoarea Sânzienelor este o sărbătoare nocturnă, cu ritualuri ce se petrec la lumina lunii sau dimineața în zori, până să le apuce lumina soarelui. Fetele se tăvălesc prin

rouă, căci roua căzută pe flori în noaptea de sânziene vindecă bolile de ochi și piele și face fetele "frumoase și curate ca apa neîncepută", iar, pentru femeile tinere măritate, este și un ritual de fertilitate. Bătrânele satului mai strâng roua sânzienelor într-o cârpă albă, de pânză nouă, pentru a o sfoarce apoi într-o oală nouă, dar, în drum spre casă, nu au voie să vorbească sau să întâlnească pe nimeni, iar cine se spală cu această rouă va fi sănătos și drăgăstos peste an. Sărbătoarea începe seara, în ajun, prin întâlnirea fetelor de măritat cu flăcăii ce au de gând să se însoare, apoi fetele fug să culeagă flori de sânziene pe care urmează a le folosi cu scopul aflării ursitului, sau pentru a avea protecție, sănătate și belșug în restul anului. Băieții fac ruguri, le aprind și le învârt în sensul mișcării Soarelui, cu strigături menite a grăbi nunțile. După ce au îndeplinit datina Drăgaicei, fetele se întorc în fugă de la câmp, fluturându-și maramele, iar flăcăii care le așteaptă la intrarea în sat le stropesc cu ulcele cu apa, gest simbolic folosit pentru a le meni să înflorească și să rodească precum roadele câmpului după ploaie. Fetele care participă la acest obicei întind Hora Drăgaicelor, amintire a horei preoteselor Soarelui, și strigă în ritm cu dansul:

Drăgaicele mititele

Au plecat la floricele,

Îmbrăcate în boșcele -

Mor băieții după ele...

Mi-a venit vara bogată

Cu tichii de la copii,

Cu mărgele de la fete,

Cu brățări de la neveste

Sau roștesc imprecății pentru fertilitatea câmpului:

Iană, Iană-Sânziană,

Ț-oi face pomană,

Să dai ploaie fără mană;

Holda să rodească,

Să se veselească,

Porumbul să crească!

De la Dimitrie Cantemir aflăm că:

“În mitologia română sunt cunoscute și sub denumiri precum Dânse, Drăgaice, Vâlve, lezme, Irodiade, Rusalii, Nagode, Vântoase, Zâne, Domnițe, Măiaște, Împărătesele Văzduhului și încă multe altele, în funcție de regiune.”

Deși se consideră a fi aceeași sărbătoare, diferența fiind doar de nume, există totuși o oarecare diferență când vorbim de Sânziene și Drăgaica, cele mai cunoscute. Sânzienele, care se consideră a veni de la romani – Sânziana - Sancta Diana, ar marca o tradiție legată mai mult de natură, câmp, flori și animale - în acest caz păsări; sărbătoarea marchează “amușitul cucului”, sfârșitul unui sezon, cel al primăverii, început cu solstițiul de primăvară de la 21 martie și cu venirea și cântatul cucului. Dacă la echinocliul de primăvară se trezește la viață natura, pădurile, câmpul și sosesc păsările migratoare în vederea nașterii noilor generații, la solstițiul de vară pădurea e matura, păsările deja și-au crescut puii și încep pregătire pentru plecarea cea mare din toamnă când sezonul de înflorire a florilor de câmp este în toi, și se consideră că cea mai bună perioadă de recoltare a plantelor medicinale necesare pentru menținerea sănătății în tot restul anului este chiar în noaptea de Sânziene, când, după tradiție, femeile bătrâne ies la strâns florile tămăduitoare la lumina lunii - se știe că rădăcinile și tulpinele se adună toamna. Este momentul când se strâng florile de sânziene și alte flori de leac, respectând anumite ritualuri. Mai ajută aceste plante și la ritualuri magice, la descântece și farmece de “drag”, fetele încercând să își mărească șansele de a-și atrage pețitori, sau de a-i “întoarce”:

Eu voi înturna ulcica asta /și ulcica întoarnă vatra/și vatra întoarnă soba/soba întoarnă grinzile cu horna/și grinzile întoarnă podelele/... și crângurile întoarnă pe Sânziene./Și Maica Domnului să întoarcă inimile celor împricinat/ unul asupra altuia/ cu cugetele și cu dragostea/ să se împăciuiască!...

Își pun flori de sânziene sub pernă pentru a-și visa ursitul, sau își fac cununi din flori de sânziene pe care le arunc pe casa, tradiția vrând ca, dacă rămâne cununa agățată pe horn, fata să se mărite în același an, sau peste numărul de ani corespunzător încercărilor nereușite. Femeilor le ajuta dacă își fac cingatoare din flori de sânziene să nu le doară spinarea în zilele lungi ale secerișului. Se spune că în noaptea de Sânziene înfloresc și feriga, a cărei floare strălucitoare se păstrează pentru vrăji, descântece și leacuri, și tot atunci, la miezul nopții, înfloresc și iarba-fiarelor, mult cautată de hoți, căci cu ea în palmă se pot descuia toate lacătele. Tot aici îl citează pe Dimitrie Cantemir care spune în «Descrierea Moldovei”:

Sânzâienele (Drăgaicele) sunt binevoitoare omului, fac să rodească holdele, femeile căsătorite, păsările și animalele, dau miros și puteri tainice florilor, tămăduiesc bolile și suferințele oamenilor și apără lanurile de intemperiiile naturii, dar dacă li se nesocotește ziua se răzbună stârnind furtuni distrugătoare, aduc grindină și pedepsesc pe cei păcătoși dându-le boala “ luatul din Drăgaică”.

Drăgaica ar putea fi direct asociată moștenirii primite de la traci, din care se trag geto-dacii; după nume ar veni de la ceremonialul alegerii mării preotese a Soarelui, căreia tracii îi spuneau și Thraekidica (“Binecuvântată”), și este legată mai mult de câmpul cultivat, de tradiția agricolă, de aceea ar fi mai apropiată de câmpul lucrat, de holde și munca câmpului. Prin acest ritual agrar foarte vechi oamenii își atrag binecuvântarea zeiței peste câmpurile lucrate, peste lanurile cu grânele gata de recoltat și pe la casele lor, de unde și înmânarea simbolică a “jitniței”, cheia hambarelor. Sărbătorile solstițiului de vară reprezintă “maturizarea timpului” așa dar sărbătoarea Sânzienelor marchează perioada coacerii, fiind gata de recoltare, a semințelor de grâu, secară și orz, deci perioada încheierii ciclului biologic a celor mai importante plante alimentare cultivate de om.

Dimitrie Cantemir menționează o continuitate a unui ritual al zeiței granelor Ceres, din antichitatea latină - o cunoaștem ca Demetra de la vechii greci. Ceres era zeița fertilității câmpului, a grânelor, a animalelor și a căsătoriei și fertilității cuplului. Tot el scrie despre această tradiție:

După cum se vede, prin ea o înțeleg pe Ceres. Căci în acea vreme a anului când încep să se coacă semănăturile, toate fetele țăranilor din satele învecinate se adună și o aleg pe cea mai frumoasă dintre ele, căreia îi dau numele de Drăgaica. O petrec pe ogoare cu mare alai, o gătesc cu o cunună împletită din spice și cu multe năframe colorate și-i pun în mâini cheile de la jitnițe. Drăgaica împodobită în acest chip se întoarce de la câmp spre casă, cu mâinile întinse și cu năframele fluturând în vânt, de parcă ar zbura, și cutreieră toate satele din care s-a adunat lume s-o petreacă, cântând și jucând laolaltă cu toate tovarășele ei de joc, care o numesc foarte des sora și mai-marea lor în cântecele alcătuite cu deșulă iscusință.

Muzicanții Emesh, 400 î.e.n – par că fac parte dintr-un ansamblu de oșeni din zilele noastre

Noi știm ca multe dintre obiceiurile autentice, venite “din bătrâni”, au o vechime greu de estimat. Faptul că putem ști din ce vechime vine ajută la înțelegerea existenței noastre ca popor. Nu suntem veniți de azi, de ieri, de câteva sute de ani, ci locuirea noastră pe acest pământ se măsoară în mii de ani, iar istoricii antichi au consemnat acest fapt în diverse lucrări legate de diferite împrejurări. Astfel, vorbind despre stăpânirea unui rege scit, Ateas, istoricul grec Strabon spunea că “stăpânirea sa se întindea dincolo de Boristene pe de-o parte, iar pe cealaltă parte pare să se fi întins dincolo de Dunăre în Scitia mică și în antica țară a geților.” Deci, în condițiile în care istoricul nu face referiri la vechimea altor popoare în același context, dar acordă calificativul de “popor antic” geților, ne putem întreba de ce ar fi făcut-o, dacă nu ar fi fost convins de adevărul afirmației, pe bază de probe și documente. Cât de antic era acest popor, de fapt, este semnificativ pentru a înțelege și vechimea tradițiilor noastre.

Guerrier dace (bas-relief, Colonne Trajane, Rome)
Dacian warrior (bas-relief, Trajan's column, Rome)

Paysans roumains (huile sur toile, Miklos Barabas, 1844)
Romanian peasants (oil painting by Miklos Barabas, 1844)

Luptătorul dac de pe Columna lui Traian, identic țăranul român din tabloul în ulei al lui Miklos Barabas, în 1844

Astfel, jocul Drăgaicei ar avea rădăcini cu mult mai vechi decât presupunem; putem să ne gândim la Hora de la Frumușica, cu cele șase siluete feminine reprezentate umăr la umăr într-un dans ritualic de un meșter cucutenian acum șase mii de ani. Intr-un ritual de transformare simbolică a realității.

Hora de la Frumușica, 4000 î.e.n.

Hora reprezintă feminitatea și funcția magico-religioasă a dansului. Nu întâmplător spiritul feminin patronează solstițiul de vară, feminitatea fiind generatoarea vieții, sarea pământului. Dansul în cerc, sau hora, la români, a reprezentat dintotdeauna mișcarea circulară în jurul axei ce unește cerul cu pământul și creatoare de energie. Are rolul de a ajuta soarelui să răsară, aduce apa, ploile, crează belșug și grâne. Vechile strigături ce însoțesc și astăzi dansatorii ne dau cheia necesară pentru a-i înțelege sensurile ascunse.

Bate hora pe răzoare

Să răsară Sfântul Soare

Bate hora tot pe loc,

Să răsară busuioc.

Ridicarea mâinilor împreunate către cer creează conexiunea cu cosmosul, cu soarele de la care omul și pământul își primesc energia, iar bătoritul atent al piciorului pe pământ ajută energia primită să coboare în pământ, pentru belșugul vegetației susținătoare de viață.

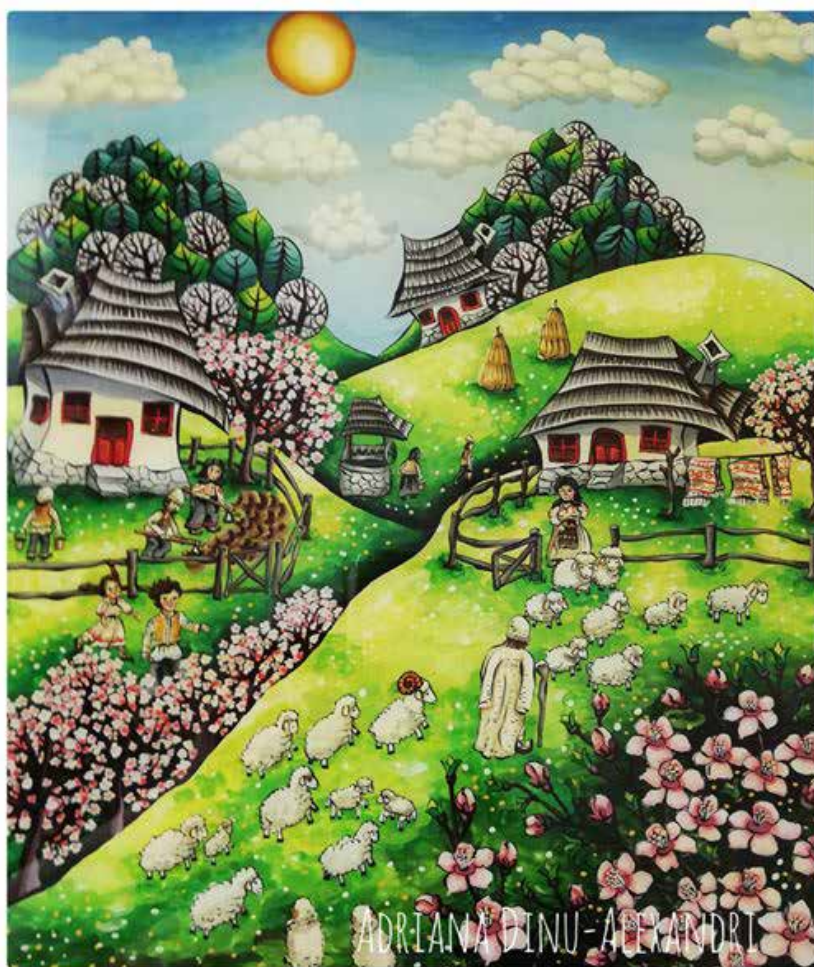
Sărbătorile ce au loc în jurul evenimentelor astronomice semnificative din an, cum ar fi cele de la solstiții și echinocții, sunt deosebit de importante - acestea sunt zile când “cerurile se deschid”, când oamenii și întreg Pământul se “apropie de cer”, când toate cele pământești ies din sfera lumescului și devin mai aproape de Spirit. Toate sunt sărbători “de Lumină”, când Lumina se naște, crește, moare și învie, și din toate timpurile, Lumina a fost identificată cu Conștiința umană. De aceea, Craciunul este aproape de sfârșitul și începutul unui an nou, când se naște Lumina, Paștele, sărbătoarea când Zeul solar moare și învie, sărbătorile recoltei din jurul echinocțiului de toamnă marchează intrarea în zodia Balanței, când se restabilește echilibrul dintre contrarii, ziua devine egală cu noaptea, masculinul în balanță cu femininul, și multe altele.

Astfel, zilele din jurul solstițiului de vară, Sânzienele, Sânpetrul și Rusaliile sunt ritualuri sezoniere marcante ce corespund în importanță și amplitudine cu sărbătorile de început de an, iar nu întâmplător creștinismul l-a așezat la ambele extreme, atât în iarnă cât și în vară, pe Sfântul Ioan Botezătorul. Cel din 6 ianuarie marchează momentul când Ion a săvârșit Botezul Domnului, însemnând botezul lui în Duh dar și Botezul Apei și al Creației, iar cel din vară, din ziua Sânzienelor, să corespundă cu Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul.

Există și popoare antice care considerau vara ca început de an nou. Grecii vechi sărbătoreau noul an la solstițiul de vară, în prima zi a Lunii Noi, ca egiptenii. În timpul faraonilor Regatului de Mijloc, anul începea în ziua întâi a lunii Thot, când apărea pe cer, înaintea răsăritului soarelui, steaua Sirius – la data de 19 iulie după calendarul iulian, “pe vechi”. Cu toate că datele sunt atât de diferite, momentul trecerii de la un sfârșit la un nou început este mereu în relație cu șansa reînnoirii vieții vegetale și animale, șansa unei noi recolte care să-i asigure omului existența. Astfel, vechii daci sărbătoreau anul nou la echinocliul de primăvară, odată cu renașterea naturii, cu nașterea mieilor și cu înverzirea câmpului și cu semănatul noilor culturi; tot așa, egiptenii și-au marcat renașterea anuală în accord cu revărsarea Nilului, fenomen natural de care depindea recolta pentru anul care începe. De aceea, primul din cele trei anotimpuri era cel numit Akhet, “Revărsarea”, urmat de Peret, sau “Iarna”, și Shemu, adică “Vara”.

După observația lui Ion Ghinoiu, la noi, Anul Nou agrar și Anul Nou pastoral au fost fixate în deplină concordanță cu ritmurile biologice ale plantelor și animalelor specifice latitudinii geografice a României, deci la echinocliul de primăvară. Totuși, arată el, exista o deosebire între cele două calendare, căci unul marchează începutul ciclului biologic la grâne și plante, deci procesele de germinație, încolțire și creștere, și cu lucrările câmpului, aratul și semănatul; celălalt, calendarul pastoral, marca timpul împlinirii în primăvară a unei “germinații” începute în toamnă; este timpul fătatului și înțărcatului mieilor și viteilor, al tunsul oilor și începutul mulsului.

Toate acestea nu se petreceau doar din conștiința necesității asigurării traiului de peste an, ci erau regulate, impuse, sărbătorite în cadrul unui șir de obiceiuri și ritualuri care marcau momentele cele mai oportune lucrărilor de primăvară.

Adriana Dinu Alexandri- pictură pe sticlă

Dacă luăm pentru exemplu doar luna martie, sau “Încolțitorul”, sau “Germănar”, vedem cum totul se petrece într-un ritm intens, în contrast cu tihna lungă a iernii, care era “alungată” la Sântoader, și când oamenii începeau pregătirile pentru intrarea în lungul post al Paștelui- spălatul oalelor cu leșie și urcatul în pod, umplerea, sau prepararea borșului, apoi cu Dochia, Mărțișorul, Intrarea în Zilele Babei, Mucenicii, Moartea Dochiei, leșirea din Zilele Babei, Sâmbra Plugului, continuate cu Intrarea în Zilele Moșilor, sau Caii lui Sântoader, cu Alexii și întoarcerea berzelor și a cocoșârcilor, cu Ziua Șarpelui când ies serpii din letargia iernii, cu Ziua Peștelui când Sfântul împinge peștii de la fund, unde au stat pentru iernare, înspre suprafață, până la Blagoveștenia sau Buna-Vestire, când se pun cloștele pe ouă și făceau ritualuri de îndepărtare a forțelor malefice, de divinație și de prognozare a duratei vieții, și mai apoi Ziua Cucului, când trebuie să-ți cânte cucul din față și să ai bani la tine pentru șanse favorabile în tot restul anului.

Vedem deci cum, tot după spusele etnografului, “calendarul popular, alături de alte creații de excepție ale culturii populare, are profunde semnificații pentru civilizația și cultura românească. El este un document prețios pentru teza istorică, deja demonstrată, a autohtoniei și permanenței poporului român pe teritoriul carpato-ponto-danubian.”

Toate acestea mai demonstrează cât de mult trăiau oamenii vechi în sincronie cu natura, cu pământul și cosmosul, iar aceasta le dădea conștiința apartenenței la un tot unitar în care fiecare are un rol important de jucat pentru menținerea ordinii și rânduiei cosmice. Parafrazându-l pe Eliade, omul tradițional, tocmai prin respectarea și perpetuarea acestor ritualuri, își depășea condiția, trecând din spațiul și timpul profan în spațiul și timpul sacru.

Dragaica, sau Sânzienele, este o sărbătoare cu rădăcini adânci; în anumite locuri din țară se mai păstrează încă un obicei vechi, acela de a forma o “sororitate” pe viață, prin care fetele care intră în ea, se leagă pentru totdeauna, ajungând, să treacă prin toate vârstele vieții împreună. Ele au misiuni importante pentru comunitate și la fel, una față de alta, amintindu-ne astfel de frăția călușarilor. Se poate spune fără teamă că obiceiul se trage tocmai de la preotesele din neolitic - pe care ni le putem ușor reprezenta după imaginea “Soborului Zeițelor”.

După Maria Gimbutaș, cea care a studiat timp de zeci de ani probe și artefacte din neoliticul european și a fost impresionată de bogăția de statuete ale feminității din Cultura Danubiană, cultură ce include și toate siturile neolitice de la noi din țară, a elaborat mult asupra teoriei existenței unei societăți matriarhale construită în jurul Zeiței Mame. Preotesele ei, responsabile de continuitatea și bunăstarea comunității, erau înzestrate cu puteri magice. Ele erau cele ce stăpâneau, prin ritualurile lor, forțele naturii, pe care le transformau din forte vrăjmașe în forțe prielnice, asigurau protecția împotriva forțelor malefice, mențineau sănătatea trupului și a sufletului prin cunoașterea plantelor și a ritualurilor care le întărea efectul tămăduitor, asigurau fecunditatea oamenilor, a holdelor și a animalelor prin cunoașterea mersului astrilor, veghind la alinierea activităților oamenilor cu mișcarea cosmică. Preotese ale Zeiței Mame, ele dețineau tainele ritualurilor magice în numele Mamei Zeițe a Pământului, pe care o serveau și o celebrau în toate cele trei ipostaze ale sale, de fecioară, matroană și bătrână înțeleaptă - cele trei vârste ale feminității. Aceste datini vechi au rămas încă vii în folclorul și în basmele românești, în tradițiile noastre cum este și sărbătoarea Sânzienelor.

Un obicei ciudat din vechime ni-l relatează Dimitrie Cantemir. De la el avem mărturia unui ritual vechi și ciudat al geto-dacilor, astăzi explicat științific. Ne spune că în ziua Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, deci în dimineața zilei de Sânziene,

toți țărani moldoveni se scoală în acea zi înaintea zorilor și privesc cu ochi mari răsăritul Soarelui și cum ochiul nu suferă prea mult această lumină și - din pricina ei - începe să se zdruncine și să tremure, ei pun pe seama Soarelui tremurătura pe care o simt în ochi și se întorc voioși acasă, după ce au făcut această încercare.

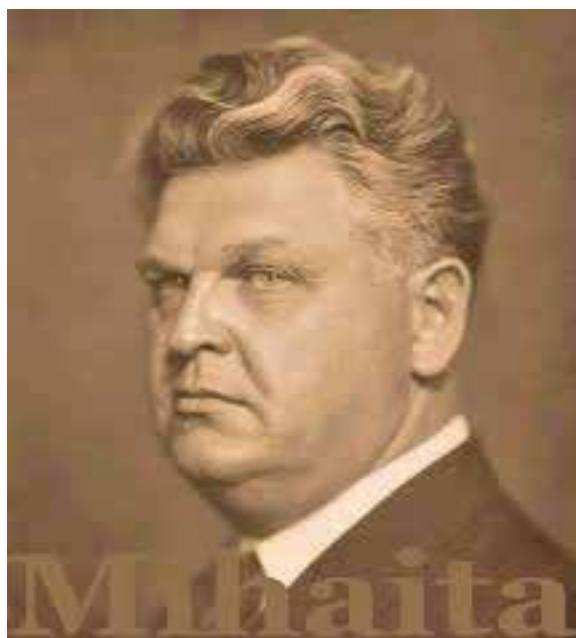
Astăzi procedeul este cunoscut ca "sun gazing", adică "privitul soarelui". Vechi ritual răspândit nu numai la geto-daci, ci și la Azteci, la indieni și la egipteni, în rândul marilor preoți și al șamanilor, privitul soarelui are, arată studiile moderne, funcții specifice și foarte benefice, dar în anumite condiții, pe care, înțelegem din textul lui Cantemir, dacii îl cunoșteau - lumina soarelui este prea puternică pentru ochi, dar benefică la primele și ultimele raze, cateva minute la răsărit și la apus. "Privitorii soarelui" moderni folosesc această practică pentru a se energiza, crescându-și vitalitatea, datorită producției crescute de hormoni ai glandei pineale. Cercetarea arată că privitul soarelui stimulează glanda pineală; lumina solară trece prin ochi de-a lungul tractului hipotalamic pentru a ajunge la creier, astfel stimulând glanda pineală care produce hormonii melatonina și serotonina, cunoscuți ca hormoni responsabili pentru "starea de bine".

Identitatea noastră este legată prin mii de fire invizibile de acest pământ cu obiceiuri și tradiții ce ne vin din vechime, din acest spațiu care a fost și este mereu sursa bogată de inspirație filozofică, artistică, spirituală. Ca fii ai acestui pământ, nu avem scăpare, ethosul nostru ne obligă

la cugetare, la exprimarea acestei esențe prin creație și venerare; astfel, Sânzienele au împins la reflecție pe doi din autorii noștri cei mai luminați : Mihail Sadoveanu ne-a dăruit , în anul 1934, romanul magico-realist *Noaptea de Sânziene*, Mircea Eliade ne-a dat romanul psihologic-spiritual *Noaptea de Sânziene* în anul 1955.

Prin acest roman, Mihail Sadoveanu susține ideea că neamul românesc este un neam bătrân cu înțelepciune milenară și cu legi străvechi, și nu poate accepta ca influențele occidentale străine să intervină sau să se suprapună tradiției autohtone. Sadoveanu descrie intriga dintre proprietarul pădurii Borza care vrea să se folosească de ea și să o vândă, și apărătorii locului care nu înțeleg cum legea pământului poate fi încălcată; romanul este un prilej pentru a elabora asupra necesității supraviețuirii ființei comunității care este înzestrată cu drepturi ancestrale, deci absolute de locuire. Apărătorii Borzei trăiesc dintotdeauna o legătură tainică, au simțul apartenenței profunde la locurile lor, și de aceea sunt conștienți de datoria neexprimată “față de un ‘duh’ al pământului lor”, iar aceasta ne reactualizează legile strămoșești de mult uitate și bogăția legilor naturale ale pământului. În cartea lui, oamenii trăiesc în deplina comuniune cu natura care aparține tuturor, și de aceea ei nu pot înțelege cum pădurea ar putea avea “un proprietar legal”, care mai și încearcă să o distrugă, în loc să se folosească doar de bogățiile care sunt în ea. Oamenii locului percep vânzarea lemnului de frasin din codrul Borzei ca pe o trădare a legăturii sacre dintre om și codru, căci, în viziunea lor, pădurea este o entitate de sine stătătoare. Pădurea este personificată, ea căpătând o identitate proprie; pădurarul Neculai Peceneaga spune că “are și Borza un drept la existență de care nu s-a ținut seama” și nu poate fi proprietatea cuiva, ci aparține tuturor. Există o frăție evidentă între codru și om, iar *Noaptea de Sânziene* sunt dovada vie a sintagmei “românul este frate cu codrul”; omul este în deplină comuniune cu natura, pentru că el face parte din natură. În această lume, natura reprezintă o entitate de ordine superioară, la fel ca și omul. Există un tot unitar în care părțile sprijină totul iar totul susține părțile: pădurea este plină de păsări și animale, de arbori și plante miraculoase cu care-și susține fratele, omul. La rândul lui omul se simte dator să-și apere frăția cu codrul și de aceea locuitorii fac tot ce le stă în putință pentru a-și apăra pădurea.

Sadoveanu ne reamintește aceste legi și adevăruri de mult uitate, dar care sunt de fapt părțile noastre de suflet pierdute de-a lungul timpului. Astăzi, relația noastră cu pădurea a devenit mai tragică decât niciodată, și, putem înțelege clar din mesajul *Noapților de Sânziene* că, apărând frăția noastră cu codrul, ne apărăm pe noi înșine. Mesajul care ne vine din timpurile vechi ale strămoșilor este mai mult decât confirmat de știința de azi, când se vorbește de necesitatea conservării ecosistemelor, că natura, și mai ales pădurea, creează nu numai bogății naturale cum ar fi azi neprețuitul lemn, ci că este casa de drept natural a nenumăratelor vietuitoare care, în lanțul trofic, asigură până la urmă supraviețuirea noastră ca civilizație; pădurea reglează circuitul apei în natură, stabilizează pamanturile, dealurile, împiedicând alunecări distructive, și, nu în ultimul rând, este cel mai puternic factor de depoluare a unei civilizații prea urbanizate, prea dăunătoare oricărui sistem viu, inclusiv omului. Relația om-natură ar trebui de fapt să fie o relație natură-om, după cum s-a păstrat vie în bogăția tradițiilor românești și în vechile cutume.

La rândul lui, Mircea Eliade folosește mitul Sânzienelor în cheie diferită, deși introduce, la fel ca la Sadoveanu, elemente de mit împletite cu realitatea locuirii noastre istorice a acestui pământ. Spre deosebire de romanul lui Sadoveanu în care conflictul era exterior, cel al lui Eliade se focalizează pe zbuciumul și căutarea ființei launtrice atunci când lumea exterioară pare a-și

fi pierdut sensul, pare a fi înnebunit, cu toate atrocitățile războiului și imediat după război, cu ascensiunea fascismului, rebeliunea Gărzii de Fier, dictatura militară a lui Antonescu, care, în 1941, i s-a alăturat lui Hitler pentru atacarea Uniunii Sovietice, cu consecințele impunerii brutalului regim stalinist în țară. Nebunia naște nebunie, iar pământul nostru devine scena tuturor furiilor dezlănțuite, cu cutremurul din 1940, cu închisorile, legionarii, comuniștii, cu situația intelectualilor, cu inevitabilii oportuniști ai războaielor și cu abuzurile regimului sovietic, cu seceta din Moldova și multe altele. Intelectualul, anterior forța morală a acestei națiuni, asistă acum neputincios, sau este prins în angrenajul realității tulburi, și nu se poate opri de la concluzia ca, atunci când omul desface acel contract natural cu legile nescrise ale existenței, urmează grave consecințe, iar primul care are de pierdut este el însuși. De fapt, după cum avea să concludă Eliade însuși, rătăcirea și tribulațiile personajului principal au un caracter inițiativ, iar toate obstacolele întâlnite în cale fac parte din Labirint, al cărei ieșire el o tot caută.

Personajul principal, un alter ego al lui Eliade, este Ștefan Viziru, un român aflat într-o căutare spirituală. Deși căsătorit cu Ioana, el o întâlnește pe Ileana (o posibilă aluzie la "Cosânzeana") tocmai în noaptea de Sânziene, "atunci când cerurile se deschid". În plin spirit Jungian, aceste două femei sunt două ipostaze ale Animei, partea feminină de suflet a fiecărui bărbat. Ioana reprezintă pentru Ștefan instinctul vieții, iar Ileana, în schimb, în rolul ei de fata morgana, reprezintă aplecarea secretă către autodistrugere, instinctul morții, sau al transcendenței, iar aici vedem o identificare perfectă cu mitul Sânzienelor. Ileana, fata întâlnită de Ștefan în noaptea de Sânziene, se ascunde mereu de bărbatul pe care îl iubește, astfel că pentru el, căutarea femeii reprezintă un fel de căutare a propriei identități. Întâlnirea finală cu întoarcerea și încheierea unui cerc peste ani, reprezintă un fel de pășire împreună spre un alt tărâm, având loc tot în noaptea de Sânziene, în aceeași pădure în care s-au întâlnit. De data aceasta, personajele pare că transcend într-un alt tărâm al realității, căci Ștefan și Ileana dispar misterios în 1948, după exact 12 ani de la prima lor întâlnire, în noaptea când cerurile se deschid. Putem vedea sfârșitul ca pe o împlinire a acestor două ființe dincolo de realitate, exact la 12 ani, lungimea unui an cosmic.

Peste ani, Eliade avea să spună despre temele din romanul său "cel mai reușit".

Aș putea spune că, într-o anumită măsură și în mod misterios simbolul se ascunde în realitatea imediată; el se află aici, dar noi nu-l putem descoperi întotdeauna pentru că lumea modernă nu mai este "deschisă" la experiența simbolică. Orice rătăciră - într-o pădure, într-un oraș necunoscut - pot "simboliza" rătăciră inițiativă în labirint. Oricare "exilat" poate fi un Ulisse în drum spre Itaca, în drum spre "Centrul" existenței sale, iar toate obstacolele pe care le întâlnește pe drumul reîntoarcerii sale "acasă" (Centrul Lumii) pot fi valorizate ca tot atâtea încercări inițiativă.

Cel ce trăiește sărbătoarea de Sânziene, și oricare altă, căci toate sărbătorile la români sunt momente sfinte, participă, după spusele lui Eliade, la o "experiență simbolică", se împărtășește din taina corespondenței dintre om, natură și cosmos. Ritualurile sunt repetibile din an în an, dar sunt irepetabile pentru persoana în sine, pentru că,

de la an la an el este mereu altul. Trece de la copilărie la feciorie și la viața cuplului așezat, aduce copii pe lume și trăiește din plin fertilitatea agrară și animală, muncind un număr de recolte și crescând câteva generații de animale, ca mai apoi, să-și simtă toamna și iarna vieții, așteptând, sau dorindu-și plecarea pentru a face loc la viața care va veni. Ca un copac ce a dat frunză, floare și apoi fructe, iar fructele au lăsat semințe, el trăiește din plin taina vieții și a morții, acceptându-și

sfârșitul ca pe o încheiere firească a roștului lui, când pleacă împăcat cu viața și împăcat cu moartea. Acest om este pe deplin cuprins de dimensiunea sacră a realității, sau este deplin conștient de realitatea Sacrului. În contrast absolut, omul modern s-a înconjurat de tehnologie, de artificial, dar, în loc să se simtă împlinit, trăiește o veritabilă dramă existențială. Suferă pentru că s-a îndepărtat de la identitatea sa primară, de la Real, pentru că trăiește în Artificial. Adevărul este că mai ales acum avem nevoie de inefabil, de mister, așa cum ni-l amintesc tradițiile noastre, așa cum se concretizează și în tradiția Sânzienelor, ca un exemplu. Voi repeta aici vorbele unei persoane care a decis să învie tradiția Sânzienelor, și o face cu success an de an; ea spune că tradiția ne dă șansa dialogului cu sinele, șansa de a ne cunoaște în ce avem mai tainic: sufletul.

Dacă este să ne mai întrebăm “la ce folosesc tradițiile”, răspunsul este, “ca să existăm”. Căci altfel, dispariția tradițiilor ar avea drept urmare dispariția națiunii înseși. Ar fi bine dacă am înțelege din toate aceste exemple de ritual și tradiție ca noi nu vom fi niciodată noi înșine decât dacă vom reintegra această parte de identitate pierdută. Atunci când ne vom reaminti că ”românul e frate cu codrul”, când ne vom reaminti că toți și toate eram odată frați și surori, că eram înfrățiți cu natura, că eram în permanentă legătură cu cosmosul, când ne vom reaminti cum să sfințim apa, aerul, prin sfințenia noastră, prin binecuvântare, căci Masaru Emoto a demonstrat clar cum apa ia sau forme urâte când avem gânduri rele, sau ia forme minunate când reflectă imaginea gândului bun - atunci, banala apă de la robinet ar putea deveni Apă Vie. Atunci, și pentru noi, cei de azi, se vor deschide cerurile la marile sărbători, și nu numai.

Mirela Jaber, Beirut

Bibliografie

- Dimitrie Cantemir, *Descriptio Moldaviae – Descrierea Moldovei*, trad. Gheorghe Guțu, Editura Academiei R.S.R. 1973
- Mircea Eliade, *Noaptea de Sânziene*, editura Tana, 2009
- Ion Ghinoiu, *Sarbatori si obiceiuri romanesti*, editura Elion, 2003
- Maria Gimbutas, *The Language of the Goddess*, editura Thames and Hudson, 1989
- Marcel Lutic, *Timpul Sacru: sărbătorile de altădată*, Editura Kolos, 2009
- Mihail Sadoveanu, *Noaptea de sânziene*, editura Agora, 2007
- Cornel Dan Niculae, *Leacuri si remedii magice din Carpati - Magia și fiintele fantastice din arhaicul românesc*, editura Electra, 2011-Romulus Vulcănescu, *Mitologie Romana*, Editura Academiei, București, 1985
- Wikipedia, *Sânziână*

IA - O HERMENEUTICĂ A BLUZEI ROMÂNEȘTI

Henri Matisse, "La blouse roumaine", (1940).

ÎNCERCAREA NE- ASCUNDERII. MAGIA SIMBOLULUI.

Din vremuri imemorabile până astăzi, românii și-au exprimat gândurile prin cântec, artă, vestimentație, ornament, mod de viață. Deși reprezintă o formă de comunicare mai rar întâlnită, fiindcă necesită un simț estetic bine format, exprimarea unor trăiri prin intermediul vestimentației nu le este străină românilor, care au dus acest proces la rang de artă.

Cea mai remarcată piesă din portul popular și, care a dezvăluit faptul că straiele românești sunt de o frumusețe covârșitoare, este, fără îndoială, celebra ie.

La românească și cusăturile migăloase de pe piept și de pe mânecile ei ascund o întreagă istorie a vieții de la sat. Costumele populare reprezintă, de fapt, întreaga moștenire culturală a țaranului român. Este vorba despre un tot unitar de legende, povești, basme, fabule, culori și înțelesuri profunde, ascunse în simboluri, încă nedescifrate pe deplin.

Nicolae Grigorescu,
"Țărană din Muscel"
(nedatat de către artist),
Muzeul Național de Artă
al României.

DOINA HARNAGEA - *Profesor de filosofie*

Astăzi admirăm doar frumusețea acestor costume și munca imensă care stă în spatele lor, dar nu le mai putem percepe mesajul. Fiecare desen sau culoare descrie o poveste, pe care înaintașii noștri au dorit s-o lase moștenire, să desprindă ceva din sufletul lor și să-l dăruiască celor ce vin după ei.

Pare a fi cântecul unei lumi de mult apuse, când soarele răsărea doar pentru eroi și oameni buni. O lume plină de ființe supranaturale din mitologia populară românească. O lume "în care s-a născut veșnicia", după expresia poetului și filosofului român Lucian Blaga.(1) .

24 Iunie = SÂNZIENELE

ZIUA INTERNAȚIONALĂ A IEI

Deși, la prima vedere, motivele prezente pe materialele textile românești par a avea un scop pur estetic, nimic nu este așezat la întâmplare pe acestea, deoarece fiecare cusătură reprezintă un cod descifrat numai de către membrii comunității, iar ineditul merge și mai departe,

prin aceea că fiecare zonă deține propriile sale însemne, în care se regăsește armonia dintre străvechea moștenire a tracilor nord-dunăreni (geto-dacii) și neștiute influențe ale populațiilor mai mult sau mai puțin trecătoare pe aceste meleaguri. De exemplu, în Sibiu (Transilvania) putem admira în zilele de sărbătoare ii cu motive în alb și negru (ce reflectă moștenirea saxonă), în sudul țării vom vedea cusături cu fire roșii, maro, galbene, de aur sau de argint (influențele Imperiului Otoman), iar Moldova se mândrește cu albastrul de Voroneț, combinat cu portocaliu.

SIMBOLISMUL IEI

Simbolurile cusute pe iile românești fascinează prin originalitate și frumusețe, prin calitatea lor de "document istoric" al unei tradiții multimilenare. Ele ne spun multe despre zona geografică, despre istoria și tradiția fiecărei comunități.

Unii istorici presupun că ia a fost purtată pentru prima dată în perioada culturii Cucuteni (aprox. 5500 î.e.n.- 2750 î.e.n.), una dintre cel mai vechi civilizații din Europa. Cultura Cucuteni era răspândită pe teritoriul de astăzi al Moldovei, în nord-estul Munteniei, sud-estul Transilvaniei și în Basarabia.

Cămașa era confecționată din pânză de in sau de cânepă, din borangic sau mătase. Simbolul cel mai des întâlnit era crucea, simbol solar stilizat poziționat central. Încă din epocile precreștine, vestimentația avea și un rol de protecție, de aceea vom întâlni multe simboluri cu semnificații magice sau benefice.

Primele ii pot fi văzute pe Columna lui Traian și pe monumentul de la Adamclisi, iar cea mai veche și autentică reprezentare a costumului popular o aflăm în "Cronica pictată de la Viena", din 1330, cele 147 de ilustrații ale documentului, fiind o sursă pentru istoria culturală din secolul al XIV-lea.

Iile se confecționau de femeile din sat în timpul șezătorilor, unde acestea cântau și confecționau haine. Cămășile erau diferite de la o regiune la alta nu numai prin textura materialelor, ci și prin modelele și broderiile aplicate. Ia era împodobită, preponderant, cu broderii la mâneci, piept și gât.

Caracteristicile iei sunt date de cusături (umărul, care unește părțile din față și spate de mânecă), încrețul, altița (bandă lată, elementul definitoriu și unic al modelului, irepetabil), râurile (benzi drepte sau oblice pe piept și mâneci) și bibilurile sau cheițele (cusături prin care se îmbină bucățile textile). O altă caracteristică a costumului femeilor este folosirea culorii, fondul Țesăturilor din in, cânepă sau lână, fiind alb.

Femeile satului erau atente și la momentele în care își lucrau prețioasele ii, alegând intervale ferite de influențe nefaste. "Iarna, lucrau la opaiț, se trezeau pe la ora 5 și lucrau până se însera, când își făceau apariția spiritele malefice. Programul era stabilit și potrivit superstițiilor. Ele lucrau după ora 4 dimineața, după ce spiritele rele părăseau spațiul din locuință - zmeii și toate închipuirile lor, pentru că se temeau că aceștia vin să le fure inspirația"(2).

Ia cu motive simple era purtată ca veșmânt obișnuit, iar în zilele de sărbătoare fetele și femeile purtau ii împodobite de cusături colorate și complicate. Diversitatea acestor modele conferea libertatea de a îmbrăca bluza atât la ocaziile speciale, la sărbători, la nunți, la slujbele religioase, cât și în fiecare zi. Strămoșii noștri erau convinși că hainele lor, astfel confecționate, aveau menirea de a-i proteja de rele (rol apotropaic) și de a le aduce bunăstare.

Simboluri diverse de pe iile românești.

Aceste simboluri sunt folosite nu doar în vestimentație (ie, coc, pieptar, cămașă, ȋțari) și obiecte de podoabă (năframă, basma, batișă), ci și pe obiecte uzuale din gospodărie. Motivele sunt foarte diverse de la flori, frunze, fructe la păsări, animale, figuri abstracte, elemente cosmice.

Simbolurile de pe bluzele tradiționale românești sunt de mai multe categorii:

- simboluri abstracte: cosmice, zoomorfe și antropomorfe;
- simboluri florale și vegetale realiste (plante, frunze, flori, fructe);
- simboluri geometrice și abstracte.

SIMBOLURI COSMICE

Simbolul pomului vieții, prezent încă din neolitic, în mitologia românească.

Simbolurile cosmice ale costumelor populare tradiționale sunt: simbolul solar, soarele (floarea-soarelui) sau cerc stilizat, fulgerul (zig-zag), stelele, luna, calea laptelui. Ele vorbesc despre legătura cu sacralul. Sunt, de obicei, simboluri ancestrale ce reprezintă divinitatea. Simbolul solar reprezintă căldura, energia vieții, iar cercul-roata reprezintă roata vieții, ciclul anotimpurilor.

Simbolismul cosmic este foarte bogat: steaua (sursă de lumină, ghidează spre calea cea bună), cercul (reprezintă Soarele, dar semnifică și ciclicitatea cosmică, sau regenerarea ori moartea și renașterea naturii, așa cum se întâmplă de-a lungul celor patru anotimpuri).

De asemenea, iile înglobează însemne ale fertilității și abundenței (melcul, spicul de grâu, frunzele și fructele), ale trecerii timpului, renașterii și vieții eterne (vița de vie, apa curgătoare),

SIMBOLURI FLORALE SAU VEGETALE

Cele mai des întâlnite simboluri sunt: spicul de grâu, ghinda, știuletele, afina, strugurele, mărul, părul, trandafir, lalea, floarea de crin sau de cireș.

le cu motivul “floare de măr”, culoare mov.

Copacul și ramurile sale reprezintă simboluri ale reînvierii și înțelepciunii. Tot pe ea românească sunt reprezentate, adesea, ca forme stilizate ale florii și frunzelor, spiralele, (cu trimitere la cârcei de vița-de-vie sau dovleac), reprezentate cu fir verde, mov sau albastru.

Întâlnim rar și trifoiul cu patru foi. Bluzele tradiționale românești abundă în reprezentări și colorit în funcție de zonă. La satele de la câmpie sau șes apar elemente legate de recoltă, iar la munte apar conurile și acele de brad.

ELEMENTELE ZOOMORFE

Dintre acestea distingem: coarnele berbecului, fruntea boului, vrabia, porumbelul, cocorii, rândunica și găinușa. Ele exprimă tradiția și bogăția unei anumite zone geografice și etnografice.

ELEMENTELE ANTROPOMORFE

În cadrul acestor elemente de inspirație antropomorfă, costumele populare sunt, de obicei, împodobite cu următoarele simboluri: siluete de femei, părți ale corpului omenesc, ochiul (ștergare, cearșafuri).

SIMBOLURI INSPIRATE DE ACTIVITĂȚI

Broderiile conțin adesea simboluri de lucruri uzuale, ustensile folosite în viața zilnică a omului, uneori monede sau roți. Pot fi amintite: cârligul, grebla, furca, sapa, jugul, secera, ciocanul etc.

Aceste motive sunt legate de lumea imaginară și de vechile credințe ale țăranilor români, de bunăstare și ciclicitate. (3)

CULORILE FOLOSITE LA ÎMPODOBIREA IEI ROMÂNEȘTI

Dacă la Suceava iile sunt sobre cu brun, cafeniu, negru și verde închis, la Câmpulung găsim roșu puternic și negru. Există un anumit tipar în funcție de zonă.

Deasemenea, culorile sunt și ele simbolice și pline de semnificație. În Vrancea întâlnim culori puternice precum roșul, albastrul, verde, ocru, iar în Ilfov, culori calde, la Romanați, albastru cu roșu și vișiniu, în Gorj doar negru, iar în Argeș și Vâlcea, roșu închis.

Fetele nemăritate purtau ii viu colorate (roșu, galben, roz). Culorile sobre erau pentru femeile mature.

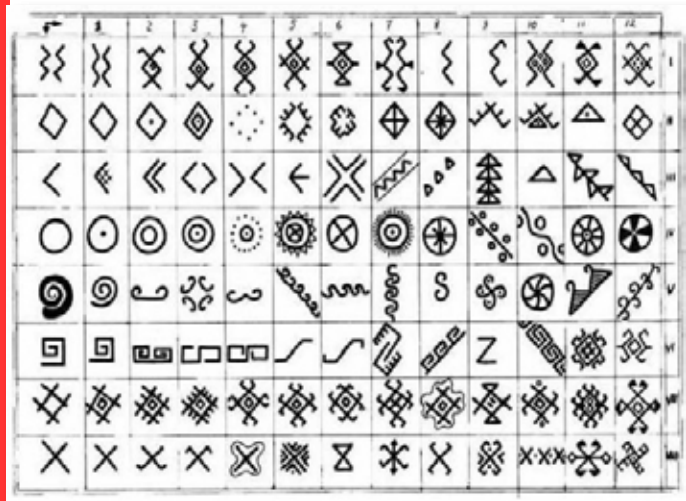
Albastrul și argintiul reprezentau apele, auriul și verdele erau câmpia, roșul și maro erau munții.

Cercetătorii au găsit un număr de peste 230 de culori reprezentate pe ia românească. Culorile erau făcute din plante: coajă de răchită, de zarzăr, foi de ceapă, de gutui, liliac și altele. De exemplu, pentru galben, foaia de ceapă, pentru violet, crinul, pentru maro, nukul, pentru vernil, coji de vișin și dud, pentru negru, mentă, anin și urzică, pentru vișiniu, salcia.

SIMBOL ȘI DESTĂINUIRE

Fiecare costum tradițional și zonă are o personalitate, din Dobrogea la costumele din Oaș, din Oltenia sau din Munții Apuseni. Fiecare arată altfel, fiecare reprezintă o lume pe care o pierdem. Poate ca și un înțeles pe care nu îl mai putem "traduce".

Ia, ca și celelalte costume populare, culorile și simbolurile lor, sunt parte integrantă a moștenirii noastre culturale, a unei mitologii populare românești care este încă vie. Trebuie doar s-o reînțelegem.

Complexul simbolism de pe ia românească.

SIMBOLURI STILIZATE SAU GEOMETRIZATE

Aici găsim următoarele simboluri: romburi, pătrate, cercuri, melcișorii (spiralele stilizate), ochișorii, sfoara, linii drepte, crucea. Observăm o simbolistică precisă: atunci când crucea este dispusă pe orizontală, ea apropie oamenii între ei, iar cusută pe vertical, ajută individul să se conecteze cu Dumnezeu.

Magie și artă.

Din care zări vor fi coborât?

Costumul popular tradițional românesc este artă și istorie, în același timp. Este povestea țăranului român de la origini până în prezent, de la șezători până la hora satului.

Multe simboluri, însă, rămân sub acoperirea unei imense taine, pe cât de seducătoare, pe atât de nemărginite. Nu numai unele intervale de timp erau sacre pentru români, ci și hainele pe care le purtau, fiindcă, prin mijlocirea lor, cerul cobora printre oameni.

DOINA HARNAGEA

Profesor de Filosofie.

NOTE:

1. Lucian Blaga, "Sufletul satului" ("Poezii", Volumul I, Editura ALBATROS, Colecția: LYCEUM, 1972).
2. Cf. "Matricea Românească", Ana Maria Ilie, consultant de artă la Galeria GALATECA: matricearomaneasca.ro
3. Cf. Cătălin Stănculescu, mythologica.ro

**Nicolae Grigorescu, ȚĂRANCĂ
DIN MUSCEL, nedatată, Muzeul
Național de Artă al României .**

**Nicolae Grigorescu, ȚĂRANCĂ
CU MARAMĂ, 1885, Muzeul
Național de Artă al României.**

**Nicolae Grigorescu, ȚĂRANCĂ, TORCÂND,
1874, Muzeul Național de Artă al României.**

**Nicolae Grigorescu, LOGOFETEASA,
nedatată, Muzeul Național
de Artă al României.**

**Nicolae Grigorescu, ȚĂRANCĂ
VOIOASĂ, 1884,
Muzeul Național de Artă al României**

**Nicolae Grigorescu, ȚĂRĂNCUȚĂ,
ODIHNINDU-SE, nedată,
colecție particulară.**

**Nicolae Grigorescu, ȚĂRĂNCUȚĂ,
STÂND ÎN IARBĂ, dată necunoscută,
Muzeul Național de Artă al României.**

**Nicolae Grigorescu, VISARE,
1875-1885, domeniu public.**

**Nicolae Grigorescu, ȚĂRĂNCUȚĂ,
nedată, domeniu public.**

**Constantin Daniel Rosenthal, ROMÂNIA
REVOLUȚIONARĂ, 1850, Muzeul
Național de Artă al României.**

**Nicolae Vermont, CUSĂTOREASĂ,
1929, colecție particulară.**

**Theodor Aman, UNIREA PRINCIPATELOR,
1857, Muzeul de Artă, Iași.**

**Camil Ressu, ȚĂRĂNCI DIN
VLAICI, începutul secolului al XX-
lea, Colecția de artă "Lucian
Pop", Târgu-Mureș.**

**Ipolit Strâmbescu (Strâmbu),
TÂNĂRĂ, COSÂND, nedată,
Muzeul de Artă din Braşov.**

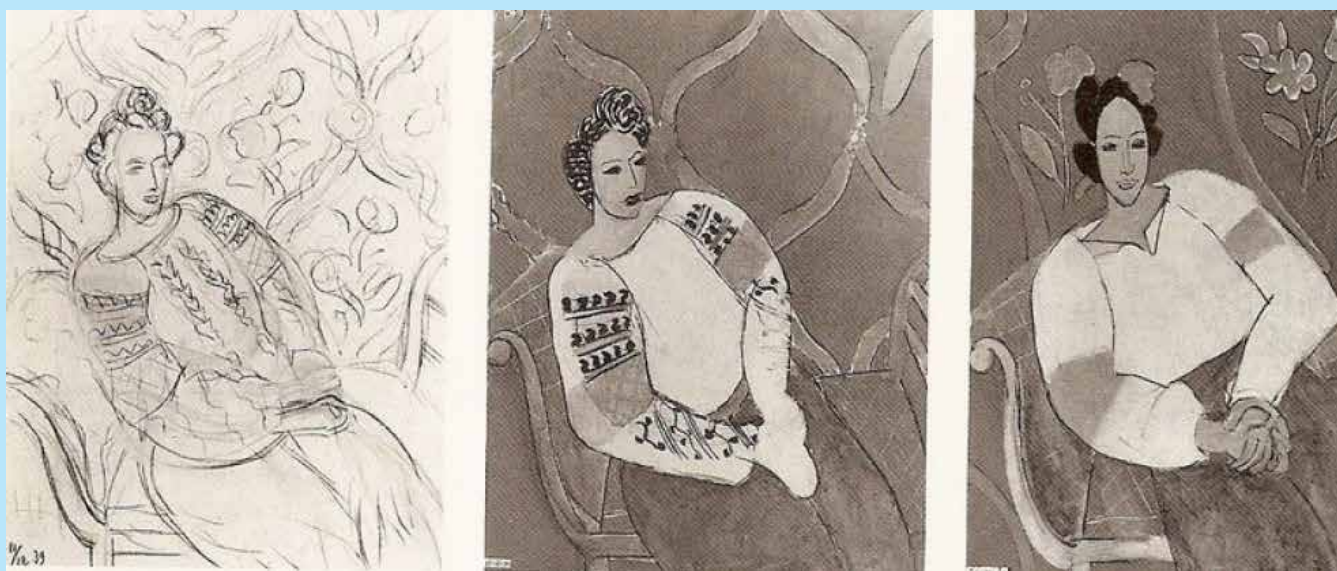
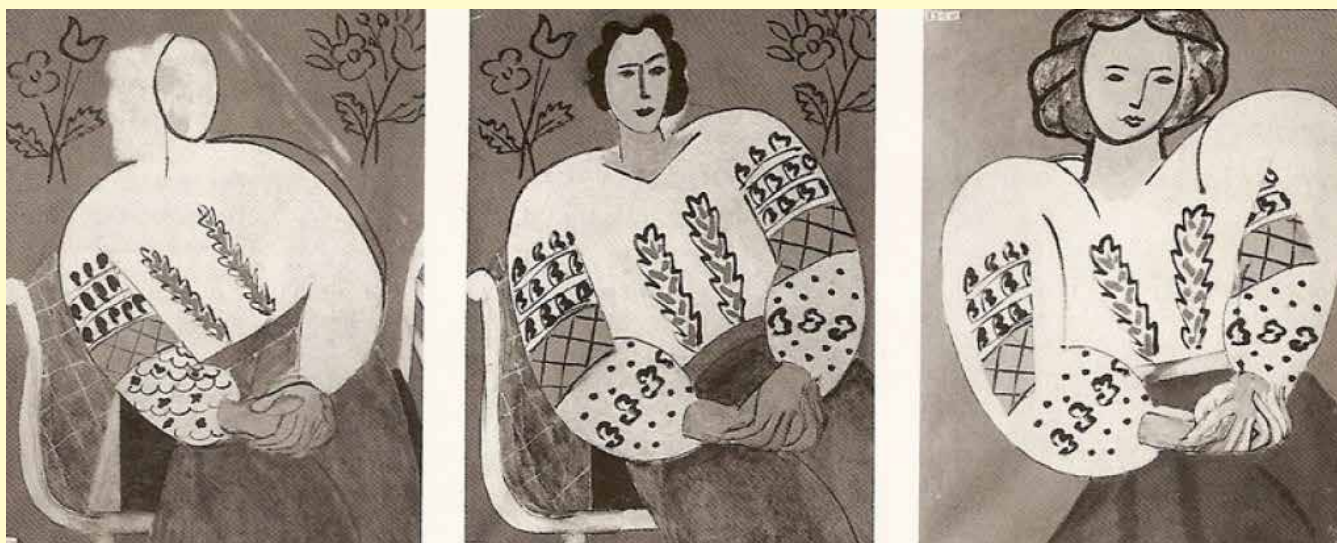

**Nicolae Vermont, FLORĂRESE,
1915, domeniu public.**

HENRI MATTISE, LA BLOUSE ROUMAINE, PICTURI ŞI SCHIȚE

Henri Matisse, Picturi, având ca inspirație ia românească.

**Henri Matisse, LA BLOUSE ROUMAINE, Crochiuri, Galeria Maeght, Paris.
Din cele 11 schițe realizate, două au fost donate de către Henri Matisse
României. Ele se află în tezaurul Muzeului Național de Artă al României.**

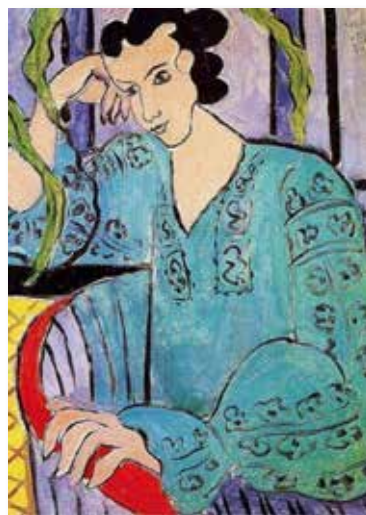
Henri Matisse, LA BLOUSE ROUMAINE, 1940, Muzeul Național de Artă Modernă, Centrul Pompidou, Paris.

Henri Matisse, LA BLOUSE ROUMAINE, 1937, Muzeul de artă din Cincinnati, S.U.A.

Henri Matisse, PAYSANNE BLOUSE, 1936, colecție particulară.

Henri Matisse, LA HONGROISE À LA BLOUSE VERTE, 1939, colecție particulară, Geneva.

Pierre-Auguste Renoir, LA JEUNE FEMME ROUMAINE, 1914, colecție privată, S.U.A.

Frederick Arthur Bridgman, DAME ROUMAINE, 1882, Muzeul de Arte Frumose, Boston.

Marianne Stokes, (1855-1927), A RUMANIAN BRIDESMAID, Austria, colecție particulară.

Franciszek Teodor Ejsmond, JEUNE ROUMAINE, 1885, colecție particulară, Londra.

Sânzienele

Un tărâm magic, al zânelor, al ielelor, se deschide în noaptea din 23 spre 24 iunie când acestea coboară pe pământ. Sânzienele, așa cum sunt numite, sunt ființe extraordinar de frumoase, zâne ale câmpului care apar pe pământ, se prind în horă, cântă și dansează. Se spune că în această noapte plantele și florile prind proprietăți miraculoase, ele fiind folosite apoi în tratarea diferitelor afecțiuni. Această credință populară a dus la obiceiuri și tradiții diferite în funcție de fiecare zonă, sărbătoarea fiind una a iubirii și fertilității. Astfel, fetele împletesc coroane din flori de sânziene pe care apoi le aruncă peste casă, iar dacă rămân agățate de acoperiș, e semn că va avea loc o nuntă. Deasemeni, fetele pun sub pernă flori de sânziene pentru a-și visa ursitul.

Dansul special jucat în aceste zile se numește Drăgaica. El se execută cu sărituri în formă de cruce și îmbrățișări, iar oamenii împart mere, cireșe, pui de găină, ca semn al dărnicii și al agonisiei de până atunci și pentru a fi în continuare casa lor îmbelșugată. Se alege fata cea mai frumoasă și bună la suflet dintr-un grup de șapte fete din sat. Aceasta este împodobită cu spice de grâu, iar celelate se îmbracă în alb, apoi alaiul merge prin sat și la fiecare răscruce de drumuri se prind în horă. Un alt obicei este scăldatul în ape curgătoare spunându-se că astfel trupul se va vindeca de boli.

ADINA VELCEA

Sărbătoarea Sânzienelor mai este numită și Amuțitul cucului, deoarece această pasăre cântă doar trei luni pe ani, oprindu-se chiar pe 24 iunie. Dacă el încetează a cânta înaintea acestei zile, se spune că vara va fi secetoasă.

În alte zone, noaptea se aprind focuri, iar oamenii merg cu făclii aprinse în jurul caselor și ogoarelor pentru a fi binecuvântați cu belșug și a fi feriți de boli. Băieții aruncă cununi de sânziene în curțile fetelor de măritat.

Credința populară spune că în această noapte se deschid cerurile și lumea pământească vine în contact cu lumea de dincolo, astfel încât de Sânziene oamenii își pomenesc morții.

Noaptea care precede sărbătoarea este considerată magică, o noapte în care totul este posibil, dar nu trebuie uitat că așa cum apar forțele binelui, sunt prezente și cele ale răului. Oamenii aprind focuri pe câmp, aruncă în ele substanțe puternic mirositoare, cântă din buciuri și strigă pentru a îndepărta spiritele malefice.

la

Tot de Sânziene se sărbătorește și ia românească, această parte importantă a portului popular încă din vremea tracilor, geților și dacilor, ea apărând pe Columna lui Traian și monumentul de la Adamclisi, fiind menționată și în documentele referitoare la perioada culturii Cucuteni.

La început era realizată de către femei, în timpul sezătorilor, materialele folosite fiind inul, cânepa, lâna, borangicul și mătasea,

ulterior și bumbacul tors la fuior, fiind diferită în funcție de zonă, dar având elemente care-i reflectă unitatea, cum ar fi croiala în formă de cruce, simbolul solar stilizat, poziționat central. Tipul de deschidere la gât și modul de lucru al mânecilor diferă în funcție de zonă, unele fiind încrețite, altele închizându-se cu nasturi sau cu șnururi. O ie autentică nu este terminată, deoarece credința oamenilor de la sat este că perfecțiunea aparține Domnului, nu omului.

Pânza pentru ie se țese la războiul cu două ite, urmând a fi cusută și ornamentată. Punctele de cusătură sunt transmise din generație în generație, la fel și modul de ornamentare specific fiecărei zone, folosindu-se mlineuri, fluturi și mărgelile, fir de borangic sau de mătase, vopsit în mod tradițional cu plante, frunze de măr pădureț, de nuc, flori de nalbă, zeamă de varză, oțet, sare. Natura este aliat în crearea iei, ea fiind reflectată și în ornamentele bogate, de o coloristică vie. În funcție de aceste ornamente, pânza este mai subțire sau mai groasă pentru a putea susține greutatea motifelor bogate. Punctele de cusătură sunt atât de complexe și multiple încât realizarea unei ii este o adevărată artă. Culoarele folosite pentru ornamente nu erau aleatorii, astfel fetițele și tinerele purtau ii brodate cu auriu și portocaliu, cu albastru purtau femeile cu copii, cele recent căsătorite purtau ii brodate cu roșu, iar albastru închis și negru purtau femeile văduve. Roșul îmbinat cu galben și negru este folosit pentru femeile în vârstă. Iată că ia nu este doar un obiect vestimentar.

Deasemeni, se poate înțelege din ce zonă este femeia care o poartă în funcție de motivele ornamentale. Astfel, în Muntenia, cromatica iei este monocromă, în Dobrogea se combină roșu cu negru, motivele completându-se cu lăntișorul cusut cu fir auriu sau argintiu și fluturii așezați în solz de pește. În zona Sucevei culoarea roșie se combină cu verde, bleu și mărgeluțe viu colorate, pe când în Ilfov coloristica este caldă, realizată cu nunațe de roșu, galben și ocru, iar în zona Vlașca culorile sunt vesele, luminoase, folosindu-se alături de roșu închis, verde kaki, verde măsliniu, galbenul de culoarea ceaiului realizat din foile de ceapă. În Dolj ia este lungă, largă și elegantă, culorile fiind luminate de auriul firului metalic, iar în Gorj, culorile închise sunt armonizate cu galben, mov, roz.

Motivele ornamentale demonstrează uniunea săteanului cu natura. Fie că sunt geometrice sau florale, că reflectă animalele sau simboluri cosmice, au menirea de a feri de rele și semnifică statutul social, marital, zona de proveniență. Cel mai des întâlnim spirala și crucea. Spirala este semnul universal al vieții, al energiei, reprezintă eternitatea, fiind și un semn dual: masculin-feminin, întuneric-lumină. Croiala iei este realizată în formă de cruce arătând astfel credința omului în Dumnezeu. Liniile drepte orizontale sugerează moartea, întreruperea unei etape, pe când cele verticale, viața. Liniile ondulate reprezintă apa și purificarea, pe când copacul și ramurile simbolizează renașterea, regenerarea, fiind totodată și liantul dintre

pământ și cer. Romburile, dreptunghiurile, pătratele, liniile frânte exprimă universul în care femeia trăiește și muncește. Cele mai vechi simboluri sunt coarnele de cerb, ele reprezentând puterea, vitalitatea, iar Soarele, folosit fie prin forme stilizate, geometrice, ori prin floarea-soarelui, demonstrează legătura omului cu divinitatea. Multe motive ornamentale redau regnul vegetal, indispensabil omului înfrățit dintotdeauna cu natura: plante, frunze, flori, spicul de grâu, strugurele, afina. Se întâlnesc și motive realiste care redau forme cerești, cum ar fi stelele, soarele sau fulgerele reprezentate prin linii în zig-zag.

Frumusețea iei românești a devenit cunoscută peste tot în lume, impresionând pictori renumiți care au immortalizat-o pe pânză, cum ar fi cunoscutul tablou *La blouse roumaine*, pictat de Henri Matisse în 1934, ori tablourile pictate de Nicolae Grigorescu, Theodor Aman, Nicolae Tonitza. Celebri designeri internaționali au integrat ia românească în colecțiile lor, Yves Saint Laurent dedicându-i o întreagă colecție,

aceasta fiind ulterior sursa de inspirație și pentru alți creatori de modă.

Dar marea iubire a reginei Maria pentru de costumul popular românesc nu poate fi uitată, ea alcătuindu-și garderoba în funcție de ii, purtând cu mândrie, chiar și la serate, cămăși brodate cu motive tradiționale, văluri înflorate și fote. A fost fotografiată, pictată în portul românesc pe care l-a admirat și al cărei ambasadoare de suflet a fost. Să nu uităm nici pe Maria Tănase care urca pe scenă purtând ia românească, nici faptul că vedete de renume internațional s-au fotografiat purtând "la blouse roumaine" cu mândrie.

Din lada bunicii sau a străbunicii, ori din satele ascunse în inima munților sau răzlețite pe câmpiile auri, ia poartă cu sine o încărcătură istorică și culturală, este un salt înapoi în timp până la strămoșii noștri, o moștenire spirituală a ceea ce am fost și suntem, liantul omului cu divinitatea prin credință.

ADINA VELCEA

Ia Românească, Un Cântec "Scriș" Cu Acul

De fiecare dată când ating o cămașă cusută manual, o ie sau o catrință, simt că îmbrățișez femeia care a cusut-o, simt că o cunosc ca pe un prieten bun, și, chiar dacă ea nu mai este de mult printre noi, știu că și-a lăsat în lumea noastră semnătura înflorată, dovada că ea a trecut prin viața aceasta cu bucurie, candoare, simplitate și emoție.

Fiecare cruciuliță, floare sau punct, cusut de degetele ei măiestre, semnifică un mesaj pur de frumusețe, fiecare ie este ca o rugăciune rostită seara, la culcare, în fața icoanei.

De multe ori m-am întrebat: oare cum arăta fata sau femeia care mi-a cusut ia? Era frumoasă? La ce se gândea? Era îngrijorată? Era veselă? O durea ceva? Îi apăsa vreo tristețe sufletul? Au căzut oare lacrimi de dor peste cruciulițele care azi îmi împodobesc mie pieptul?

Închid ochii și-i văd degetele cum dansează ca niște balerine, împungând cu acul ața, și-o aud chiar cum cântă... "Dar inima mea se frânge

Hai, Dunărea mea,/Focul nu mi-l poate stinge/
Că iubesc un pușor, măi/Și de el mi-e tare dor,/Și de el mi-e tare dor, măi/Hai, Dunărea mea..."

Motivele decorative de pe textilele țărănești românești, ii, cămeși, broboade, covoare și ștergere, au constituit obiectul unor cercetări îndelungate efectuate de numeroși oameni de cultură români, etnografi, doctori în științe medicale și profesori, pasionați de trecutul nostru pe aceste meleaguri.

Toate aceste eforturi au avut un sigur țel, acela de a demonstra că pe obiecte cum ar fi statuetele din os, lut, pe oalele ceramice de Cucuteni, Horezu sau Vădastra, vase antropomorfe cu vechime de peste șase mii de ani, se găsesc semne care, în afară de o semnificație artistică, ar avea și una spirituală, energetică, continuată chiar și până în zilele noastre.

În urmă cu mai mulți ani, am avut bucuria și onoarea să cunosc pe unul dintre acești promotori, care s-au încumetat, încă de pe vremea comuniștilor, să arate că semnele și liniile de pe anumite vase ceramice sau articole vestimentare țărănești exprimă un sistem coerent de gândire medicală, bioenergetică (cum ar fi cel chinezesc sau indian). Este vorba despre bioenergoterapeuta Nineta Crainici, cea care în anii 50 ai secolului trecut a fost o talentată cântăreață, solistă a Teatrului Muzical de Stat din Galați.

Exponate de muzeu care conțin date bioenergetice?

Nineta Crainici a început, de atunci, să studieze și să se documenteze despre preocuparea străveche a străbunilor noștri față de bioenergie, de relația dintre energiile cosmice și cele pământești. "Descifrarea unor creații autohtone neolitice implică o viziune complexă, interdisciplinară. Am deprins-o din gândirea vechilor înțelepți hinduși yoga, a chinezilor acupunctori și a japonezilor care practicau artele marțiale. Cunoscând apoi topografia traseelor și punctelor electrodermale din acupunctură și cercetări îndelungate de laborator, am descoperit că așa ceva există și în creațiile străbunilor noștri. Am analizat peste 800 de exponate, de la Muzeul Național de Istorie, găsite în 30 de localități din 16 județe ale țării. Din acestea, 700 conțin date bioenergetice, între care 252 însemnate cu simboluri ornamentale geometrice și puncte rotunde cu substrat bioenergetic de tip acupunctural, însemnări similare simbolicii chineze sau chiar schemelor moderne de acupunctură. Am găsit frecvent pe obiecte variante de spirale ale vieții, pe toracele, abdomenul sau membrele inferioare. Pătratul, dreptunghiul sau triunghiul cu vârful în jos – desene existente și pe straiele populare sau pe covoare – mențin constantă ideea unității în dualitate, a cuplului uman și a naturii. Am descoperit rombul, marcat în epigastru, reprezentând unirea dintre eteric-cer

și teluric-hrana pământului. Rombul se repetă și pe vasele epocii sau pe obiectele dacice."

la românească și chackra

Nineta Crainici mi-a vorbit, la una dintre întâlnirile noastre, și despre chakre (biocâmpuri). De pildă, dacă privim cu atenție o cusătură de pe o ie românească ce descoperim? Simbolistica unui biocâmp. Crucea cu brațe egale, steaua cu opt colțuri, rombul, spirala simplă, pătratul. Toate acestea sunt angrenaje de mișcare în circulație a bioenergiei micro și macrocosmice și datează din mileniul IV, î.Ch., crede Nineta Crainici. Biocâmpul este o realitate obiectivă, ține de activitățile vitale. "Gândurile colorate" înfrumusețate de o fantezie nemărginită, desene pe care le întâlnim pe straiele populare românești, pe ștergare și covoare, au o anumită însemnătate, un ritm, un echilibru, o armonie. Puțini le înțeleg și știu ce înseamnă ele cu adevărat și câtă liniștire aduc sufletelor noastre ameteite de viața cotidiană. Hainele țărănești, românești, pot fi vizionate și pe monumentul de la Adamclisi sau pe Columna lui Traian: ițarii, cămeșa lungă și căciula care apără capul de frig și ploaie. Aceleași straie le-a purtat și vestitul Badea Cârțan în drumul lui lung per pedes până la Roma.

Fodorei, râuri, cruci și romburi

Iile din zona Hunedoarei (Bucova) păstrează farmecul vremurilor de mult apuse. Straiele populare sunt cusute cu migală și roșt. De-a lungul mânecilor, în jos, motivele curg râuri marcând prin verticalitatea lor mișcarea brațului femeii. Mâneca se termină cu "fodorei", și cu altă broderie delicată. ("fodor", în limba maghiară înseamnă "volănaș").

Conform prof. Magda Păun Ghinea "simbolurile râurilor de pe piept și de pe mânecile anumitor ii populare românești indică trasee energetice corporale, corespunzătoare "nadisurilor" hinduse (curenți energetici). Regăsim pe ii și pe ștergare semne și invocații magice cărora nimeni nu le mai știe azi exact înțelesul, ci doar îl poate bănuî."

Rombul este prezent la Cetatea Frumusea, pe malul Cracăului, pictat pe un idol al cărui corp, lucrat în relief, este o piesă unică de acest fel găsită în România. Rombul apare în sculpturile lui Brâncuși (Coloana infinitului). Rombul magic mai " trăiește " azi pe fote, pe ii, pe brăcire (bete), cioplit în lemn, scrijelit pe corn de cerb, pe covoare și pe ștergare.

Crucea este brodată, cusută, țesută, pe multe obiecte de îmbrăcăminte ale țaranului român. Este veche de când lumea și o întâlnim peste tot: în părțile scandinave unde apare gamată (zvaștica) și până în India, unde și azi e considerată simbolul religios al focului, puterea superioară, originea vieții. Întâlnim crucea pe țesăturile orientale, încadrată de un cerc, pe monumentele funerare etrusce. Crucea devine un instrument de tortură la egipteni, perși, cartaginezi. În Grecia și Roma e rezervat numai sclavilor și marilor criminali. Crucea, ca pedeapsă, a fost adoptată și de evrei, în timpul lui Irod. Crucificarea lui Iisus a sfințit acest simbol, identificându-se cu el. (sursă: prof. Magda Păun Ghinea– “Memoria mioritică a cusăturilor naționale”-)

Dana Fodor Mateescu

Culorile care vorbesc

Și acum câteva cuvinte despre cromatica caracteristică anumitor zone românești, folosită la străiele populare. Pentru vopsirea firelor de ață erau utilizate plantele și florile. Astfel, găsim cusături minunate și combinații uluitoare care nu supără ochiul, ci dimpotrivă. Avem și roșu și negru, avem galben sau albastru de Voroneț prins în țesătura de in și de borangic. Sunt culori care dau energie, care calmează sau “vorbesc” despre cel care le poartă.

Motivele populare cusute pe piepți, “crucița” care apără de rele, de deochi, de vrăji și de ură, romburi, floarea, soarele, toate aduc armonie, bucurie și împăcare în sufletul celui care ține pe el cămeșa ori ia. Țăranii din trecut își comunicau vârsta și statutul social prin portul hainelor, cromatică sau croială, prin podoabele capului și pieptănătură. Albul era destinat copilăriei și adolescenței. La tinerețe, când sângele d

ădea în clocot, apăreau culorile vii, în special roșul care se intensifica până la căsătorie. După nuntă, culorile străielor se potoleau, ca să ajungă la bătrânețe mai sobre, alb-negru sau alb complet.

Dana Fodor Mateescu

- Dana Fodor Mateescu este ziaristă, absolventă a Facultății de Jurnalism și Științele Comunicării, cu o experiență de peste 20 de ani în presă. Și-a început activitatea ca reporter la Radio Unplus, apoi la Radio 21. Ulterior a fost angajată și a colaborat cu mai multe cotidiane și reviste centrale (Adevărul, Dimineața, Național, Libertatea, Cronica Română, Academia Cațavencu, Aspirina Săracului, Plai cu boi, Femeia, Pentru patrie, Dilema veche, etc).
- A publicat poezii în revista Puncte cardinale, în Ziua Literară și a participat la câteva întâlniri pe această temă, în cadrul cenaclului Euridice.
- În anul 2006 jurnalistă a primit, împreună cu soțul și colegul ei, Răzvan Mateescu, premiul “Învingători pentru România” la Gala Premiilor “Ursus” pentru Jurnalism.
- În prezent este editor la www.artizanesco.ro și coordonează blogul “Revista 13” <https://revistatreispe.wordpress.com/> care îi aparține.
- Cărți publicate: Inimioară de cățel, Regele cu coroană de hârtie, Fetitele din cimitirul Roșu, Aventurile lui Bâz-bâz cel isteț, Povești din București, Tembelă până la moarte. - See more at: <https://revistatreispe.wordpress.com/>
- Dana Fodor Mateescu este fata care iubește poveștile, tradițiile, amintirile din copilărie, momentele minunate petrecute alături de cei dragi, florile și izvoarele nescacate ale iubirii de neam și țară - folclorul, ceramica tradițională și satul, frumosul nepieritor românesc,

Târgul de ceramică – Horezu

Târgul ceramicii populare românești, cunoscut sub denumirea de “Cocoșul de Hurez” reprezintă un eveniment de primă mărime din calendarul anual al culturii naționale. Târgul găzduiește în fiecare an, sub umbra stejarilor seculari din satul de vacanță “Stejari”, festivalul culorilor transpuse în lutul reînviat de mâinile meșterilor olari români. Poveștea Târgului de ceramica “COCOȘUL DE HUREZ” începe în vara anului 1971 pe malul bătrânului Alutus, atunci când organizatorii Festivalului de folclor “Cântecele Oltului” au adăugat la această sărbătoare a cântecului, jocului și portului popular, sărbătoarea lutului care prinde viață în mâinile meșterilor olari români. De asemenea în sălile Casei de Cultură “Constantin Brâncoveanu” din Horezu, există Galeria de artă populară contemporană care posedă câteva mii de exponate unicat din cele mai reprezentative centre de olărit din România și acumulează an de an noi recolte ale acestui meșteșug multimilenar.

Un simbol dominant în pictura vaselor de Horezu este cocoșul alături de care, însă, întâlnim și stele, șerpi, copaci, oameni, flori, bradul, pești, spirala dublă, linia dreaptă, linia ondulată, frunza, brâul, soarele, spicul, pomul vieții și coada de păun. Există și două culori specifice zonei: roșul și galbenul de Horezu.

Cocoșul reprezintă emblema centrului de ceramică de la Horezu. Cocoșul îndeplinea pe vremuri funcția de avertisment: paznic solar împotriva necunoscutului, simbolul biruinței, al victoriei luminii asupra întunericului. Legenda spune că acesta vestește destrămarea întunericului. “Cântecul cocoșului simboliza trecerea momentului critic și anunța victoria soarelui și a luminii asupra nopții și a întunericului. El vestește nu numai orele nopții, ci și curățirea spațiului nocturn de forțele ostile omului.” Totodată, cocoșul este considerat simbolul reînvierii și al nemuririi sufletului, emblema vigilenței și a mândriei. Reprezentarea cocoșului pe vasele de ceramică de Horezu este variată, cocoșul fiind redat în diverse game cromatice și ipostaze. Cocoșul ocupă spațiul central pe fundul vasului. Alteori, apar doi cocoși afrontați sau de o parte și de alta a unui copac, iar când sunt dispuși circular, pe marginile vasului, olarii spun că au făcut “hora cocoșilor”. Nu ai cum să nu fii fermecat și atras de magia culorilor și de multitudinea vaselor de ceramică.

Acest Târg de ceramică a devenit cu timpul o adevărată “ACADEMIE A OLARILOR”. Sosiți din toate centrele din țară olarii prezintă roadele muncii și inspirației lor. Mii de vizitatori, cunoscători și admiratori ai autenticului românesc, ai tradiționalului adus la nivel de artă sunt atrași de acest eveniment care constituie o frescă a creațiilor meșteșugarilor lutului din România.

Centrul ceramic Horezu continuă să fie și astăzi un adevărat creuzet al creației ceramice românești, care păstrează elementele specifice regiunii, infinita gamă a compozițiilor cromatice și decorative, conferind personalitate și expresivitate nebănuite fiecărei piese în parte. Horezu și

celelalte centre de ceramică din țară sunt monumente ale istoriei și culturii românești și europene.

Ceramica românească de Horezu (Vâlcea) a intrat în Patrimoniul Cultural Imaterial Mondial UNESCO în anul 2012. Ceramica de Horezu este unică, diferită, stilul său fiind atestat de peste 300 de ani.

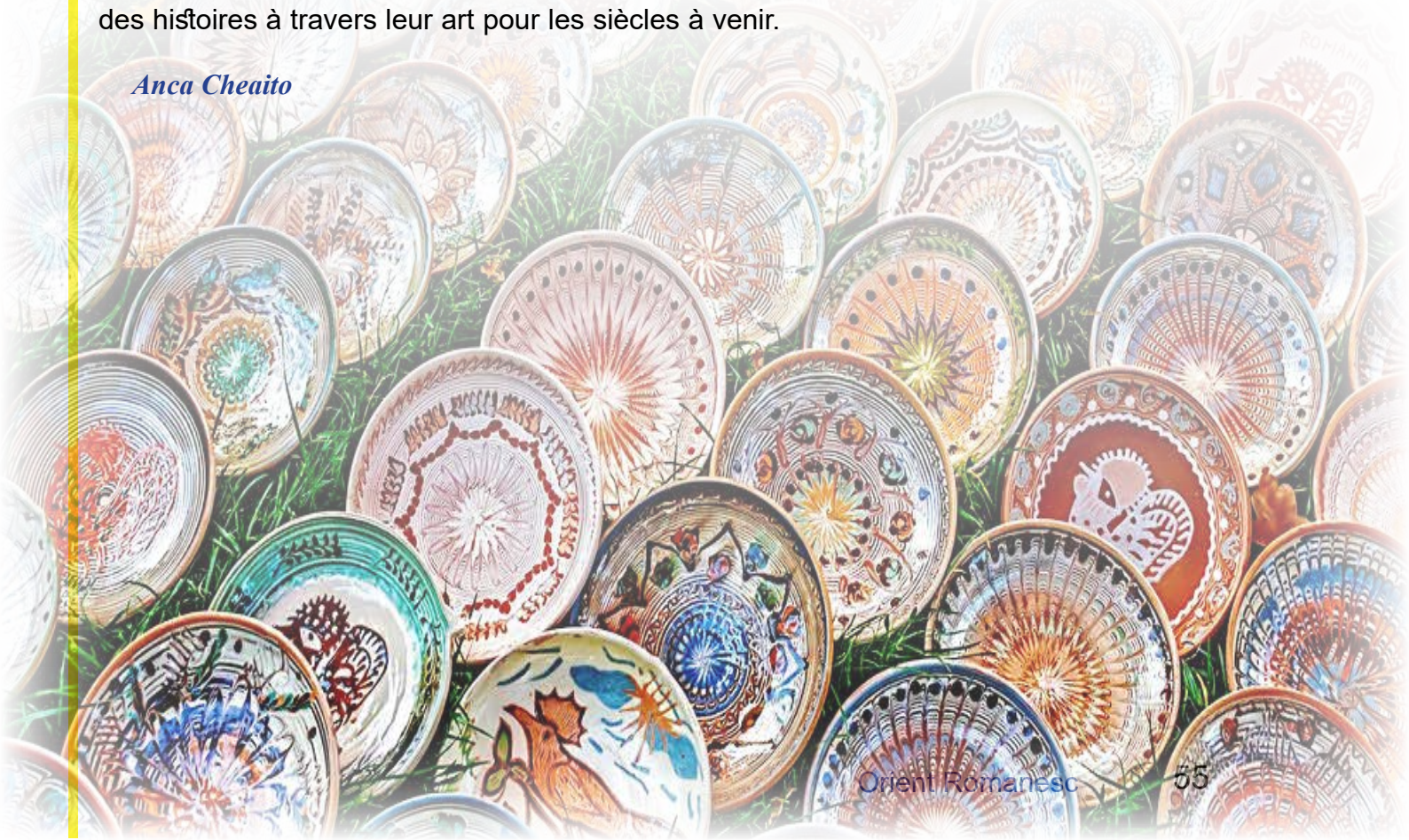
Potrivit site-ului UNESCO, confectionarea ceramicii de Horezu este “un meșteșug tradițional unic”, practicat atât de bărbați, cât și de femei din partea de nord a județului Vâlcea, procesul de fabricație fiind divizat. Astfel, potrivit descrierii prezentate de UNESCO, “bărbații sunt cei care se ocupă cu extragerea lutului, care este, ulterior, curățat, porționat și udat, frământat, tescuit și amestecat, devenind astfel materia primă cleioasă din care sunt confectionate celebrele vase roșiatice de Horezu. (...) Femeile sunt acelea care decorează obiectele folosind tehnici și instrumente specifice, cu care desenează modele tradiționale. Îndemânarea și talentul de a combina formele și culorile definesc personalitatea și unicitatea acestui tip de ceramică. Culorile sunt vii și variază de la maro închis, roșu, verde și albastru până la celebrul ivoriu de Horezu”. (Mediafax)

Ceramica de Horezu reprezintă o semnătură autentică a românilor datorită strădaniei și efortului meșterilor olari de a crea piese unice și autentice.

La céramique traditionnelle de Horezu - Roumanie

Inscrite en 2012 sur la Liste représentative du patrimoine culturel immatériel de l'humanité, la céramique de Horezu est un artisanat traditionnel unique, fabriquée entièrement à la main dans le nord de Vâlcea, Roumanie. Elle est fabriquée à base de produits locaux et selon des techniques ancestrales, transmises de génération en génération. Les couleurs sont vives nuances de brun, rouge, vert, bleu et que l'on appelle « l'ivoire Horezu ». Horezu éveille les sens avec des couleurs et des motifs uniques en Roumanie. L'artisanat ancestral de Horezu est largement admiré et rarement oublié. Les artisans dévoués maintiennent la tradition vivante et continuent à raconter des histoires à travers leur art pour les siècles à venir.

Anca Cheaito

Sunetul Apusenilor

Buciumul este un instrument muzical tradițional, folosit îndeosebi de păștorii români din munți. Deja prezent printre strămoșii noștri daci, a fost folosit în trecut în principatele Transilvaniei, Moldovei și Țării Românești ca instrument de semnalizare în conflictele militare. Era folosit mai ales pentru semnalizare și comunicare de păștorii din munții împăduriți, cât și pentru călăuzirea oilor și a câinilor. Cuvântul este derivat din latinescul buccinum, însemnând corn îndoit. Tubul, denumit (conform diferitelor tipuri de instrumente) și “trâmbiță” sau “tulnic”, are între 1,3 și peste 3 metri lungime, fiind făcut din lemn de brad, paltin, frasin, tei sau alun.

Tulnicul reprezintă unul din cele cinci tipuri de bucium, deosebite prin forma țevii, lungă între un metru și jumătate și peste trei metri, dreaptă ori încovoiată, conică pe toată lungimea sau cilindrică, cu capătul inferior ușor conic.

Este un instrument cu forma tubulară deschisă la ambele capete, muzicianul suflând în capătul îngust. Considerat un simbol al Moșilor în Munții Apuseni, acest instrument străvechi face parte din moștenirea noastră culturală. După legile nescrise a moșilor se spune că acum o sută de ani în fiecare gospodărie existau două sau trei tulnice. Fiecare instrument are un sunet aparte în funcție de lungimea sa și de felul lemnului din care este confecționat. Este un instrument fără istorie scrisă însă putem asculta poveștile artizanilor sau meșterilor tulnicari, care sunt

PETRONELA RAHAL

o bogată comoară de tradiție și spiritualitate românească.

Tulnicul este un instrument care face parte din istoria moșilor și civilizația lemnului din Munții Apuseni. Lemnul din care se face instrumentul se numește «fulgeriș», un fel de molid crescut pe culmile dealurilor și care permite modelarea cu ușurință. Lemnul era pregătit de toamna iar tulnicele și banițele, ciuberele, se făceau primăvara pentru a fi gata pentru târgul de pe Muntele Găina. «Fulgerișul» este molidul crescut drept, în vârf de deal, în locuri unde primește mai puțină apă, fibra lui devenind mai deasă. Se spune printre tulnicari că lemnul trebuie să rezoneze când e lovit cu securea și să aibă noduri cât de puține. Din vechi timpuri există o foarte strânsă relație a omului cu lemnul și cu instrumentul, cu fulgerișul de molid, aproape ceremonială, o civilizație a lemnului bazată pe rezonanță, care a influențat spiritul

uman și a modelat caractere. Meșterii spun că tulnicul cel mai bun, cu cel mai tulburător și frumos "glas", care "să te sece la inimă", trebuie să aibă o lungime cuprinsă între 2,80 m și 3 m. Construirea unui instrument cu astfel de caracteristici durează două-trei zile și, de obicei, este destinat tulnicarilor care stăpânesc bine arta cântatului. De mii de ani românii au făcut lemnul să cânte.

Astăzi însă tulnicul este grav amenințat de uitare și de dispariție iar pe dealurile Apusenilor "fulgerișul" nu se mai găsește. Aidoma altor meserii vechi din satele românești, meșterii care fac tulnicele sunt tot mai puțini, iar instrumentul este mai mult meșteșugit pentru târgurile de turism. A devenit obiect de decor.

Alături de buciul din Moldova tulnicul este un simbol românesc și european și unul din instrumentele care leagă comunitățile locale de alte civilizații străvechi cum sunt cele ale popoarelor Kesh din America, de digeridoo-ul din Australia, de așa-numitul «neverlur» sau «foghorn» din Norvegia sau «alphorn»-ul din Alpii Elveției, Austriei sau bavarezi.

Știința instrumentului nu este atât de exactă și de elaborată ca în cazul altor instrumente. Însă tulnicul rămâne înscris în tradiția noastră, este un simbol în felul cel mai adânc și real al cuvântului.

Petronela Rahal, Beirut

Costumul popular românesc

Mag. Daniela Gumann

Președinte fondator Asociația Scriitorilor Români din Austria

Enoriasăle Bisericii Ortodoxe Române din Salzburg vin la slujbă îmbrăcate în costum popular la biserică. Începutul a fost unul destul de timid, dar, cu timpul și cu binecuvântarea părintelui Dumitru Viezuvianu, doamnele au prins curaj și au început să poarte straiele tradiționale nu doar la hramuri, ci și la slujba de duminică, iar reacțiile nu au întârziat să apară – dovadă sunt chiar eu, care purtam cu plăcere și mândrie ia românească, dar nu aveam un costum autentic popular. Ideea a pornit, când părintele Viezuianu a decis ca ceremonia de căsătorie a fiului său, să fie în stil pur românesc și fiecare invitat să fie îmbrăcat în portul popular românesc. Evident că ne-am conformat regulii, dar totuși lipsea ceva. Lipsea costumul întreg și autentic. Când am ajuns în curtea Bisericii Ortodoxe Române din Salzburg, a fost un adevărat festival de paradă a costumelor populare, care mai de care mai frumoase, iar în acel moment, am spus că trebuie să am și eu așa ceva, mai ales când creatoarele acestor minunății este una din enoriașele de bază a sfintei noastre biserici de la Salzburg.

Varianta modernizată a
portului tradițional
românesc

Port românesc în stil
modern

Alături de cântăreața de
muzică populară Rodica
Grosu

Astăzi, enoriașele s-au transformat în adevărate colecționare de costume, care mai de care mai frumoase sau mai vechi, căci “chinezăriile” de pe piață nu trebuie lăsate să altereze frumusețea și originalitatea portului nostru și în fiecare duminică, la slujbă vin cu mare plăcere în costum popular românesc.

Imagine din curtea Bisericii Ortodoxe Române de la Salzburg. În partea stânga se află doamna Cozma Maria – creatoarea costumului meu popular.

Cu cât suntem mai departe de locurile natale, căutăm parcă mai mult să ni le păstrăm cât mai vii și cât mai aproape posibil. Trăsăturile definitorii ale stilului de viață a românului tradițional și setea de a descoperi frumosul, de a-l cultiva prin virtuțile primordiale, dragostea de țară, curajul, aspirația la libertate și avântul creației și mai ales de a transmite și la generațiile tinere acest sentiment de apartenență a locului natal, indiferent unde am ales să locuim în lume. Consider că mândria de a fi român nu este suficientă fără implicarea concretă, căci prin oameni poți cunoaște un popor. Alături de limbă, obiceiuri și tradiții, costumul popular a fost și este un blazon, o marca a identității cu certă valoare istorică și artistică, iar acest lucru a stat la baza deciziei mele de promovare a costumului popular ca emblemă identitară a românilor. Sper că prin acest lucru, îmbrăcând o ie, un costum popular, să fie și sufletul omului mai bun.

O ie poate fi o lecție de istorie, dar pentru a o învăța avem nevoie de timp. În ultimul timp, am observat parcă o trezire a românilor spre tradiție. Costumul popular este un element de identitate națională care a evoluat odată cu românul. Din generație în generație portul popular a suferit modificări mai ales din partea doamnelor din dorința de a fi tot mai frumos. Calitatea materialelor, a păstrat întotdeauna latura estetică, resursele fiind puse în slujba creației, a obținerii frumosului pentru piesele de bază. Deși modelele broderiilor și podoabelor diferă de la o zonă la altă, iar costumul care tocmai l-am achiziționat nu se prea potrivește zonei Moldova de unde am eu originea, l-am ales pentru frumusețea lui. L-am ales pentru modul în care ornamentul brodat este dispus pe albul panzei, oferind astfel armonie și prospețime, culorile fiind combinate în mod estetic – un echilibru și un bun gust estetic. Acest costum, reprezintă pentru mine, o poveste românească brodată de mâinile talentate ale unei femei românce, de doamna Cozma Maria. O poveste care unește același univers cultural românesc și care apropie oameni diferiți, din zone geografice aflate la sute și mii de kilometri distanță. Meșteșugul costumului popular nu se învață din manuale, ci este transmis din generație în generație, de la mamă la fiică, tocmai din acest motiv, are o valoare deosebită.

Costum realizat de creatoarea Cozma Maria – Salzburg – o puteți cunoaște cu toată splendoarea creațiilor sale, accesând linkul (începând cu minutul 52)

<https://www.youtube.com/watch?v=5HSlpuBBLwg&t=49s>

Costumul meu este ornamentat cu o bogată măiestrie artistică a țesăturilor și broderiilor din fire colorate cu culori vegetale și este compus din cămașă, poale și piesă care acoperă partea de la brâu în jos. Această ultima piesă se deosebește de la o regiune la altă, în cazul meu, stilul este apropiat zonei Năsăud, de unde își are origine și creatoarea acestui costum. Catrița este compusă din două piese egale, din stofă neagră de lână fină, iar broderia scoate în evidență combinația culorilor cât și prin desen de o eleganță fermecătoare prin motivul geometric și cel floral brodat cu culori pastelat, fire metalice și mărgelă.

Eu personal, care cunosc această meserie de creație și confecții textile, știu să apreciez această muncă ce nu poate fi executată decât cu dragoste și multă pasiune, iar aceste calități se găsesc din plin la doamna Maria Cozma și cu această ocazie îi mulțumesc pentru frumosul costum lucrat pentru mine și pentru cămașa soțului meu.

DANIELA GUMANN

Variantă modernă, idee și creație proprie

Soțul meu și fiica mea în varianta modernă a portului tradițional românesc

Pictura ca oglindă a lumii interioare a artistului

Viața își pictează clipele prin mine și eu le surprind reflexiile în oglinda mea internă, unde se adună mănunchi emoții și experiențe, tot ce sunt și, mai ales, ce nu știu că sunt sau că aș putea fi. Din această contemplare activă, se zămislește trup de pânză înveșmântată în acrilice. Creația, odată desprinsă de mine, nu-mi mai aparține. Își ia zborul către lume și are destinul ei.

Artista din mine acum

Cu silueta zilelor atipice de primăvară de semnătură 2020, am privit spre noua făptură de pânză încropită în acest context de izolare socială. Am botezat copilul. Sau tabloul. Cum preferați. Da. Pentru mine sunt un fel de fii și fiice. Creațiile. Nu i-am găsit un nume mai potrivit decât **Petals in light/ Petale în lumină*. I-am zâmbit, l-am privit cu drag. Am zăbovit asupra unor stângăcii. Mi-am spus: "Aia e. Ești și tu o ființă a universului acum. Imperfectă, ca și mama ta. Acum hai să te arătăm lumii." Am ieșit în curtea interioară, l-am fotografiat în lumină naturală, am decupat imaginea și am postat-o pe canalele social-media. După care m-am oprit, mi-am tras sufletul. Am așteptat să văd reacțiile. Cum este primit copilul imaginației mele?

Reminiscențe afective

O nălucă din alte vremuri... mi-a tresărit printre gânduri. Mama mea cu un căruț. În el eram eu. Mă scosese la plimbare. N-aveam mai mult de patru luni. Obişnuia să mă îmbrace în rochițe încă de pe atunci. Spre mirarea celor din jur, fie ei cunoscuți sau străini. Mai ales că erau făcute de ea. Rochițele. Tocmai confecționase una din bumbac verde cu un print cu lebede albe. Parcă și văd imaginea. Deși, evident, nu mi-o amintesc. O știu doar din poveștile ei. Cât de tare se bucura când se opreau trecătorii să-i admire progenitura. Simțea că înflorește pe dinăuntru. Și peste ani, când părul i se încărunțise pe la temple încă se lumina toată când îmi împărtășea satisfacția de atunci. Mândria. Bucuria. Împlinirea. Da, și uite, păstrând proporțiile, ceva similar simt și eu. Gestul ei de atunci. Gestul meu de acum. Și toate nuanțele din această acoladă a generațiilor.... E tot despre valorizare și recunoaștere cu valențe reparatorii. Timpul își plimbă instantaneele prin clipa prezentă. Și mă naște într-o culoare, senzație, formă.

Florile din tablouri nu sunt simple flori

Florile din tablourile mele nu sunt flori, ci umaniflori. Ce înseamnă asta? Că aleg să tranfer asupra naturii emoții, atitudini umane. În pictura la care am făcut referire în rândurile de mai sus este vorba despre o comunitate de nouă flori scăldate de lumina unui soare de amurg. Da, ceva se sfârșește. Un fel de viață familiar. Petalele lor umbrelate, ca niște plete, lasă să se întrezărească un miez semețit spre necunoscutul, misterul, lumina care coboară din ceruri. Conștient, da, am vrut să redau vulnerabilitatea și frumusețea condiției noastre umane. Suntem flori ale aceleiași grădini. Și ne vizitează un fel de incertitudine care invită tulpinile să se adapteze într-un mod în care să țină cont și de celălalt. Pe principiul eu există. Tu ești. Cum să facem să ne fie bine și mie și ție?

Simetrii temporale

Tabloul de acum îmi amintește de un altul, de prin 2012, încropit într-un context similar doar prin reclusiunea pe care am ales să o trăiesc atunci. Da. Tocmai mă hotărâsem să mă stabilesc în America. Nu mi-a fost ușor să iau această decizie. A fost un fel de zbatere de ani. Între a lăsa în urmă meleagurile românești și a-mi replanta rădăcinile aiurea, peste ocean. A lăsa o carieră universitară într-un domeniu care îmi făcea ochii să scânteieze de curiozitate și de dorință de aprofundare. Psihologia. A lăsa tot ce știam. Și un chip de mamă văduvă de mulți ani. Cu o sănătate șubrezită de încercări. Și de pierderi. A cărei unică fiică eram. Da. Și iată că m-am avântat. Și atunci ca și acum către nu știu decât că sunt.

Mișcări interne și contemplare

Primului tablou pictat undeva, prin suburbiile Chicago-ului, i-am dăruit un nume pe măsură : *Daydream/ Reverie. Și, la fel ca și acum, l-am scos la lumina de zi, i-am surprins textura într-o imagine pe care am atașat-o email-urilor și am expediat-o prietenilor din țară. Umanifloarea din tabloul de atunci era surprinsă într-o atitudine contemplativă, solitară... cu miezul deschis către o lumină blândă, a unui soare întrezărit în depărtare. De altfel, timp de aproape o lună jumătate nu am făcut decât să explorez exprimare artistică. Pictam până la epuizare. Mă opream doar să privesc iepurii sălbatici și veverițele pe fereastră. Nu ieșeam decât prin jurul blocului cu două nivele în care locuiam. Și nu pentru mult timp. la fel ca și acum. Doar că atunci atât motivația internă, cât și perspectiva erau diferite, fapt care se simte și din tablouri. Umanifloarea de atunci. Umaniflorile de acum.

Procesul creativ și starea de flow

Procesul de creație este destul de intens pentru mine. Uneori mi-am pictat și degetele, nasul sau hainele de pe mine. Fără să vreau

așa. Conștient. Mă las să simt texturile, culorile, le ating în diverse moduri... Intru ca într-un fel de transă. La final sunt chiar un fel de apariție. Acum însă aș putea chiar să ies așa. Ia câți extraterestri mascați sunt pe străzi. Nu ar fi de mirare unul în plus. E adevărat, în ultimii ani am învățat să dozez, să mă opresc. Și să mă observ în timp ce mă "întâmplu" printre pânze și acrilice. M-a ajutat și procesul analitic. Experiența de șase ani pe canapea. Divanul întâlnirii cu sinele autentic. Să cresc întru autoreflexivitate.

Emoția din culoare și formă

Orice artist își dezvăluie goliciunea cârnii emoțiilor și oferă un fel de indicii biografice prin operele pe care le creează. Și face așa mai mult sau mai puțin conștient. Da. E ceva din sine despre care știe că îl dăruiește foi sau pânzei, în fine mediului pe care îl alege pentru a se exprima și un altceva, despre care nici nu bănuiește că se ițește din adâncurile sale sau poate că doar îi întrezărește urmele. Acest altceva inedit, necunoscut se strecoară direct din unitatea minte-corp inconștientă sau preconștientă și alunecă în creație. Aici e și frumusețea procesului artistic. Dacă ai ochi să vezi opera și altfel decât din persepectiva unei plăceri estetice, ai șansele să mai afli câte

ceva despre tine și despre relația ta cu lumea și realitatea. Preferințele cromatice, formele alese, modul în care atingi pânza cu pensula sau distribuie elementele în context, toate sunt elemente care îți încheagă un chip tot mai nuanțat și în felul acesta ai ocazia de a accepta provocarea de a integra aspecte ale sinelui nedescoperite până acum. Și așa ca aspect anecdotic, când artistul este și psihoterapeut și a făcut un doctorat în psihologie clinică, psihanaliză și procese creatoare la Sorbona, aspectele menționate nu pot fi tăgăduite. Da. Am avut curajul

sau poate nebunia de a-mi dezvălui creațiile atât profesorului meu îndrumător de acolo, cât și altor psihanalisti francezi de prestigiu. Ei, fiecare a adăugat nuanțe portretului care mi se încheagă constant din tușele colorate. Multe au fost despre cât îmi dădeam voie să trăiesc. Și despre raportul sine adevărat- sine fals...

În loc de concluzie...

Picturile mi-au dezvăluit și îmi arată și acum despre mine și aspecte de umbră și aspecte mai solare. Dar, poate cel mai important, contribuie la un proces continuu de reîntregire lăuntrică, de unificare... pentru că și eu, ca și voi sunt un fel de "artwork in progress"...

Câteva imagini din galerie: Photos

Alexandrina Carmen Ene

Alexandrina Carmen Ene - doctor în psihologie clinică, psihanaliză și procese creatoare la Universitatea Paris 13 "Sorbonne Paris Cité", psihoterapeut, artist, filolog

Adevărate metafore ale feminității așezate pe pânză, lucrările artistei **Alexandrina Carmen Ene** ne încântă prin bogăție și frumusețe. Plasticiană transformă în imagini lumea ei interioară, analizează și exteriorizează propriul ei eu, creează un echilibru geometric, artistic și psihic. Substanța cromatică arată armonie și luminozitate, simț decorativ și finețe, sensibilitate diafan manifestată. O analistă voluptoasă a realului, o conștiință fascinantă, sedusă de spectacolul enorm al culorii, care celebrează prin opera sa plastică frumusețea creației pe măsură ce o descoperă.

Povestea Mea

În vremea copilăriei mele, de la Cotroceni până la Gorgan erau numai mlaștini, întrerupte din loc în loc de moviște pietroase printre care își făcea loc Dâmbovița, și ea o mlaștină pe alocuri, în care puteai să te pierzi. Casa noastră era în mijlocul pădurii, pe baltă, iar noi singuri eram stăpâni peste mlaștină și peste pădure, o familie numeroasă, cu multe mătuși, cu unchi, unul și-unul, toți foarte veseli, nu-mi aduc aminte să-l fi văzut pe vreunul plângând sau măcar dus pe gânduri, otrăvit de dorințe și de invidii. În special cina mi-o amintesc, în salonul cel mare, la masa rotundă, ocupând toată încăperea, încât abia aveai loc să te strecoari pe lângă ferestre, prin care se vedea balta. Vara nu aveam geamuri, ci o pânzică subțire căreia îi zicea numa, specialitatea mamei, care știa să scoată fire subțiri din tulpinile buruienilor și din gogoșile fluturilor. Pânza asta, prin care se vedea luna ca printr-o ceață firavă, era foarte importantă în viața noastră. Vara o puneam la ferestre, dar tot din ea făceam năvoade și mai ales o purtam în călătoriile lungi, de dincolo de pădure, după ce o spălam în licori, făcând-o impenetrabilă. Pentru asta eram prieteni cu Lecu, vecinii noștri, niște pitroci cât cotul, care semănau atât de bine unul cu altul, că nu puteai să-i deosebești. Pe toți îi chema Lecu. Unchiul meu, fumătorul, zicea că ei se recunoșteau între ei și ne compătimeau că nu eram în stare de-atâta lucru. Acești Lecu, mărunței și foarte serioși în tot ce făceau, aveau două calități capitale. În primul rând că nu știau ce este minciuna. Orice-i întrebai îți răspundeau punctual, încât, dacă voiai să știi unde-și țineau mâncarea, îți descriau cu exactitate locul și drumul cel mai scurt până acolo. A doua calitate, cu mult mai însemnată pentru familia mea, era c-aveau darul rar de a prepara elixire, alifii și tot soiul de leacuri care ne făceau viața cu mult mai ușoară. Iar între acestea era și licoarea care te făcea nevăzut. În ea înmuiam numa. Umpleam albia cu apă rece și puneam câteva picături din licoarea lui Lecu, iar pânza căpăta niște licurici, care păcăleau ochiul, mai ales când era lumina puternică, pe timpul amiezii. Dacă voiam să nu fim văzuți, aruncam pe noi o pânză de-asta. Efectul ținea câteva săptămâni.

DOINA RUȘTI

Când lucrurile s-au înrăutățit, am început să acoperim cu pânzet și casa, acareturile și chiar părți din pădure, ceea ce mă face acum să recunosc cinstit că fără Lecu am fi fost morți de mult.

Familia noastră era veche, zicea tata, care avea un fel de dambla a istoriei, însemnând într-un catastif strămoșii, rudele risipite prin lume. El pleca și cel mai des de acasă. Uneori lipsea și câte un an, iar când se întorcea, venea încărcat, aducând în pădure caravane de care, lucruri nemaivăzute, alimente, dar și haine, jucării și mașinării, așa cum a fost un scripete care ne-a ajutat să adăugăm un etaj la casă ori cuptorul mobil, dus de noi prin toată pădurea și chiar pe malul apei, unde am ridicat alte cuptoare și o cărămidărie care a rezistat ani mulți.

Tata își arunca o pânză pe el când pleca în călătorie, iar prin orașele pricâjiților nu cobora niciodată din trăsură. Avea peste tot oamenii lui, și ei la fel ca noi de înalți, care, tot așa, trăiau ascunși sub pânze prin așezările scunzilor și nu se arătau decât în orașele importante, din nord, unde, spunea tata, toată lumea era înaltă. Acolo erau toate minunile, mai ales în orașul mlaștinii auri, unde găseai ceea ce nici dracului nu-i trecuse prin minte, castele, dulciuri neînchipuite, prăvălii, iar noroaiile colcăiau de bunătați și de parfumuri care produceau fericire. Tata era cel mai umblat din toată familia, iar uneori aducea cu el musafiri, în special meșteri, care ne îmbunătățeau casa, așa cum a fost unul care vorbea ca și cum ar fi cântat, din când în când atingându-și buza cu degetul mare, ca să-și ajusteze sunetele, ceea ce ne făcea să râdem continuu. El a făcut fântâna zidită, care

până atunci nu fusese decât un puț săpat în pământ, și tot el a amenajat o nouă încăpere de baie, cu stropitori mari și cazane montate pe sobă. Deși, când venea vorba de apă, eu alegeam balta, căci înotul a fost întotdeauna cea mai mare bucurie a mea. Dacă s-ar putea, aş sta toată ziua în apă. Nu-mi plăcea școala, nu-mi plăcea să citesc. Unchiul meu, fumătorul, mă cicălea cel mai mult, punându-mi sub nas cărți, multe scrise de el special pentru mine, dar vă mărturisesc sincer că abia după ce l-am cunoscut pe Mărin cafegiul am început să prind gustul ideilor, cred că atunci, în primul an al prieteniei noastre, am citit toată biblioteca din casă, care, în parte, ajunsese un morman de moloz. Dar în anii copilăriei nu mă scotea nimeni din baltă. Unchiul stătea pe verandă, parcă-l văd, o crenguță crescută din covoraș, căci ne plăcea să tapetăm treptele și tot foișorul cu fierea-pământului. De altfel, și curtea din spatele casei era tot așa aranjată cu mușchi, care-ți dă putere de viață, încât totul în jur era vesel și crud.

Familia muncea pe baltă, scoțând pește și ce se mai aduna prin plase sau unii mai trudeau în grădina de zarzavaturi, unde aveam și eu o parcelă. Dar, cum prindeam momentul, mă și aruncam în baltă, scufundându-mă în cel mai fin mâl, din fundul apei, plin de alge și de

moluște, ale căror arome pe vremea aia erau de neegalat. Când ieșeam din apă, arătam ca dracu', mozolit rău, iar mama nu mă lăsa să intru în casă până nu mă spălam bine, mă puneă să-mi frec urechile cu săpun și să-mi spăl de câte zece ori aripioarele de la picioare. O, și despre asta trebuie neapărat să vă povestesc! Cât m-au mai chinuit aripioarele astea, mai ales după ce am început să port pantofi, nici n-am cuvinte să povestesc! Nu le-am avut niciodată prea lungi, dar, dacă nu le umezeam din când în când, începeau să se scorojească și să se rupă, un smoc lângă degetul mare și altul lângă cel mic, plus un evantai la călcâi care mă ajuta mai ales să simt primejdiile, peștii parșivi ori lipitorile care vin tiptil, când te aștepți mai puțin, și pentru care aveam o artă specială de a le da jos, pocnindu-le o singură dată cu palma.

Dar pentru că tot am ajuns la capitolul complexe, să povestesc și despre gura mea de rezervă. Ca să fiu drept, ea a fost pentru mine cea mai mare povară și târziu am constatat că mulți oameni habar n-au de ea, dar că îi sperie maxim, așa cum s-a întâmplat cu Mărin cafegiul. Era să-i crape fierea de frică. Credea că într-o zi o să-i sug creierul. Ce prostie! A doua gură e mică, de fapt, nu pot să înghit decât lucruri de dimensiunea unei alune. E un mic orificiu, ca o gură de șarpe, însă pare înfricoșătoare pentru

că e în capătul unei cozi lungi, de aproape doi metri, subțirică, pliată ca un colac în creștetul capului. Când sunt atent, nici nu se vede bine, fiind acoperită de păr, dar uneori iese ca un cucui, iar dacă simt în preajmă ceva bun, în aer, dar mai ales în mîlul din fundul bălții, un bob fraged, o moluscă, ceva la care mintea mea salivează – harști! Gura cea mică sare ca o coardă, iar ceea ce înhață, într-o secundă, ajunge în gura mare. Știu, sună înfricoșător, dar uneori trec zile fără s-o folosesc. E acolo mai mult de formă. E de rezervă. Totuși, au fost situații când m-a scos din încurcătură.

Pe atunci, în vremea copilăriei, aveam obiceiul să plec aiurea prin mlaștini, încât ajungeam până la cimitirul nostru de pe Gorgan. Pe mormanul ăla pietros era o groapă largă, zidită cu piatră, iar de jur împrejur, pe mai multe niveluri, erau mormintele rudelor noastre. Coboram o scară căreia mereu trebuia să-i schimbe câte o treaptă, scară lată, din lemn de stejar, iar când ajungeam jos, mă uitam la morminte, fiecare cu câte o firidă în care, o dată pe an, puneam o piatră, ca mortul să găsească drumul spre casă. Ce mult îmi plăcea să mă joc pe acolo! Nici nu pot să explic de ce. Mirosea a pământ răscolit și a frunze de boz. Într-o seară am urcat scara, iar pe Gorgan era să mă ciocnesc cu un pricăjit, ceea ce nu era bine, căci ar fi trebuit să-i spun mamei, iar când venea vorba despre *ciocniri*, toată familia se inflama. Am avut noroc însă și nu l-am atins, în schimb, sperindu-mă, mi-a ieșit gura mică, șuierând pe lângă urechile pricăjitului ca un șarpe. Scundacul a început să urle imediat, apoi a luat-o la fugă, înghițit în scurt timp de stuful. Și dus a fost. Uneori mă gândeam că s-a înecat în Dâmbovița din cauza mea.

Nu le-am povestit alor mei. Mama în special mă altoia fără milă pentru că, zicea ea, unde dă mama crește carnea mai bună. Visul ei era să mă vadă mai-marele morților, într-un fel o dorință premonitoare, din care cauză aveam în grijă semințele *sânelui*. Respectiv, îngrijeam o parcelă cu acea floare, pe care pricăjiții o numeau *sângele-dracului*, nume pe care am început să-l folosesc și eu, mai târziu. Planta asta a fost pentru mine o mare pedeapsă, un fel de blestem al copilăriei, pentru că în fiecare dimineață trebuia să trec prin grădină și să cânt ca tâmpitul un imn lung fără de care floarea sacră a morților s-ar fi ofilit în câteva zile. Ce prostie!

Astăzi este plin de *sângele-dracului* pe lângă baltă și nu mai stă nimeni să-și spargă plămânii cântându-i inegalabila frumusețe. Culmea e că-mi mai amintesc și acum versurile, *Slavă ție, divină floare din sânge nemuritor...* Era un imn care proslăvea culoarea ei roșie, laudându-o pentru milostivenie, ca și cum ar fi fost o zeiță, iar în final o rugam smerit să le-arate morților noștri drumul spre casă. Bineînțeles, nu s-a mai întors nimeni. Deci îi cântam, apoi trebuia să plivesc buruienile, s-o stropesc cu o bură fină de gheață, doar o idee, pentru că nu-i plăcea orice apă. Și asta nu era tot. Toamna colectam semincioarele, care sunt atât de mici, încât jumătate din ele se risipeau, pierdute prin iarbă, iar pe cele rămase le așezam în niște pungi de *numa*, cusute de mama sau de surorile mele, niște pungușoare rotunde cât ochiul, în care aveam grijă să pun exact numărul convenit de semințe. Le număram, iar pe măsură ce făceam grămăjoara, spuneam și numele celui pentru care erau. În cele verzi strecuram cinci, iar în cele roșii șapte semințe. Fără pungile astea nu era îngropat niciun mort. Verzile erau pentru femei, iar cele roșii se puneau în mîna bărbaților. Dacă vreun mort pleca pe lumea cealaltă fără semințe, era pierdut. Rămânea pentru totdeauna în mijlocul unei vijelii care îți smulge carnea până la oase. Eu aveam în grijă într-un fel viața de după moarte a familiei mele. Mama era foarte mândră de munca mea și nu contenea să mă laude ori de câte ori îi venea bine, mai ales la masa de seară, când ne adunam toți în salon – mama, întotdeauna cu un șal alb făcut sul în creștetul capului, tata, parcă-l văd, singurul bărbos din familie, cu un mic barbișon cenușiu. Apoi urmau frații tatei, fumătorul fiindu-mi cel mai drag, fiecare în locul lui consacrat, iar după aceea copiii, fetele cu frunțile împodobite cu niște pânzici fine, brodate, vopsite în toate culorile. Iar când mama începea să mă laude, toți ochii se uitau la mine cu simpatie.

– Ce frumos ai cântat, fiule!

Ceilalți se înghesuiau, ca la comandă, să spună pe unde erau la acea oră și cum ajunsese cântecul meu în urechile lor.

Nu știu dacă am spus că nu aveam nume. Fiecare știa când este strigat după intonație, după mici inflexiuni și vibrații. Când mama urla după mine, puteam să fiu la Gorgan, că tot o

auzeam și-i înțelegeam supărarea, știam când puteam să mai întind coarda și când era grav. De fapt, cunoșteam glasurile tuturor, fără mare efort, știam pe cine cheamă și chiar ce treabă avea cu el. Când auzeam pe cineva strigând *fiule !* - toți îndreptam privirea către acel fiu, care știa și el că este chemat și dacă avea cumva să mănânce vreo chelfăneală. Știam când era de rău, știam dacă a intrat cineva în pădure ori dacă ne striga numai pentru că se făcuse ora să aducem lemne de foc, să-l chemăm pe Lecu ori să tragem o fugă la Dâmbovița. Numele sunt numai fandoseli care împodobesc vocea, sunt un fel de găselniță. Tocmai de-aia același nume sună altfel, în funcție de cine îl poartă, de cine îl spune, de cine ațintește urechea spre el!

La masa de seară ne plăcea să cântăm. De obicei, unchiul meu, mijlocitorul o să-i spun, pentru că el știa toate limbile pricăjiților, acest unchi cu o inocență în gene, care îl făcea plăcut tuturor, era și cel care știa să cânte. Avea un nai mic pe care-l ducea cu finețe la buze, mișcându-l de câteva ori atât cât să reverse o melodie în stare să ne bage în sânge dulceața și regretele vieții. Apoi începea din gură niște cântece pe care îmi pare rău că nu le-am învățat în serile de atunci, când le-a fost timpul, dar din care îmi vin crâmpoșe, două-trei cuvinte sau doar amintirea unor refrene, pe care numai frunzele Cotrocenilor le-au mai păstrat.

Între bucuriile mele de atunci, după înot și colindatul pe la Gorgan, mai era și bucătăria. Aflată în grija unei mătuși, tot o soră de-a tatei, era un loc uimitor. Soba duduia aproape fără oprire, uneori și noaptea târziu, iar pe cele douăzeci de ochiuri clocoteau blide, cazane și tăvi cu mâncare, căci lumea din familia mea mânca mult, cu o pasiune care-mi dă chef de viață și-acum, când îmi amintesc. În afară de mine, toți ceilalți erau mîncăi mari și, cu toate acestea, toți eram slăbănogi și elastici. Așa era neamul nostru. Dar și alergam! În primul rând că rareori cineva făcea pași normali. Mama ziceai că plutea pe marginea bălții, unde în permanență avea la macerat snopi de plante, rădăcini și nuiiele. V-am spus, aceasta era ocupația ei principală. Aduna tulpini doar de ea știute, nalbe și sălcii abia răsărite, stuf și

alte buruieni mai lemnoase, pe care le ținea prionite în apă până se înmuiau. Apoi le punea la zvântat și răsucea din ele fire subțiri amestecate cu alte fire, scoase din gogoșile unor fluturi, dar și fire de in sau de lână. Toată partea de vest a bălții era împânzită de ațe, iar sub un șopron ținea războaiele de țesut, unde surorile mele făceau un zgomot care te lăsa surd. Dar și ceilalți alergau prin pădure, vânând cerbi și mistreți, căci, în afară de noi, mai erau și vecinii Lecu, pe care tot noi îi hrăneam. Aveam un unchi care alerga mai repede decât căprioarele, iar mistrețului îi sărea în față cu urlet, încât se poate spune că bietul animal murea de sperietură, înainte de a înfige cuțitul în el. Iar pe unde treceau, încurcau bine tufișurile, ca să prindă vânatul în capcane. Oricum, alergau mai mult pe deasupra, prin coroane, iar în multe zone aveam poduri de crengi între stejarii bătrâni. Din oră în oră apărea cineva cu câte un animal plin de sânge, cu păsări sau cu câte un

coș de ciuperci. Iar mătușa mea, bucătăreasa, ridica linguroiul și imediat îi veneau ajutoare, în special fete, dar și mie-mi plăcea să mă amestec în treburile bucătăriei. Eram priceput să despic păsări, să scot măruntaiele din vreun căprior, secționând cu grijă ficatul, în așa fel încât să nu se spargă fierea pe el. Și-mi plăcea să mestec în blide. Ah, și ce miresme se răspândeau prin toată pădurea! Uneori eram la Gorgan, dar știam ce se gătește în bucătărie, căci aburii se răspândeau peste pădure, prin mlaștini și prin tot ținutul, care pe atunci era țara noastră. Mâncam chiftele tăvălite în sosuri de flori, tocături amestecate cu ierburi, bucăți de carne perpelite la jar, raci, scoici și mai ales pește crud, stropit cu zeamă de busuioc. Mâncam pere coapte, frământate cu mei, carne de rață fiartă bine, curățată de oase și parfumată cu mentă. Această pastă era preferata mea și câte altele, pe care, dacă închid ochii, le mai văd încă în minte și-acum. Și, ca să nu uit, mătușica făcea și o băutură dulce-acrișoară din fragi și din coacăze amestecate cu boabe de struguri. Iar pentru că am ajuns în acest punct, să povestesc ce delicatese erau strugurii, pe care trebuia să-i aducem de departe, de la vilele pricăjiților, de dincolo de Gorgan ori de peste

Dâmbovița, unde nici nu se punea problema să alergăm. Căci, fiind plin de scundaci, chiar și noaptea, trebuia să avem mare grijă. O singură dată am fost după struguri cu tata și n-am o amintire frumoasă. Am mers mult și încet, acoperiți cu *numa*, și, cum am spus, deși era noapte, scundacii mișunau peste tot, și pe jos, și în căruțe, vile fiind împânzite de felinare și de câini care, cu toate că nu puteau să ne muște, făceau zarvă, chemându-și stăpânii, ceea ce până la urmă producea accidente. Fiind la prima mea incursiune prin ținuturile scundacilor, eram speriat. Am adunat în grabă niște struguri, aruncându-i în coș. Tata se strecura printre rânduri ca vântul de vară, în timp ce eu mai căscam gura, oprindu-mă pe la câte o răscruce. Și nu știu cum, în capătul rândului mi-a apărut un pricăjit drept în față. Nu era chiar așa scund cum crezusem, dar și eu pe atunci eram copil încă. Știam că nu mă vede, dar cu toate astea m-am speriat și, în loc să sar pe celălalt rând de vițe, cum îmi spusese tata, din nu știu care rațiuni am rămas nemișcat. Iar omul, poate simțind ceva, a venit drept spre mine. A fost o scurtă *ciocnire*. Atât. Iar la picioarele mele am văzut o grămadă de haine. Nu puteam să mă mișc, iar genunchii îmi tremurau ca dracu'. Atunci a apărut tata.

- Lasă, nu-i nimic, m-a bătut el pe umăr, ai avut o *ciocnire*. Măcar acum știi!

A ridicat mormanul de haine și abia atunci am văzut ce rămăsese din om, un pumn de țărână, care în lumina felinarelor mi s-a părut un fel de nisip colorat din care ieșeau nori roșcați și un parfum de prăjituri calde.

Aceasta a fost prima mea *ciocnire*, care mi-a dat o durere în suflet, ca și cum pricăjitul ar fi fost rudă bună cu mine. Eram trist, iar o seară mai târziu toată familia mă privea cu milă, ca și cum rămăsesem orfan.

- După a treia ciocnire n-o să mai fii supărat, mi-a spus fumătorul, care trăgea dintr-o pipă largă și scurtă. Când mi s-a întâmplat prima oară, m-a apucat plânsul, cât mă vezi acum de fălos!

Câteva capete îl aprobau mormăind, iar mama mi-a apucat mâna să mă mângâie, ca și cum aș mai fi avut câțiva ani, ceea ce mi-a făcut și mai rău, pentru că toată grija lor îmi întârea

și mai tare vinovăția, dându-mi certitudinea că făcusem o mare greșală.

- Și nu poate fi evitată povestea asta? am întrebat cu vocea tăiată. Din ce cauză se fac scrum?

Aici păreri erau împărțite. Tata zicea că la orice atingere corpul nostru emană o boare infimă care rade orice om, ca pe un pericol.

- Și animalele?
- Știu să se apere, probabil. În tot cazul, numai pricăjiții se fac pulbere, ceea ce pe mine mă încredințează, a spus mijlocitorul, că sunt nocivi. Pentru noi, cel puțin, reprezintă o mare primejdie.
- Nu avem ce să facem, decât să stăm departe de ei și să ieșim cât mai rar din pădure. Când trec prin orașele lor, nici nu scot capul din trăsura. Am un scundac de încredere, un om discret care-mi pregătește carele echipate cu oameni, cu tot ce ne trebuie. Dacă le dai niște turtițe de metal galben, îi faci fericiți. Niciodată nu plec la drum fără să-mi umplu buzunarele, iar dacă nu merge ceva așa cum ar trebui...

Tata povestea fără muștrări de conștiință că, în situațiile în care scundacii își băgaseră nasul în trăsurile lui, trecuse prin ei, lăsând în urmă dune de pulbere rozalie. De multe ori își continuase călătoria, biciuind caii de la căruțe deodată, sărind de pe un atelaj pe altul, ca prin copaci.

Tata se dădea mare, dar drumurile lui nu erau întotdeauna fără dificultăți. Sub apele liniștite ale ochilor săi se ascundeau suferințe și întâmplări grave. De multe ori trecuse pe lângă moarte.

Mama nu-și mai văzuse rudele de la măritiș, tocmai pentru că-i era frică de *ciocniri*.

- Și scundacii? Ei ce armă de apărare au?
- Au și ei, a oftat fumătorul, dacă te vād cumva, pot să te rănească de la distanță. În special niște săgeți otrăvite te omoară pe loc. Dar în familia noastră n-a existat niciun caz.

- Mai ales după ce m-am apucat de fumat, a spus fumătorul, nu s-a mai apropiat nimeni de pădure!

Și, într-adevăr, n-am văzut pe nimeni pe acolo și nici prin mlaștini, până la Gorgan, de fapt, nu vedeai picior de scundac.

Nu mi-a spus mai mult, dar am rămas cu impresia că fumatul îi ținuse la distanță pe pricăjiți. El era singurul din familie care pufăia și-o făcea cu o pasiune care pe mine mă fascina. Își cioplea singur pipele din lemn de păr, fiert în miere, dar avea și unele din lut, toate cu un căuș larg, din care ieșea un fum subțirel, lăptos, mi se părea pe atunci. Fuma mângâind gâtul pipei cu degetul arătător, care din cauza asta sau din alte cauze avea și o unghie mai mare decât celelalte, întotdeauna vopsită, ceea ce-i dădea un aer foarte boem. Trăgea rar în piept, mai mult pufăia, dar cu fiecare mișcare i se îndulceau ochii, ca și cum în irisul lor s-ar fi petrecut acțiuni numeroase, amoruri și drame, fapte eroice – o întreagă lume i se mișca în ochi, ceea ce mă făcuse într-un timp să cred că odată cu fumul îi intrau în sânge și niște minuscule ființe, foarte agile. Chiar și inteligența fumătorului mi se părea legată cumva de fumul pipei, care răspândea în jur o viață subtilă.

Cât despre mine, n-am mai putut să calc pe la vii, la început pentru că îmi revenea în suflet tristețea, iar după aceea pentru că devenise un obicei. În plus, erau destui scundaci care pentru câțiva bani îmi aducea struguri.

Casa noastră era pe o insulă în mijlocul bălții, iar balta, care nu era singura din pădure, se afla într-un luminiș înconjurat de copaci ale căror tulpini păreau prinse în plasa mărăcinișului. Toată pădurea, mult mai întinsă pe atunci, era plină de tufe, de capcane și ascunzișuri, a căror valoare nu se vedea decât din înălțimea copacilor. Niciun mărăciniș nu era crescut la întâmplare, ci plasat strategic, încât de sus puteai să vezi drumurile șerpuite și scările sub copaci, luminișurile și locurile cu scorburi. Din înălțimea copacilor, pădurea era clară, nu aveai cum să te pierzi prin ea. Săream din copac în copac până în marginea bălții, pe care o străbăteam mișcându-mă prin nămoluri ca o suveică. Chiar și iarna intram în mlaștină, ceea

ce pe mama o enerva la culme, căci ajungeam acasă ca o statuie, cu părul întărit de nămol.

Însă grija mea cea mare era *sângele-dracului*, despre care știam tot, mă dăscălise toată familia, dar în primul rând mijlocitorul, care cunoștea toate plantele. Se lăuda că bătuse toată Valahia. Avea o carte în care își notase povești și rețete, iar *sângele-dracului*, zicea el, e cunoscut cam peste tot. Unii cred că le-ar lungi viața și-i mestecă frunzele.

- Să nu cumva să miroși floarea!

Asta era prima regulă.

- Dacă o miroși, mă speria mama, ești pierdut! Ajungi

un fel de năuc; nu mai știi să vorbești, nu-ți mai cunoști nici părinții, nici să te întorci acasă nu știi! Ești ca o rață rătăcită-n pădure. Când eram eu mică, îmi povestea ea, plantam *sângele-dracului* la marginea satului, pentru că scundacii începuseră să capete curaj și veneau până acolo, iar când dădeau cu ochii de floare, aproape întotdeauna o miroseau și-și pierdeau mințile. Uneori îi auzeam râzând cum râd nebunii. Oricum, după aceea se întorceau. Unii chiar o mestecau. De ce? Nu am habar, spunea mama, arătându-și pe față disprețul pentru scundaci, dar, cum o mestecau, rămâneau ca trăsniți, cu ochii pironiți către cer, iar după un timp o luau la fugă spre casă.

- În fine, îmi amintea ea întotdeauna, semințele sunt cele mai rele. Dacă ai înghițit cumva una, ești mort pe loc!
- De unde știi? o întrebam. Ai văzut tu scundacii murind?
- Aici nu e vorba despre scundaci, îmi spunea mama, întinzându-și pleoapele cu oarecare emfază. Am avut o verișoară care a murit din semințele astea. Dar, bine, nu era întreagă la cap, pentru că niciun om normal nu ar fi băgat semințele astea în gură! Sunt doar pentru morți.
- Și morții ce nevoie mai au de otravă?! nu mă lăsam.
- Nu sunt pentru ei, ci pentru cei care păzesc porțile. Când o să mori, să ai grijă

să dai pungulița cui trebuie și ai să vezi ce bine o să fie.

Despre lumea de dincolo știam tot. La poarta cea mare sunt niște paznici, unul mai înfiorător decât altul, dar, dacă le dai semincioarele, ei sunt atât de tâmpiți, încât le înghit fără să știe pe gânduri și-și dau imediat duhul. Poarta rămâne nepăzită și, uite așa, tu pășești țănoș în lumea de dincolo, unde te așteaptă cele mai mari plăceri. Dacă aveam pică pe cineva, aș fi putut să nu-i pun pungulița, aranjându-l pentru toată eternitatea. Dar pe cine să fi urât așa mult? Aveam o soră care mă tot lua de urechi și odată mi-a trecut prin cap să-mi încerc puterea pe ea. Când o să mori, i-am spus, n-o să-ți pun pungulița verde în mână!

Sora mea a rămas un timp împietrită, cu ochii ieșiți din cap de mirare. Apoi a apucat-o un plâns dăruit, care o făcea să-i tremure pânzicile de pe frunte. Nu-mi venea să cred că o speriasem așa rău, încât mi-a trebuit timp s-o conving că glumisem.

Apoi peste noiau început să cadă năpastele. Mai întâi a plecat tata într-o călătorie atât de lungă, încât fumătorul era sigur că murise pe drum.

Mama mi-a spus că urma să mă însor cu o verișoară a mea, eveniment care a mai topit din tristețe. Eram foarte mândru, iar fata pe care mi-o alesese mama era pentru mine cea mai frumoasă. Nu arăta ca Despina, dar era răpitoare în multe privințe. Începusem să-i spun *mireasa*, de fapt, să o strig cu acel glas făcut numai pentru miresici. Iar ca să-i fie clar ce sentimente am pentru ea, îi aduceam în fiecare zi câte un dar. Odată am stat o noapte întreagă să-i fac mărgelile din niște oase vopsite. Erau roșii, iar din loc în loc am strecurat câte un bob alb, ceea ce le dădea stil. Toate verișoarele mele începuseră să-mi facă avansuri, încât, dacă n-ar fi fost băieții din familie, poate cădeam în păcat. Mai ales fiul mijlocitorului era coios rău, mai înalt decât mine, cu părul lins, cum au vidrele. Ar trebui să vă spun că toți avem păr pe tot corpul, nu mult, ci o blăniță fină, cenușie, care vara bate în verde, apoi se decolorează, încât pe timpul iernii ajunge aproape albă. Dar să nu credeți că arătam rău! În afară de vărul ăsta al meu, toți eram niște oameni normali, poate puțin mai păroși. Văru-meu-vidră desena frumos și pe mine mă făcuse pe niște vase, nu

vă spun că mulți ani după ce el murise încă vedeam câte un ulcior cu mine, ca o crenguță rebegită de frig. Deci pentru măregelele ălea mi-am luat câteva scatoalce de la vărul ăsta al meu, care, fiind toată ziua cu mâinile în vopsea, a aruncat pe mine un lighean de fierțură albastră, care vreo câteva zile m-a făcut să arăt ca un monstru. Spre surprinderea mea, nimeni nu mi-a luat apărarea, nici măcar mama, care considera că mi-o căutasem. De ce? N-am înțeles nici în ziua de astăzi. Adeseori, intențiile frumoase sunt răsplătite cu pumni în cap și picioare în spate.

Așa mi-a trecut vara, iar în toamnă s-a întors tata. Era de nerecunoscut, slab, jigărit și cu picioarele goale. Venise pe jos, mai mult noaptea, ascuns prin păduri și vânat de gloate de pricăjiți. Respira greu și-avea ochii duși în fundul capului. Nu mai era el.

- Lumea noastră e în mare pericol, ne-a spus. Ai noștri mor pe capete, iar orașele din nord sunt în ruină. Numai eu știu cum m-am târât pân-acasă.

Eram triști, dar încă nu înțelegeam proporția catastrofei. După două săptămâni, tata s-a stins. L-am pus între degete punga roșie cu șapte semințe, rugându-mă să-i omoare pe paznicii porții de dincolo. Apoi l-am lăsat la Gorgan.

Tata adusese însă cu el molima. Nu ne-atingese pân-atunci nici ciurma, nici altă boală. Cine murise se stinsese de moarte bună. Ai noștri au început să moară unul după altul, încât nu mai pridideam să pregătesc pungile și să-i cărăm la Gorgan. Când a murit mama, am hotărât să-mi pun capăt zilelor cu o sămânță de sângele-dracului, pe care am ascuns-o sub limbă. Dar fumătorul mi-a spus că eram dator să duc mai departe fala neamului meu.

- Cine mai vrei să-și aducă aminte de ei, dacă mori și tu, singura lor mândrie?

Eram ultimul bărbat din familie, sprijinul celor patru surori. Am vrut să scuip sămânța, dar dispăruse și un timp m-am temut că am înghițit-o.

Lecu au adus tot felul de leacuri. Mai întâi am băut elixire, apoi ne-au înfășurat în numa îmbibată cu alifii și licori, una mai împuțită ca alta. Am ars ierburi în casă și pe marginea bălții. Dar în fiecare zi își dădea cineva sufletul. S-a stins mireasa mea, pe care am înmormântat-o cu măregelele de la mine, acoperind-o de lacrimi. S-au dus și părinții ei, apoi surorile mele. A murit mijlocitorul, au murit și copiii lui, chiar și fandositul cu păr de vidră. Cum în fiecare zi erau morți, nici nu mai știu bine ordinea în care au răposat.

Într-una din zile a căzut bolnav cel mai drag unchi al meu, fumătorul. Despărțirea de el mi-o aduc cel mai bine aminte.

- Știi ce fumez? m-a întrebat el cu un glas care deja venea de pe lumea cealaltă.

Nu mă întrebasesm niciodată nici de ce și nici ce fumează. Am crezut că voia să mai tragă un fum înainte de moarte, dar a ridicat degetul, continuând:

– Fumez pulberea scundacilor, ca să știu!

Așa a murit, cu degetul ridicat și cu unghia colorată la vedere, roștind clar numele scundacilor, ca să știu despre cine vorbește:

– Să nu-i lași să intre-n pădure!

Cu aceste cuvinte s-a dus și el.

Printre ultimele au fost două fete, nu mai știu ale cui.

Ele m-au ajutat să-l car pe fumător la Gorgan. Una a murit în aceeași seară, iar cealaltă a mai trăit două zile. Pe ultima am împins-o prin mlaștină. I-am pus în mână punga cu semincioare și, pentru că mi se părea normal să mor și eu, n-am mai plecat de la Gorgan. Țineam punga mea, cusută de mama, și-mi așteptam moartea, cu toate că-mi era foame de-mi crăpa mațul și-aș fi intrat în mlaștină, dar, dacă muream pe-acolo, cine m-ar mai fi dus la Gorgan? Eram numai eu. Ce puteam să mai fac, decât să aștept alături de-ai mei, în Gorganul care era casa noastră eternă,

singurul adăpost. Am stat așa niște ceasuri, până când mi-am pierdut răbdarea. Disperat de cât așteptasem, am scos semințele și le-am înghițit, pe toate odată, sperând c-o să mor. Apoi mi-am dat seama că nu mai aveam niciuna pentru paznicul porții și m-a cuprins panica. Alte ceasuri mi-am făcut gânduri, apoi, lihnit, am coborât în mlaștină după mâncare. Era o zi caldă, iar eu căpătasem o inexplicabilă poftă de viață, în ciuda suferinței pe care mi-o pricinuia moartea familiei mele.

Spre seară m-am întors acasă și am prins un pui de mistreț, pe care l-am pus la proțap. Aduși de miros, au apărut Lecu, morți de foame și ei. Abia atunci am aflat că erau cinci cu toții și că fără noi nu erau în stare să se hrănească, fiind exclusiv mâncători de carne. Faptul că-i aveam în preajmă îmi făcea foarte bine și, privindu-i cum se îndoapă, m-a cuprins o duioșie de părinte, dator să-și crească urmașii.

Doina Ruști - (din romanul Homeric, Polirom, 2019)

DOINA RUȘTI

Scriitor, profesor universitar Universitatea Național- de Art- Teatral- și Cinematografic- I.L. Caragiale - București.

DOINA RUȘTI (15 Feb 1957), prozatoare contemporană, apreciată pentru forța epică, pentru originalitatea și erudiția romanelor sale, a fost tradusă în numeroase limbi de circulație, iar scrierile ei au primit premii românești importante.

Cu strămoși veniți din Muntenegru, turci, evrei și mai ales români dunăreni, scrierile ei se caracterizează printr-un balcanism accentuat și un imaginar cu surse diverse. Și-a petrecut copilăria într-un sat din sudul României (Comoșteni), într-o familie de învățători, care făceau eforturi mari să supraviețuiască într-o lume comunistă. Regulile absurde & haosul instalat la sfârșitul dictaturii transpăr ficțional în romanul *Fantoma din moară*, unde a creat un univers fabulos, stăpânit de fantome și de hierofanii. Romanul a primit Premiul USR, 2008, fiind considerat “una dintre cele mai convingătoare și expresive ficțiuni despre comunismul autohton publicate în ultimul deceniu” (Paul Cernat).

Unele dintre romanele Doinei Ruști sunt scrise în manieră fantastică: *Zogru* (Premiul USR ASB, 2006), *Mâța Vinerii* (Premiul Uniunii Scriitorilor Maghiari pt versiunea maghiară, Budapesta, 2017), *Homeric* (2019), *Omulețul roșu* (2004). Altele abordează un realism crud. Între acestea, *Lizoanca*, despre care presa din țară și din străinătate a scris la superlativ, a primit Premiul “Ion Creangă”, al Academiei Române, 2009.

În alte romane, combină cele două registre narative. *Fantoma din moară* (2008) a fost încadrat în *Encyclopedia* lui J. A. Weinstock, ca făcând parte din stilul neogotic, iar *Manuscrisul fanariot* (2015) cultivă un tip de realism magic.

Câteva povești au fost ecranizate.

Scrierile sale s-au bucurat de exegeze și de recenzii laudative în numeroase cotidiane sau reviste literare internaționale, între care *El Mercurio* (Santiago de Chile), *Neue Zürcher Zeitung*, *Il Manifesto*, *Las Últimas Noticias*, *La Jornada* (Mexico City), *Stato Quotidiano*, *Turia*, *La Stampa*, *La Opinión*, *Il Libero*, *Magyar Nemzet*, *La Repubblica*, *Il Giornale Letterario* ș.a.

Doina Ruști este profesor universitar și scenarist.

Pagină web: <http://doinarusti.ro>

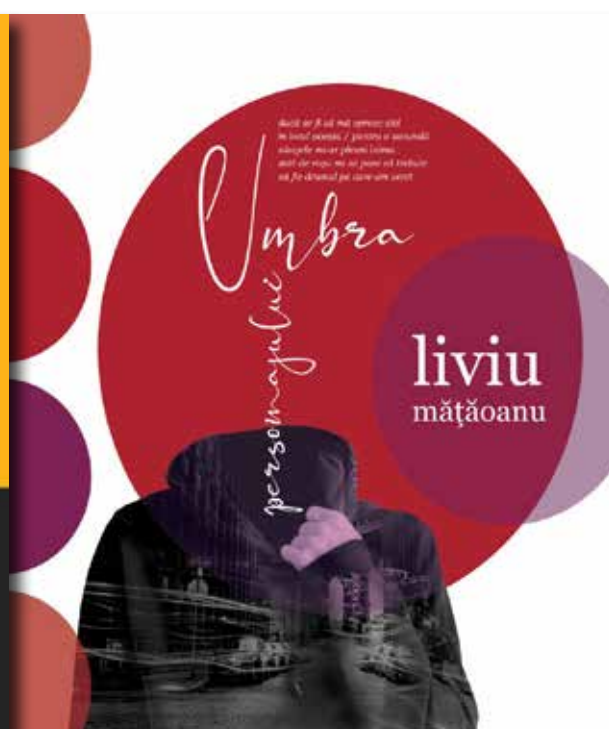
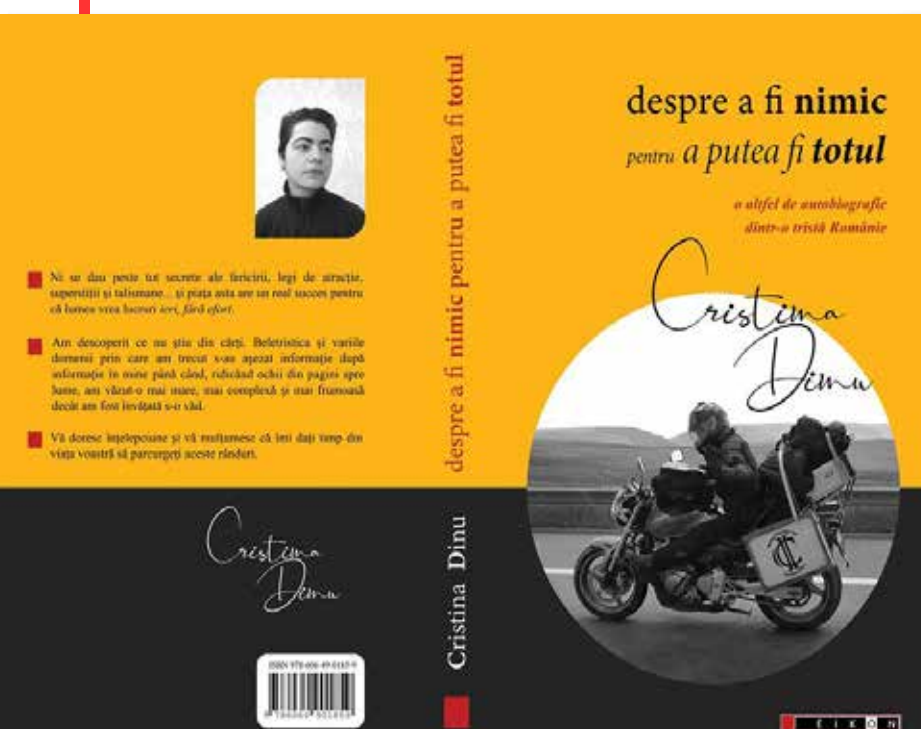
SANDRA SEGAL

Sandra Segal este designer grafic specializat în realizarea copertelor de carte și a diverselor materialelor publicitare: postere, broșuri, invitații, cărți de vizită sau ambalaje. Locuiește în orașul Regina, din Saskatchewan, Canada, de unde colaborează cu mulți autori români, atât din țară cât și din diaspora. Copertile cărților de literatură sunt printre lucrările ei preferate. Are grijă să creeze lucrări personalizate, portivite fiecărui volum care îi trece prin mână. Lucrează în diverse stiluri (clasic, modern, minimalist, baroc, futurist sau retro) și crează deseori ilustrații în stil colaj destinate lucrărilor copertate. Fiecare detaliu este tratat cu seriozitate și simț estetic: alegerea imaginilor, a fontului, a paletelor coloristice. Asigură și paginarea lucrărilor, la cerere. Printre editurile cu care a colaborat se numără: Brumar, Eikon, Casa de Editură Max Blecher și Herg Benet.

Cărți iubite, cărți visate, cărți citite, cărți scrise cu sufletul, cărți aranjate cu atenție în biblioteci savante, sau înghesuite pe etajere, cărți -mame, cărți- arbori, cărți-călătorie, cărți-amintire, mereu cărțile au fost obiecte de fascinație care ne însoțesc pe drumul vieții.

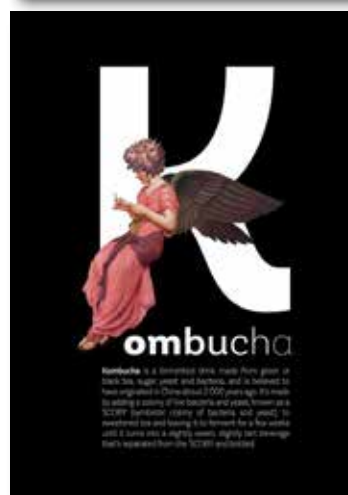
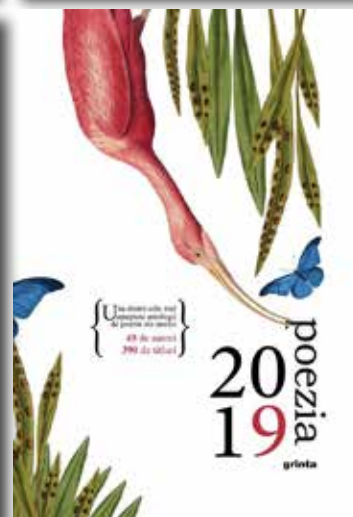
Vom iubi mereu cărțile pentru conținutul lor. Se spune că nu trebuie să judecăm o carte după coperta ei. Este adevărat, cartea poate fi judecată de-abia după ce a fost citită, dar prima impresie o face coperta. Și totuși ... cartea este un obiect, o experiență, un document, o viață chiar, este important cum o prezinți. Astăzi imaginea face concurență paginii scrise și devine artă. O copertă reușită atrage atenția, este primul contact al cititorului cu cartea. A prezenta mesajul cheie în câțiva centimetri pătrați este o artă. O copertă de carte nu este doar o simplă anexă, nu reprezintă un simplu gramaj de carton pentru a strânge înăuntru filele unei cărți.

Din contra, o copertă trebuie gândită și integrată în carte, este o etapă foarte importantă în concepția unei cărți. Ea permite publicului să facă primul contact cu cartea. O copertă o vezi ca pe o enigmă a cărei dezlegare se găsește în filele cărții. Necesită profesionalism și talent. Imaginați-vă ce trebuie să cuprindă o copertă reușită, cât trebuie să lucreze un grafician pentru a reuși să transmită mesajul cheie: să evoce într-un fel istoria fără să o dezvăluiească, să sugereze poezia, perioada istorică, să atragă cititorul, să rămână fidelă genului, să se înscrie în tendința modernă lăsând loc imaginației cititorului. Nu este simplu, este o profesie care necesită dragoste pentru a crea și în același timp o continuă perfecționare în domeniul tehnologiei grafice. O meserie a frumosului.

Am fost profund impresionată de lucrările Sandrei Segal. Realizează multe tipuri de coperti. Unele sunt bazate pe colaje facute personal iar altele pe decupaje din imagini stoc/ domeniul public. Încă de la început, lucrările sale atrag atenția, sunt minimaliste și puternice. Fiecare lucrare este studiată, pozitivată, echilibrează forma, scoate în evidență emoția, energia vitală. Modernul și clasicul se întâlnesc, se despart, se înlănțuiesc. Artișta nu are bariere, reușește să ne surprindă, ca un vis enigmatic, unde sensul ne scapă dar singularitatea ne fascinează. Un « realism magic ». Creaturi sălbatice tronează ca o piesă principală într-o sală de curiozități unde se exprimă sentimentele ancestrale ale psihicului, un langaj pictural luxuriant, pentru a găsi natura primordială. Animalele sale, o miriadă de specii cu solzi și pene, sunt misterioase, în același timp protectoare și înspăimântătoare. Culorile sunt strălucitoare și dinamice. O dimensiune onirică și suprarealistă. Artișta ne propune imagini unice, cu o mare putere evocatoare.

Cum putem caracteriza lucrările Sandrei Segal - frumusețe, culoare, povești, armonie, echilibru, stil, dinamism și pasiune de viață.

Din dragoste pentru copii

Prin gingășia lor copiii sunt ușor de iubit. Nu poți să nu-i iubești. Sufletul copilului este pur. Sinceritatea lui ne impresionează. Voia bună, surâsul lor gingaș sădește în noi speranțe și încredere. Copii și adulți, suntem astăzi captivați de imagine, trăim în era imaginii. Iar dictonul extrem de bine cunoscut punctează tot ce e de punctat: "O imagine valorează cât o mie de cuvinte." Dar scopul nostru este mai subtil, mai complex, cum ar fi dezvoltarea imaginației la copii, atunci putem spune cuvântul scris, povestea, valorează uneori mai mult decât o mie de imagini. Dezvoltarea imaginației, a creativității reprezintă doar unul dintre foarte multele beneficii pentru copii pe care le implică cititul. Însă cărțile pentru copii au un farmec aparte dacă sunt ilustrate frumos. Efectul unei ilustrații bune este să stimuleze imaginația, să nască întrebări și dorința de explorare. O carte pentru copii trebuie să dezvolte atenția, independența, încrederea în sine și să ofere un registru larg de interpretări proprii ale anumitor detalii, favorizând imaginația. Deci preferăm complementaritatea în favoarea reciprocității în relația dintre ilustrație și poveste/cuvânt. Sunt oameni pentru care dragostea pentru scris și desen are rădăcini în propria copilărie. O pasiune care a alunecat pe negândite spre profesie.

Cuvintele, pensula și șevaletul, cutia de culori și hârtia în slujba lumii de povești sub formă de text și imagine. Adică puteți totți revizita lumea copilăriei cu prosepetime în suflet, să regăsiți în voi privirea, sufletul și inima de copil.

Cartea, produsul finit apare în fața copiilor o experiență completă și o senzație incredibilă din partea producătorilor, o experiență de firească și familiar care-i împinge să își rememoreze trecutul copilăriei cu ochii de acum. Scriitorii și ilustratorii de carte pentru copii sunt fericiții posesori a unui drum profesional plin de curiozitate, scăldat prin reviste și cărți, jocuri și jucării, accesorii și decorațiuni și multă, multă magie. O carte pentru copii și ilustrația aferentă pot sugera un tip de estetică, copilul trebuie să aibă acces la artă cât mai diversă, ca să își poată forma singur gustul și preferințele și până la urmă, personalitatea. Ilustrațiile posedă o sinergie completă, reprezintă crâmpene din viață, crâmpene de vis, emoție, mesaje.

Fiecare carte are un suflet. Pe lângă suflet, cărțile pentru copii au și un chip extrem de plăcut. Cioplitorii acestor chipuri și suflete ale cărților sunt scriitorii și ilustratorii de carte pentru copii. Oamenii te fac să iubești poveștile pentru că ei sunt iubitori de povești și așa se vede, se transmite în textele și desenele lor. Cărțile lor sunt frumoase, sensibile și pline de învățăminte, stimulează curiozitatea și creativitatea copiilor.

Copilul - scria Călinescu - se naște curios pe lume și nerăbdător de a se orienta în ea. Literatura, care îi satisface această dorință îl încântă. Ca să fie opere de artă, scrierile pentru copii trebuie să intereseze și pe oamenii maturi și instruiți. A ieși din lectură cu stima sporită pentru om, acesta este secretul marilor lecturi pentru tineret."

Anca Cheaito, Beirut

Cartea pentru copii, epopeea vieții ce va fi

Misiunea cărților pentru copii este de a onora bucuria înstrinsecă și libertatea copiilor de a crede că orice este posibil, adică de a fi în acord cu însăși esența ființei lor.

Dintre toți oamenii de pe pământ, copiii sunt ființele cele mai libere și cele mai fericite | Bobul de credință pe care noi, adulții, îl căutăm din răspuțeri pentru a ne îndeplini dorințele, aspirațiile și pentru a fi fericiți există sub formă de grămezi de boabe fermecate în copii. Ei cred că tot ce își imaginează și tot ce își doresc se poate materializa în realitate. De aceea, copiii sunt deja împliniți și nu au nevoie de altceva să îi facă fericiți. Totul este perfect pentru ei așa cum este, atât în exteriorul lor cât și în interior: oamenii și lucrurile sunt perfecte așa cum sunt ele. Copiii nu simt nevoia să le schimbe sau să le îmbunătățească.

Copiii vin din sursa magicului. Dacă un adult reușește să rămână, măcar într-o anumită parte, conectat la această sursă, la sursa originară, atunci poate va reuși să scrie și o carte bună pentru copii. Pentru că, nu-i așa, noi oamenii, pe măsură ce creștem, uităm progresiv cum este magicul, energia supremă, universul. A spune că poți scrie o carte pentru copii poate fi o insolență sau chiar o blasfemie. De unde să mai știm noi, adulții, cum este să fii copil?

Alina Sârbu, scriitor, fondator la Copilarie.NET

Noi adulții trebuie să fim conectați la magicul din copii pentru a le putea vorbi pe limba lor. Acest magic încă mai există în noi, adulții, pentru unii este vizibil și folosit în fiecare zi, pentru alții a rămas ascuns undeva adânc, ca o comoară furată și tănuțită de pirați.

Mintea unui copil este un loc sacru, este un tărâm magic, virgin. Copiii selectează stimuli din exterior și le dau un sens în interior. Alchimia se întâmplă înăuntrul sufletului lor. Acolo noi, adulții, nu putem pătrunde, nici nu avem voie și nici nu ar trebui să ne dorim să ajungem, pentru că acolo este Sfânta Sfintelor. Fiecare copil are dreptul la mister, la individualitate, la unicitate. Cea mai mare greșală ar fi să le impregnăm copiilor imaginea noastră despre lume. Ei trebuie încurajați să își creeze propria lor imagine. Noi trebuie doar să le oferim perspective cât mai largi, cât mai diverse.

Povestea este baza mitologiei personale, este deschizătoarea căii către individualitate | Copilul rezonază cu ceva din ea care îi deschide căi interioare spre descoperirea de sine, dar mai ales către împlinirea de sine. Este ca firul Ariadnei care lasă

o dâră de lumină. Cu toții avem o amintire din copilărie legată de o ilustrație, o poveste, acel ceva cu care am rezonat și pe care nu l-am uitat o viață întreagă. Este vorba de acel ceva care ne ține pe drumul nostru. Este dâră de lumină care ne ghidează pe parcursul vieții și nu ne dă pace, oricât am încerca noi să o ascundem.

Poveștile sunt terapeutice, iar copiii își iau din ele exact mesajele de care au ei nevoie. Noi, adulții, nici nu trebuie să depunem un efort prea mare pentru ca ei să înțeleagă. Piticul meu de 4 ani s-a identificat singur cu personajul unei povești. Înțelegea că la locul de joacă făcea anumite lucruri care îi îndepărta pe alți copii de el, iar această situație nu îl făcea fericit. Pentru mine a fost surprinzător cât de repede a găsit soluția la problema lui, singur, prin simpla identificare cu personajul poveștii, un dragon care ardea totul în jurul lui. Îmbunătățirile în interacțiunile de la locul de joacă s-au văzut simțitor chiar de a doua zi.

Cărțile pentru copii sunt niște mici ‘biblii’, ‘coranuri’, ‘tore’, ‘upanisade’ pentru epopeea vieții lor, cea care va urma, cea pe care copilul și-o va crea | Copiilor li se spun povești, dar ei la rândul lor își spun lor înșiși multe povești, își spun niște povești după scenariul cărora vor trăi toți anii vieții lor. Cu cât poveștile care îi impresionează cel mai tare sunt în concordanță cu sufletul lor, cu atât există mai multe șanse ca viața adultului care va urma să fie mai fericită.

Cartea pentru copii este grănicerul între lumea magică și realitate, este antevasin-ul care ne duce departe și totuși e atât de aproape. Este important ca din cărți copiii să afle despre viață: cu bune și rele, pericole, bucurii, finaluri fericite sau mai puțin. Atunci când copiii sunt privați de rău și li se arată doar o parte a lumii, ei știu că sunt mințiți. Iar partea întunecată, acel rău care nu li se arată sau nu li se spune, poate deveni o fascinație. Copiii pot să înțeleagă totul despre viață și lume dacă noi, adulții, știm să le transmitem mesajul într-un mod care să fie înțeles de ei: răul și binele sunt necesare și au un sens doar împreună.

Cartea în sine, obiectul, textul îmbinat cu ilustrația, textura coperților, a hârtiei din interior stimulează simțurile copiilor. Ei își folosesc doar emisfera cerebrală dreaptă până la 3 ani, fiind impresionați de imagini, senzații, emoții. Toate acestea, alături de ritualul citirii, creează ‘atmosfera’ din jurul cărții.

Ritualul citirii poveștii pentru copii are un rol esențial | Pe lângă mesajul în sine al cărții, cel mai important este cum reușim noi, părinții, să valorificăm acea carte, cum ‘fermecăm’ copiii cu ea: talentul naratorului este, de fapt, la fel de important ca al creatorilor cărții. Timbrul vocii, volumul, vocile pe roluri, poate chiar și recuzita – atmosfera creată este de fapt adevărata magie a cărților pentru copii. Atmosfera aceasta rămâne acel ‘acasă’ pentru toată viața pentru fiecare om.

Acea carte, acea poveste care ne-a fost citită sau povestită când eram mici ne va da mereu fluturi în stomac chiar și atunci când suntem 'mari'. Pentru că ea vorbește despre adevărul nostru, esența noastră. Ea ne transmite pe tot parcursul vieții ce este, de fapt, esențial pentru noi. Chiar și când adevărul nostru poate a fost acoperit, uitat, îngropat, rănit, batjocorit, el se va întoarce toată viața la noi.

Indiferent dacă am avut o copilărie fericită sau nefericită, toți dorim să ne întoarcem acolo, în magie. Toți am avut momente de pură fascinație, care ne urmăresc toată viața și pe care încercăm să le reținem ca adulți. Vom reveni mereu în copilărie dacă dorim să înțelegem mai bine viața, pentru că ea este perioada în care dăm un sens lumii și ne dăm și nouă înșine un sens. Copilăria va fi mereu piatra noastră de temelie, fundația vieții noastre.

Fiecare dintre noi este o poveste. Dintre toate poveștile din lume, cea mai frumoasă este povestea noastră, a fiecăruia în parte, pentru că este o poveste unică. Cea mai frumoasă poveste din lume sunt eu, ești tu, este el sau ea, suntem noi.

Alina Sîrbu

Magicul copilăriei a fost fascinația mea dintotdeauna. După o formare de traducător și interpret de engleză și spaniolă, am fost norocoasă să pot să îmi valorizez pentru mulți ani firea extrovertă într-un job în resurse umane în cadrul unor corporații din domeniul farma. A venit momentul când am decis să concretizez magicul, care nu îmi dădea pace, în cărți pentru copii. Am brodat site-ul Copilărie.NET unde am adunat poezii, povești și ghicitori. Apoi am îmbinat experiența în corporații cu formarea în art terapie, cu poveștile și poeziile și am creat ateliere în care oamenii mari accesează resursele oamenilor mici de bucurie și de ghidușie. Este o modalitate prin care ei își amintesc și învață despre ei înșiși așa cum au fost odată....și încă sunt. Iar dorința mea cea mai mare este ca la sfârșitul atelierului să ajungă să creadă că DINTRE TOATE POVEȘTILE DIN LUME, CEA MAI FRUMOASĂ ESTE POVEȘTEA LOR!

Amintiri

Am o nouă meserie:
Vânzătoare de hârtie.
Peticele de magie,
Ce-s numite poezie,
Pentru suflete rănite,
Obosite și golite,
Care au uitat că sunt
Călătoare pe pământ.
Își fac cuib frumos din piatră,
Dar au fața ruptă, spartă,
De atâta încrâncenare,
Stres și murmur de uitare,
Tocmai a esenței vieții
Și de vloga frumuseții.
Am rămas pe loc s-ascult
Amintirile de demult,
Ce mi-au povestit de mine,
Când știam să îmi fac bine.
Și am rămas așa un timp.
Am fugit de contratimp,
Și-am făcut viața să fie:
Amintiri din poezie.

Alina Sârbu

Diana Tivu - ilustrator și autor de carte pentru copii

Se fac aproape cinci ani de când mi-am dat demisia dintr-un birou de arhitectură să pipăi câtă carne are pe el cel mai frumos vis al meu - ilustrație de carte pentru copii în România. Mulți spun că nu există așa ceva la noi. Eu însămi mă îndoiesc adesea de valoarea reală a muncii mele în țara mea, dar asta este o altă poveste.

Am ales acest drum pur și simplu urmându-mi inima. Am ilustrat povești de când am învățat să țin creionul în mână. Apoi am învățat să citesc și mi-au crescut opt perechi de aripi. Niciodată nu mi-am imaginat pentru ce mă pregătesc, până când nu am ajuns la vârsta la care să mă uit în spate și să îmi dau seama că cele mai importante lucruri pe care le învățăm sunt cele pe care le deprindem jucându-ne din plăcere, fără să ne silească cineva, fără note.

Urmând bine intenționata îndrumare a părinților, am terminat un liceu cu profil real cu orar plin de ore de matematică și informatică și sunt arhitect cu acte în regulă obținute de la facultatea Ion Mincu din București, dar toate acestea pălesc pe lângă abilitățile pe care le-am învățat în timpul meu liber din pură pasiune. Sunt un autodidact. Nu am nici o oră de pregătire specială de desen sau pictură. Am iubit mereu meșteșugurile de tot felul, artele plastice, istoria, arhitectura, literatura, film și evident ilustrația

de carte. Toate îmi servesc acum și se îmbină armonios în ceea ce lucrez. Nu există limite cu ce putem realiza când ne urmăm pasiunea.

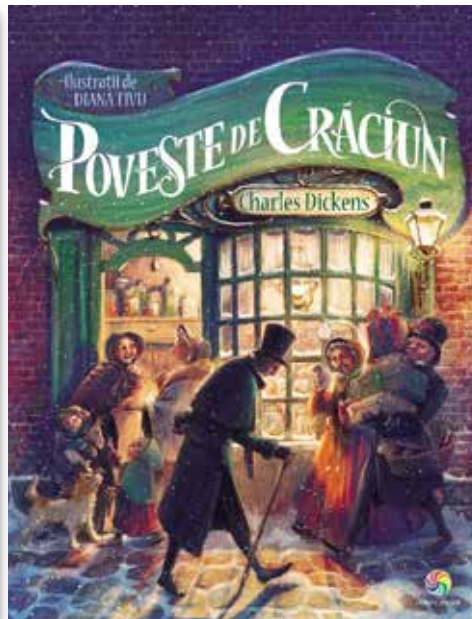
Am avut norocul să lucrez mult și divers de la titluri în ediții anoste, până la proiecte complexe cu sute de pagini ilustrate. Am ilustrat autori români contemporani și clasici. Am reușit chiar și publicare unei serii de autor, la care urmează să adaug titluri când se lini. Unde mi-a lipsit experiența, am compensat cu entuziasm efervescent, unde mi-a fost frică, a trebuit să îmi găsesc într-un fel curajul și unde nu am știut, am învățat din mers. Simt că de abia mă apropiu de ce pot să fac cu adevărat în continuare ca povestitor vizual și nu-mi doresc decât oportunități.

Acum visul meu este să lucrez într-o țară în care copiii români să crească cu cărți de bună calitate, gândite și scrise în limba lor de oameni pasionați, despre cultura lor, despre lumea lor. Cărți în care sărbătorile nu sunt despre clișee comerciale globale ci despre sărbătorile care au înălțat inimile oamenilor de pe aceste meleaguri de sute de ani. Scrieri contemporane despre lumea în care cresc ei, despre presiunile pe care doar copii români le înfruntă. Povești autentice, puternice și profunde care să le rămână înrădăcinate în amintirile copilăriei și care să-i însoțească oriunde ar avea de ajuns în lume, legându-i totodată de acasă.

Dar mi-e teamă că acest vis îl putem împlini doar împreună.

Câteva titluri ilustrate :

- **"Poveștea celor trei vrăjitoare toante" de Simona Epure, editura DPH, 2016
- * "Proștia omenească" după Ion Creangă, editura DPH, 2016
- * "Basme și povești românești", autor colectiv , editura Corint Junior, 2017
- **"Urecheatul sașiu și lupul sur" de Simoan Epure, editura DPH , 2019
- **"Povește de Crăciun" de Charles Dickens, editura Corint Junior, 2019

Serie autor (text și ilustrație)

- "Pernuța Speriată și teribila noapte cu lună plină", editura DPH, 2017
- "Pernuța Speriată și teribila cutie cu viteze și bulbuci", editura DPH, 2018

Photo 1 tuș, acuarelă, creioane colorate,
30x30 cm hârtie presată la rece

Photo 2 peniță, acuarelă, format
27x27 cm hârtie presată la rece.

Photo 3 tuș / acuarelă

Photo 4 Îmi plac poveștile spuse printr-o
ilustrație dens populată de oameni alături de
lucrurile și animalele lor, pe care să cutureiere
ochiul mereu furat de detaliile și viața unei lumi
cunoscută de undeva dintr-un trecut, dintr-o
copilărie, de niciodată.

ANCA SMĂRÂNDACHE

Artist, ilustrator de carte pentru copii

Mă numesc Anca Smărăndache, în prezent lucrez ca artist/ilustrator independent în București. Dragostea pentru ilustrația de carte cred că își are cumva rădăcini în copilărie. De mică mi-au plăcut cărțile și desenul a fost joaca mea preferată din copilărie.

Mă consider fericită și norocoasă că părinții m-au susținut încă de mică să fac ceea ce îmi place, să merg în direcția asta. Nu am știut de la început că voi ajunge să fac ilustrație de carte însă un lucru se contura foarte clar în capul meu: că mă voi desfășura în domeniul artelor plastice, că voi picta și voi desena. Domeniul mă fascina continuu și îmi puneam nenumărate întrebări despre lumea în care mă aflu, despre cine sunt, despre ceea ce ne definește; lucru care se întâmplă și astăzi. Cum creioanele și pensulele deveniseră aliatele mele de nădejde, părinții m-au dat în clasele primare la o școală populară de artă iar apoi m-au înscris încă din clasa a VI a la Liceul de Artă din Craiova. Au urmat apoi studiile la Universitatea Națională de Arte din București secția Artă Murală, și un Master în Arte Vizuale.

Cumva trecerea de la pictură la ilustrația de carte nu a fost chiar bruscă. Prima cărticică a fost una cu cântece și poezii pentru copii, pe care am ilustrat-o în timpul școlii, în generală și de pe urma căreia nu am obținut bani, doar multă satisfacție. Următoarea carte pe care am ilustrat-o a fost în timpul facultății, o poveste a zodiacului pentru copii apărută la Editura Lucman. A urmat o perioadă în care am tot experimentat pictura pe diverse suporturi (lemn, pânză, perete, sticlă) lucrând atât pentru mine încercând să evoluez, cât și comenzi pentru diverse persoane sau pentru o mică firmă de decorații de interior, cu care am colaborat o perioadă. Am pictat pereți la câteva școli, grădinițe, saloane sau camere personale. Ador să pictez pe perete însă din nefericire în ziua de azi, lumea mai degrabă preferă să își decoreze pereții cu un autocolant decât cu o pictură originală.

Um întotdeauna m-a interesat figura umană, timp de un an am lucrat pentru o expoziție personală, propunându-mi ca subiect portretele prietenilor mei. A fost un proiect de suflet intitulat "Ai Mei" și care s-a finalizat cu două expoziții personale în București și în Cluj. În rest am avut multe participări la expoziții de grup în România și câteva în străinătate. În pictură abordez un univers al introspecției iar în ilustrații, universul în care mă regăsesc cel mai mult este cel fantastic, poetic, desprins de realitatea care mă înconjoară. Portretul, mai mult sau mai puțin evidențiat în picturile mele de până acum, încearcă să filtreze stări, detalii ale unei realități imaginate, visate, concomitent cu o realitate imediată. Și ca să fac trecerea de la pictură la ilustrație, cred că orice imagine are o poveste în spate sau dimpotrivă poate da naștere unei noi povești. Începând cu 2012, activitatea

mea artistică s-a dedicat ilustrației de carte, fapt care s-a concretizat în apariția a peste 25 de cărți ilustrate de mine și încă mai am de aprofundat subiectul.

Prima carte importantă care a deschis această înlanțuire constantă de cărți ilustrate a fost *Povește de Crăciun* de Charles Dickens apărută la Editura Arthur, editură cu care am o colaborare frumoasă și la care mi-au apărut și alte cărți: *Aventurile lui Huckleberry Finn* și *Aventurile lui Tom Sawyer* de Mark Twain, *Minunata Călătorie* a lui Nils Holgersson prin Suedia de Selma Lagerlöf, *Vrăjitorul din Oz* de Frank Baum, *Ferbonia și Vertijia* de Ioana Nicolaie, precum și caiete educative sau coperte pentru manuale școlare. Cărțile *Ferbonia și Vertijia* îmi sunt foarte dragi pentru că acolo se întrepătrund niște lumi fantastice pline de aventuri care mi-au creat multă libertate de exprimare iar întâlnirea și colaborarea cu Ioana Nicolaie e emoționantă și plăcută pentru că sunt o mare admiratoare a cărților scrise de ea. În paralel cu Editura Arthur, au apărut și alte colaborări cu alte edituri. Propunerea din partea scriitorului Petre Crăciun de a ilustra la editura dânsului, cartea *Basme* m-a încântat peste măsură, întrucât am crescut cu poveștile nemuritoare și îmi doream să ilustrez basme.

Cu atât mai mult cu cât erau basme scrise de un autor contemporan. Astfel că *Basmele* au apărut la editura Zorio, după care au urmat tot aici *Basme* pentru familia mea, *Fetița din Floare* carte tipărită și în varianta engleză, *Cu Andersen în Regatul Poveștilor* și *Povești din Țara Copiilor Fericiți*, toate scrise de Petre Crăciun. Revenind puțin la editura Arthur, am fost invitată trei ani la rând să țin ateliere cu copiii pe partea de ilustrație, în taberele *Locuiește în povește*, un proiect frumos care a prins amploare și prin care am avut ocazia să cunosc mulți copii talentați pasionați de carte și totodată să cunosc o parte din minunații autori contemporani de carte pentru copii. Acolo am cunoscut-o și pe scriitoarea Lavinia Braniște ale cărei povești le ador și cu care un an mai târziu cred, am scos cartea *Jungla* lui Toco la Editura Cartier codobelc. Cu Editura Cartier am colaborat anul trecut la o serie de 5 povești scrise de Oscar Wilde: *Prințul fericit*, carte care a luat mențiune la Salonul internațional de carte pentru copii și tineret din Chișinău 2019, *Privighetoarea* și *trandafirul*, *Prietenul devotat*, *Uriașul egoist* și *Remarcabila Rachetă*. Îmi plac poveștile sensibile, cu multă poezie și care lasă loc de interpretări vizuale, prin urmare m-am simțit onorată să ilustrez poveștile lui Oscar Wilde.

O altă editură cu care mi-a făcut plăcere să colaborez a fost Editura Casa de Pariuri Literare, o editură mică care se zbate să scoată cărți bune și căreia ar trebui să i se acorde mai multă atenție. Din această colaborare cu ei au apărut Simfonia animalieră scrisă de Veronica D. Niculescu ale cărei cărți le citesc întotdeauna cu poftă și curiozitate. E o carte mică cât un cd, care nu este pentru copii dar care este una din cele mai dragi mie, iar a doua Umbrelele lui Anastasios scrisă de Carmen Oancea și care a ieșit în condiții foarte bune. O altă întâlnire frumoasă a fost și cu scriitoarea Iulia Iordan cu care am făcut cartea Da' De Ce să mă întorc în timp?, o carte-traseu care îmbină povestea inspirată de istoria unui loc de patrimoniu cu traseul cultural prin care sunt valorificate caracteristicile acestuia, carte intrată în selecția Cele Mai Frumoase Cărți 2017. A fost un proiect cofinanțat de AFCN și Asociația Metru Cub. Au mai fost câteva cărți precum Bibliotecara de Gudule, Editura Paralela45 sau trei volume ale cărții Beatrice and the London Bus de Francesca Lombardo.

Anul acesta urmează să mai apară două cărți la Editura Arthur, una la Editura Nomina și foarte curând, chiar luna aceasta va apărea o carte la Editura Cartea Copiilor, un proiect al asociației Cu Alte Cuvinte/ Cultural Diversity în Children's Book în colaborare cu Asociația OvidiuRo. Se numește Nanata și este scrisă de Florin Bică. Se va lansa deocamdată în varianta online întrucât suntem constrânși de situație. Prin urmare se vor putea bucura de povești toți copiii, așa că urmăriți paginile de facebook ale editurii sau ale asociațiilor respective.

Cumva trăiesc din povești în povești și asta mă impulsionează, fiecare carte are farmecul ei și mă solicită diferit. Am avut ocazia să ilustrez atât povești clasice cât și srise de autori contemporani. Provocările sunt diferite. La cele clasice te confrunți cu ce s-a ilustrat până în prezent, în schimb la textele contemporane, îmi place că am ocazia să fac un schimb de idei cu autorul iar povocarea cea mare este că eu sunt prima care va îmbrăca vizual povestea și trebuie să țin cont că, așa cum eu îmi amintesc anumite povești din copilărie prin prisma ilustrațiilor din carte, la fel și copii care vor citi cartea vor rămâne în minte cu imaginea ilustrațiilor mele. Și cum copilul este un critic

foarte sincer și nu poți să-l păcălești, trebuie să mă ridic la înălțimea așteptărilor lui.

În 2016 am fost invitată de Ministerul Culturii la Târgul de carte de la Bologna alături de alți câțiva ilustratori și autori români. A fost una din cele mai frumoase experiențe. Am realizat că orizontul ilustrației de carte și conceptul unei cărți nu are limite. Cred că orice artist care lucrează în domeniul ilustrației de carte trebuie să ajungă măcar o dată acolo. Deși am în spate ani de studiu de arta plastică, domeniul ilustrației de carte a trebuit să îl descopăr pe cont propriu. În România nu există o școală specializată pe ilustrația de carte. Nu e suficient să faci o ilustrație să arate excepțional și atât. Ea trebuie citită în întreg contextul cărții, trebuie să creeze un dialog continuu și fluent cu textul pe tot parcursul cărții, într-o paginare care să respire și să te invite la o parcurgere relaxantă. Ea trebuie să completeze textul nu să repete povestea în imagini. Sunt lucruri pe care le-am descoperit pe parcurs. Nu știam pe nimeni care să lucreze în domeniu și căruia să-i cer sfaturi. Înscrierea în Clubul Ilustratorilor a fost și este un lucru benefic pentru mine. Îmi plac întâlnirile și schimbul de idei pe care le facem, chiar dacă se întâmplă destul de rar.

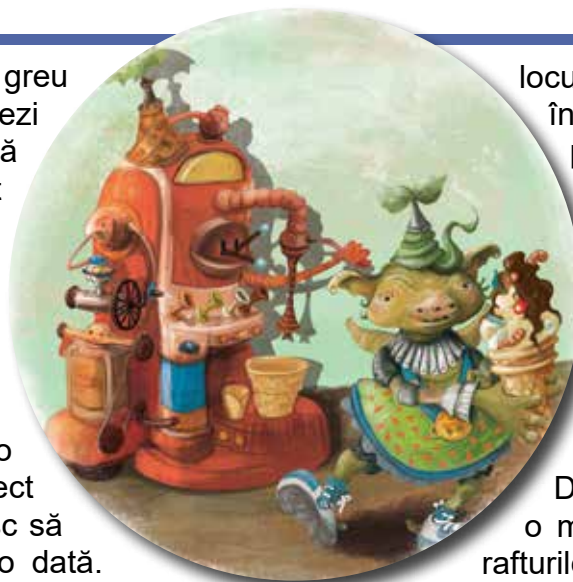
La fiecare carte încerc să îmi ridic la fileu noi provocări și abordări diferite. Obişnuiesc să lucrez atât în tehnica digitală cât și în tehnica tradițională. Le alternez în funcție de deadline sau de stare. Tehnica digitală am avut ocazia să o descopăr într-o perioadă în care am lucrat în publicitate ca Art Director. Când am decis că vreau să fac ilustrație de carte, am experimentat o perioadă cu tableta grafică, întrucât mă fascina. E un alt univers, îți permite să revii și să ștergi ușor ce ai greșit. Primele cărți apărute sunt realizate în tehnica digitală. Însă țin să menționez că, schițele, partea de concept a ilustrației tot cu creionul pe hârtie le gândesc și le fac. Rămân adepta tehnicii tradiționale, a picturii, ilustrației pe hârtie sau pe alt material. Îmi dă un sentiment mult mai direct, mai sincer și cred că transmite mai multă emoție.

Alegerea de a lucra pe cont propriu a venit la pachet și cu partea de management pe care și acum mă chinui să o mânuiesc bine. Îmi mănâncă uneori din resursele de energie pe partea creativă însă e necesar și știu ca face bine. Trebuie să vii întotdeauna cu ceva nou, și

ceea ce mi se pare cel mai greu este că trebuie să te promovezi singur. E nevoie de multă muncă și organizare. Sunt zile când nu ai inspirație, însă experiența mi-a demonstrat că dacă îți bați capul și insiști, la finalul zilei o idee înmugurește. Țin foarte mult la respectarea dead-lineurilor. Cred că e o formă de disciplină, respect și încredere. Nu obișnuiesc să lucrez la mai multe cărți o dată.

Știu ilustratori care fac asta, însă eu nu pot. Îmi dă senzația că mă disipez în prea multe bucăți. Pentru fiecare carte îmi aloc timp sută la sută, sunt scufundată în povești. Și în momentele de respiro, pe unde mă plimb, în toate lucrurile cu care interacționez caut direcții către povestea pe care o am de ilustrat. Îmi permit să îmi mai iau în paralel cu o poveste la care lucrez, mici proiecte cum ar fi un afiș, o ilustrație pentru un articol, o copertă de carte sau o comandă de pictură. Dar atât.

Activitățile care mă ajută să-mi păstrez inspirația vie sunt cărțile, albumele de artă, literatura, plimbările în aer liber, teatrul, dansul, întâlnirile cu prietenii, muzica, filmele, să cunosc

locuri noi. Toate își aduc aportul în lucrările mele. Un alt lucru pe care îl fac cu bucurie când mi se oferă ocazia este să țin ateliere de culoare și desen cu copii.

Când fac o carte, încerc mereu să sugerez mai multe grade de citire, atât pentru copii cât și pentru părinți. Dacă stăm să ne gândim, o mare parte din cărțile de pe rafturile copiilor sunt cumpărate de adulți, și cum o perioadă părinții sunt cei care le citesc copiilor, ele trebuie să ridice un dialog pe baza ilustrației. Imaginea e primul contact pe care îl are copilul cu povestea, de aceea e foarte importantă. La rândul lui, cititorul duce mai departe povestea care se schimbă în imaginația fiecăruia. Publicul trebuie educat în privința alegerii unei cărți bune și frumoase. Sunt foarte multe aspecte care trebuie luate în seamă atunci când vrei să scoți o carte în condiții bune. Vorbim aici de tipar, layout, text, ilustrație, hârtie. Editurile nu au de multe ori curajul să investească într-o carte astfel încât să ajungă în librării la un preț mare. În ultimii ani au început să se miște lucrurile în bine pe piața de carte pentru copii. Un rol important

În această ascensiune l-a avut și apariția Clubului ilustratorilor care se agită mai mult pe cont propriu, pentru vizibilitatea ilustratorilor români. Sunt mulți ilustratori români talentați și editurile au început să apeleze din ce în ce mai mult la ei, chiar dacă e mult mai ieftin să cumperi drepturile de autor din afară.

Cred că o ilustrație bună iese în evidență atunci când transmite un efect neașteptat, expresivitate, umor sau tandrețe, suspans, empatie, emoții, atunci când stimulează imaginația și te invita la visare. În fiecare carte pe care o am de ilustrat îmi place să-mi imaginez că personajele din povești mă invită alături de ele și mă lasă să aduc ceva nou cu care să interacționeze; mă metamorfozez într-o mică ființă, un mic indiciu care nu există în povești. Îmi place să cred că prin ilustrațiile pe care le fac invit lumea să pășească prin mici ferestre de hârtie într-o nouă lume posibilă și dorită. Acord atenție acelor detalii, lucruri fine strecurate în compoziții, un lucru mic rătăcit printre altele sau lângă un spațiu gol mare, acelor detalii care zdruncină în sensul bun al cuvântului, normalitatea lucrurilor, care te fac să fii mai atent la desfășurarea narațiunii vizuale, care-ți ridică o sprânceană, un colț al gurii, o întrebare, un gând, o altă poveste. Sunt de părere că trebuie să încercăm să învățăm câte ceva bun în fiecare zi.

Mai am multe povești de descoperit și alerg în întâmpinarea lor.

Mă puteți găsi pe facebook, pe instagram

https://www.instagram.com/anca_smarandache/

sau deocamdată aici:

<https://ancasmarandacheportofoliu.wordpress.com/>

Aliona Bereghici
pictor, ilustrator și designer

Orient Românesc: - Cine sunteți ?

Aliona Bereghici: - Sunt pictor, ilustrator și designer. Profesii pe care le combin când e cazul.

Orient Românesc: - Ce reprezintă pictura pentru dumneavoastră?

Aliona Bereghici: - Este modul prin care mă exprim, este o profesie învățată, care în timp a devenit hobby (sună străniu, știu) și care dă satisfacții.

Orient Românesc: - Ce vă caracterizează mai mult: spontaneitatea sau studiul?

Aliona Bereghici: - Ambele. Nu le văd aparte.

Orient Românesc: - Din ce motive și în ce circumstanțe ați devenit ilustrator pentru copii (vocație, decizie, hasard...)

Aliona Bereghici: - Nu știu dacă arta este un motiv gândit vreodată. Artă faci dacă ești înăuntrul așa, faci intuitiv niște lucruri, pentru că îți place sau pentru că poți comunica numai așa cu oamenii.

Orient Românesc : - Ilustrarea cărților ocupă un loc din ce în ce mai mare în literatura pentru copii. A ilustra o carte sau un album pentru copii este o profesie dificilă, promisiunea unui univers atrăgător pentru copii în osmoză perfectă cu textul propus ? Trăiți într-o lume de imagini ? Unde găsiți inspirația pentru desene ?

Aliona Bereghici: Ilustrarea cărților a fost întotdeauna cel mai important lucru în cadrul nașterii cărților ca obiect. Ilustrația a pierdut din necesitatea efectuării profesioniște a imaginilor în unele perioade, dar nu a fost secundară textului, ca idee. Ilustrarea cărților a început în special în perioada medievală, în mănăstiri catolice sau ortodoxe, când textul bibliei era explicat pentru mulțimea care nu știa să citească. Așa ca să deschid o paranteză despre importanța cognitivă a ilustrației,

nu despre "înfrumusețări secundare a textului". Personal, când încep lucrul la o carte, citind textul trebuie să înțeleg repede dacă îl «văd». Dacă nu-mi trec imagini prin fața ochilor, nu e textul pentru mine. Așa e corect, așa lucrează toți ilustratorii profesioniști. Ori ești bun în a povesti cu imagini o poveste ori nu ești bun, nu cred că poți învăța asta la vreun masterclass. Poți să devii mai bun, ceea ce-mi doresc continuu, dar nu poți dezvolta ceea ce nu ai. Inspirația e oriunde, măcar și trecând dimineața prin parc, vezi ceea ce vrei să vezi, iar uneori ceea ce e vizibil și nu vede mai nimeni. Cum ar fi ramurile copacilor, care se cuprind.

Orient Românesc: - Faceți o analiză psihologică complexă a personajului pe care vreți să-l ilustrați?

Aliona Bereghici: - Dacă vorbim de un personaj cunoscut, real sau ireal dar cunoscut, atunci da, citesc/privesc tot ce e posibil. Ilustratorul profesionist știe mai mult despre text decât vă puteți închipui. Dacă e un personaj nou născut în mintea autorului de text, atunci dai frâu imaginației, creezi personajul cum vrei tu.

Orient Românesc: - Puteți vorbi despre observația și intuiția dumneavoastră de artist?

Aliona Bereghici: Despre intuiție, ea este cea care dezvoltă în timp aptitudinile artistice, cred.

Orient Românesc: - Aveți contact cu copii, părinți, educatori ?

Aliona Bereghici: - Dacă e să vorbim despre grupuri largi, nu. Îmi place să-i urmăresc cum privesc cărțile dar nu fac neapărat discursuri în fața lor, nu e caracteristic pentru mine, nu e vocația mea. Prefer să ilustrez și îi las pe dascălii adevărați să comunice copiilor mesajul ilustrațiilor. De altfel nici nu pot explica de ce am desenat ceva anume așa cum a ieșit în final. Nu fac lecții de pictură, nu sunt capabilă de asta.

Orient Românesc: - Credeți că este o diferență, a ilustra o carte pentru adulți și una pentru copii?

Aliona Bereghici: - Nu, depinde cât de ambivalent ești. Sunt ilustratori care ilustrează toată viața pentru copii mici de până la 5 ani și sunt fericiți s-o facă. Eu însă am nevoie să balansez între pictura de șevalet și de ilustrație de carte.

Orient Românesc: - Desenul este o lume aparte în care poți evada. Ați desenat visurile dvs. de copil în desene?

Aliona Bereghici: - Cred că asta este evident. Tot ce facem ca maturi, chiar dacă nu suntem artiști, dar suntem sportivi, avocați, ingineri, este proiecția copilăriei. Toate bucuriile, fricile, experiențele din copilărie evadează la suprafață la maturitate.

Orient Românesc: - Aveți un carnet de crochiuri?

Aliona Bereghici: - Da, este ceva absolut necesar.

Orient Românesc: - Puteți să ne explicați etapele muncii dvs. Cum puteți să ne prezentați stilul dvs.

Aliona Bereghici: - Citirea textului, reflecție, schițe mici, schițe mari, culoare. Tind încet spre decorativ, menținându-mă într-o realitate pe care mi-o imaginez. Nu-mi place să copiez realitatea imediată.

Orient Românesc: - Care este cartea pentru copii pe care o iubiți cel mai mult?

Aliona Bereghici: - Cea la care revin des este "Buratino, Cheița de Aur", scrisă de A. N. Tolstoi și ilustrată de un regizor și pictor moldovean Leonid Domnin.

Orient Românesc: - Care este cartea de suflet pentru dvs. pe care ați ilustrat-o și de ce?

Aliona Bereghici: - Cea care-mi place foarte mult cum a ieșit este «Ursul păcălit de Vulpă». Dar pe cea mai cea, încă o aștept.

Orient Românesc: - Amestecați sentimentele cu culorile? Ce sentimente vă încearcă în timp ce vă aflați în fața șevaletului?

Aliona Bereghici: - Meditație neplanificată.

Orient Românesc: - Artă ilustrează ceea ce cuvintele nu pot spune. Pictura transmite o emoție, unică, aparte, subliminală. Dacă suntem în fața unei picturi pe care ați lucrat-o putem spune că o parte din dvs, din sufletul dvs. se oglindește în aceasta? Cât din sufletul dvs. este pus într-o pictură?

Aliona Bereghici: - Tot ce fac este o parte din mine, e caracteristic pentru orice artist plastic care-și iubește profesia. Nu știu cum să pierzi timp pentru lucruri obligatorii de făcut. Probabil de asta și fac ilustrație.

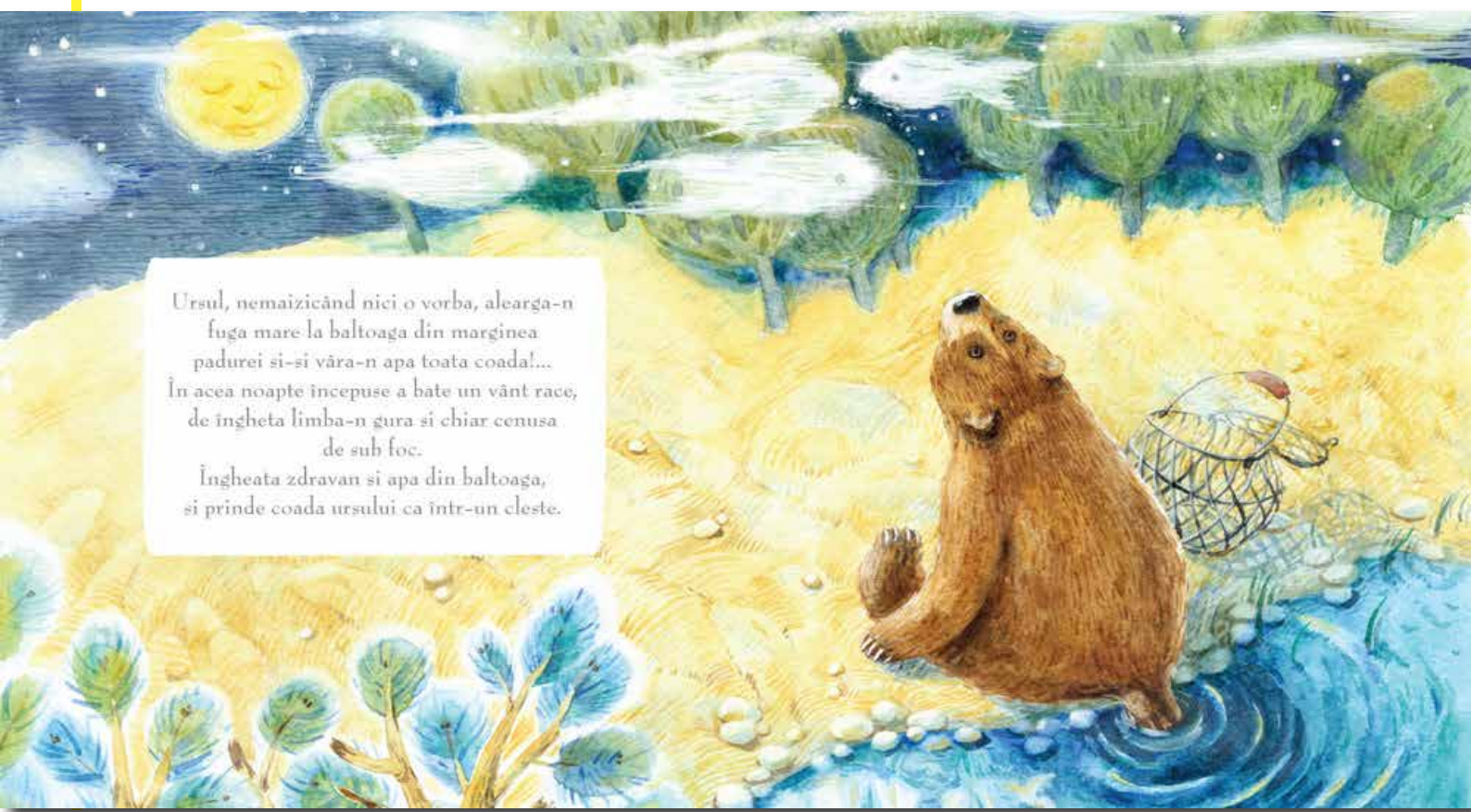
Orient Românesc: - Am văzut în picturile dvs. ia românească, sunteți atrasă de motivul satului?

Aliona Bereghici: - Eu m-am născut și trăit în sat. E normalitatea mea. Ia am descoperit-o mai târziu, cea autentică și din dragoste pentru semnele civilizației noastre umane port respect deosebit pentru această bluză, pentru că ne povestește de unde venim. Știați că se coseau Colții de Lup pe ie întru apărare de animale sălbatice? Câtă încredere în puterea semnelor! O bluză ca un scut.

Orient Românesc: - Dacă ar fi să alegeți o pictură anume dintre cele realizate până acum, care vă este cea mai dragă?

Aliona Bereghici: - Nu pot alege una, sunt mai multe. E echivalent cu a alege pe cine iubești mai mult, pe tata sau mama.

Orient Românesc: - Cum ați defini rolul sau importanța desenului pentru pictură?

Ursul, nemaizicând nici o vorba, alearga-n
fuga mare la baltoaga din marginea
padurei și-si vâra-n apa toata coada!...
În acea noapte începuse a bate un vânt rece,
de îngheța limba-n gura și chiar cenușa
de sub foc.
Îngheata zdravan și apa din baltoaga,
și prinde coada ursului ca într-un clește.

Aliona Bereghici: - Ca și roțile pentru transport, ca și ulciorul pentru apă, ca o bază pentru pereții casei...

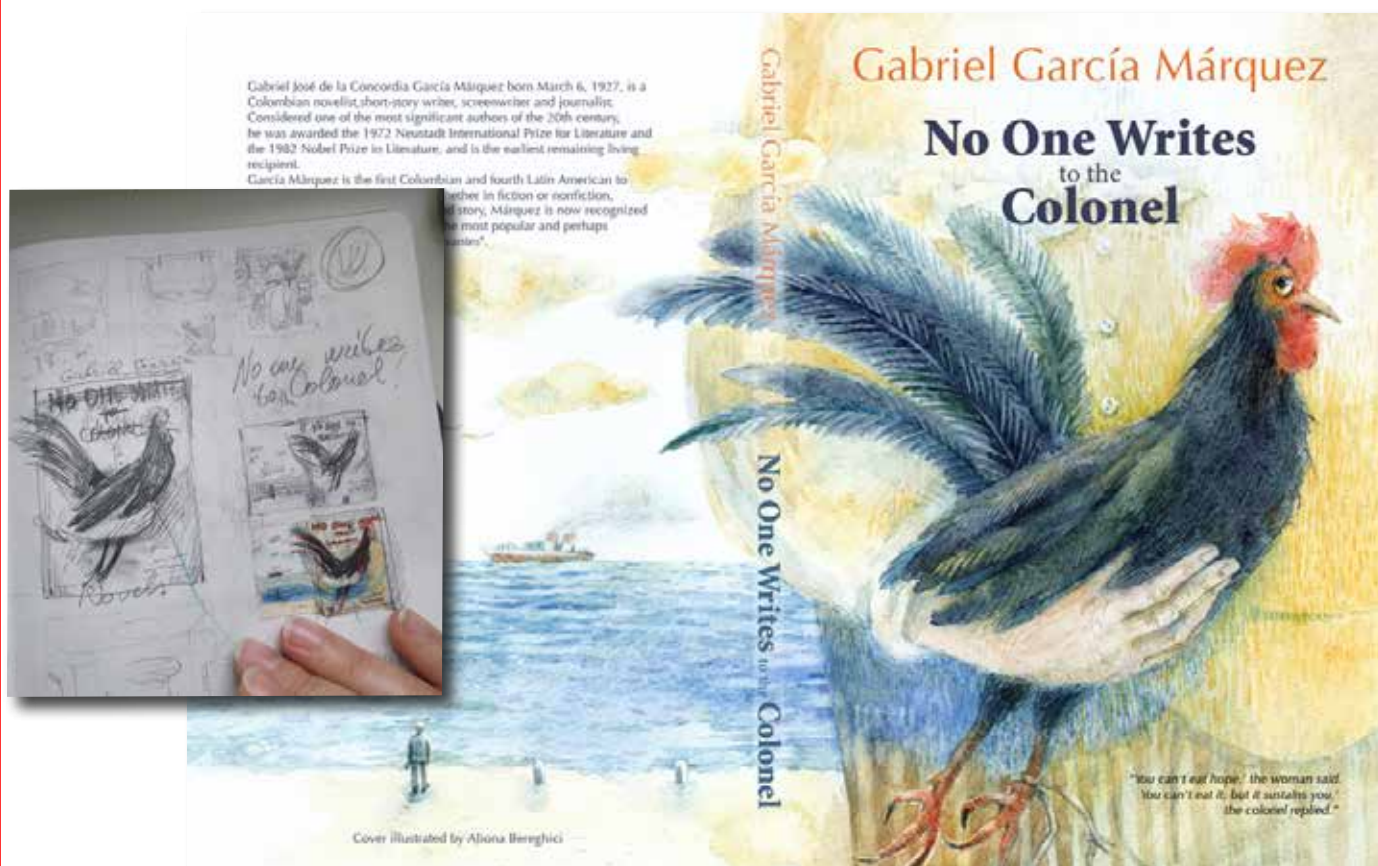
Orient Românesc: - Ce sentimente vă încearcă în timp ce vă aflați în fața șevaletului?

Aliona Bereghici: - De calm și debusolare în același timp. E de închipuit?

Orient Românesc: - Un gând pentru copii...

Aliona Bereghici: Să aveți noroc de oameni, care să vă citească cărți bune.

Orient Românesc: - Vă mulțumim pentru amabilitatea dvs.

Puterea cuvintelor și magia lecturii

M-am născut într-o zi de mai. Luna florilor și a visării. Claudia Groza Lazăr este numele meu. Îmi place să citesc pe o pajiște înflorită, în ciripitul zglobiu al păsărilor.

“Ai carte, ai parte!” este un proverb foarte bine cunoscut în lumea întreagă. Am să povestesc despre valoarea lui, pe care am trăit-o și am asimilat-o de-a lungul timpului.

Prima carte de care îmi amintesc cu drag este “Cipi, acești pitici uriași”. Închid ochii și văd ilustrațiile, simt grosimea hârtiei. Am locuit o perioadă în casa unei verișoare de-a mamei, care avea o bibliotecă micuță, dar cu multe cărți pentru copii. Erau cărți micuțe, de buzunar, care aveau o singură poveste. M-am îndrăgostit de cărți. Răsfoiam cu mare emoție cărți frumos ilustrate. Eram încântată să descopăr personaje frumoase. Alegeam nume plăcute și visam să îmi botez copiii după personajele din cărți.

Când am început școala, am fost fermecată de tot ce mi-a adus nou în viața mea. Toate literele care se adunau în silabe și cuvinte. Intonația. Mi se păreau foarte amuzante cuvintele care se scriu la fel, dar au sensuri diferite. Eram fericită că aveam libertatea de a citi singură. Orice carte adecvată vârstei mele era un dar minunat. Dacă avea și un autograf sau un mesaj, era și

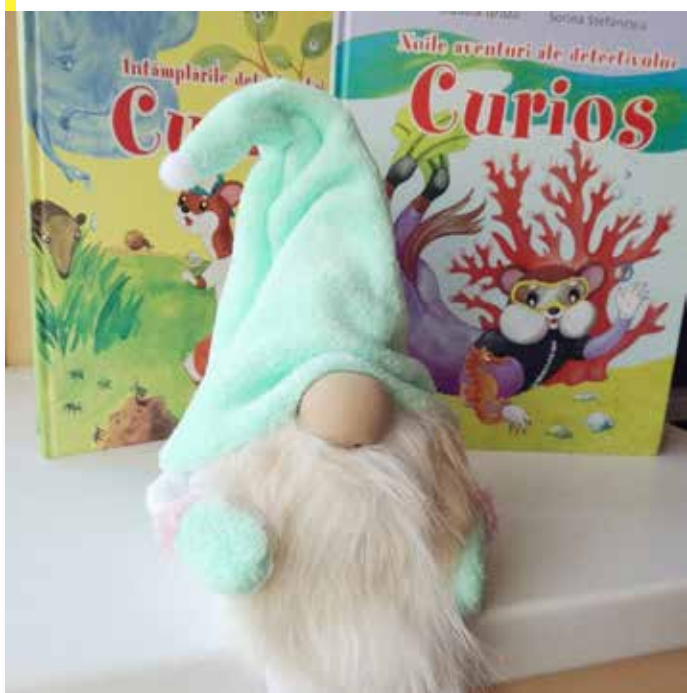

CLAUDIA GROZA LAZĂR –

Profesor, scriitor pentru copii

mai bine. Am citit Tarzan, Cartea junglei, Singur pe lume, Povești japoneze (pe care le ador pentru înțelepciune).

Dragoștea pentru copii și povești m-a dus la catedră. Am devenit profesor de biologie. Voiam să fac mai mult decât să predau materia și atât. Știam cât de importantă este lectura pentru suflet și minte! Așa că, periodic făceam lecții interdisciplinare și îi puneam să citească. Astfel, l-am descoperit pe Apollodor și am căutat informații despre pinguini și alte animale. Așa am procedat și cu Mobydick, Black Beauty (un cal). La cei mari, am mers pe partea de biografie a marilor biologi, oameni de știință. De exemplu, eu o admir pe Ana Aslan. Lucrând astfel, i-am cucerit. Simțeau o undă de libertate în lecțiile de biologie. Peste câțiva ani, eram dirigintă la o clasă de a V-a. Când am discutat la dirigentie despre lectură, cartea preferată, ei mi-au mărturisit că nu se regăsesc în cărțile clasice. Așa mi-a venit ideea de a scrie povești în care ei să fie personaje, iar acțiunea să fie în jurul problemelor pe care le întâlneau: părinți plecați la muncă în străinătate, neîncredere în ei, abandonul școlar, faptul că suntem unici. Le-a plăcut foarte mult. Văzând că este nevoie de povești noi, am continuat să scriu. Am organizat sesiuni de lectură, urmate de parte creativă, în București, dar și în țară. Am crescut poveștile mele ca pe niște copii. Le-am oferit atenție, dragoste și încredere. Astfel, ele și-au făcut apariția în reviste pentru copii, auxiliare școlare și chiar manuale. Copiii le descopereau, le îndrăgeau și învățătoarele mă chemau să îmi întâlnesc cititorii. Așa aflu ce le place, dar și ce au nevoie, ce și-ar dori să citească. Așa am ajuns la un număr de 16 cărți publicate. Elevii

mei adolescenți îmi cer să scriu și pentru ei. Unii dintre ei mi-au cumpărat cărțile pentru frați sau rude. Am început o carte pentru adolescenți, inspirată de o năzdrăvănie de a lor. În fiecare poveste este un sâmbure de adevăr.

Rolul meu în această lume este să formez oameni. Vreau să îmi învăț elevii, dar și copiii care vin la atelierelor organizate de mine, să își descopere menirea, vocația, talentul, apoi să lucreze intens pe acea parte. Să fie foarte buni în ceea ce fac!

Lectura ajută un copil să își găsească pasiunea. Personajele inspiră cititorii la acțiune. Copiii își doresc să fie curajoși, isteți, descurcăreți, prietenoși ca eroii lor din poveste. Cărțile îi învață pe copii să viseze, iar la final le arată că visele devin realitate cu voință, ambiție și perseverență. Citind, vocabularul devine bogat, valoros, iar exprimarea orală sau scrisă are un curs lin, ușor, plăcut. Un cititor de cursă lungă se adaptează rapid și foarte ușor la orice situație. El are un bagaj de cunoștințe, de cuvinte și de soluții înmagazinate prin lectură. De ce îmi place să recomand lectura? Poți călători oriunde în lumea aceasta! Poți întâlni oameni care au aceleași pasiuni cu tine, dar și oameni care au pornit de la nimic, au muncit enorm, au devenit renumiți și au lăsat ceva în urma lor (vezi savanți, cercetători, sportivi, inventatori, medici, etc).

Recent, am creat un "Ghid de scriere creativă pentru micuții scriitori", adresat copiilor care vor să se exprime, care vor să se adreseze celor de vârsta lor, care doresc să fie autentici și să devină jurnaliști, bloggeri, influenceri și chiar scriitori.

Am o experiență de 15 ani în învățământ, 3 ani în cercetare, 11 ani ca scriitoare și 4 ani ca mamă de gemeni. Nu există zi fără a citi, atât pentru mine, cât și copiilor mei. După ce citim facem diverse activități: desenăm, facem scenete, ne inspirăm din tema cărții. Astfel, dragostea pentru lectură și descoperirea de lucruri noi, crește.

Vă invit cu bucurie și emoție pe tărâmul magic al poveștilor, al lecțiilor de viață și al dorinței de a reuși. www.claudiagroزالazar.ro

Dar și paginile de facebook <https://www.facebook.com/Poveștileizei> și <https://www.facebook.com/CălătoriaCărilor>

Lectura este o mângâiere și o alinare! Lectura este terapie pentru suflet!

Claudia Groza Lazăr

Bianca Voicu Ionescu

*Ilustrator, Universitatea Națională
de Arte București*

Profesor de artă la Atelier Creativ și Recreativ

Lumea magică a poveștilor și culorilor

Vă invităm într-o minunată călătorie prin universul magic al copilăriei. Pentru Bianca Voicu Ionescu, copilăria este cel mai dulce zâmbet, cel mai tainic gând, cea mai frumoasă floare. Pentru această artistă, ilustrator de cărți pentru copii, tărâmul mirific al copilăriei încă nu și-a închis porțile. Alături de copii, profită din plin de această lume de basm, acest univers unde spiridușii ajung să ne șoptească taine misterioase, unde zânele fac minunății, unde totul este zâmbet, dragoste și frumusețe. Casa și familia, natura cu anotimpurile sale și lumea necuvântătoarelor cu animalele îndrăgite de copii sunt universuri pe care le veți descoperi citind cărțile meșteșugite cu dragoste, pline de culoare. Ilustrațiile originale, vesele și viu colorate completează textile și stimulează imaginația micuților cititori. O lume de lumină și culoare în care sufletul nu conține să se însuflească. O lume de structură magică pe care o privești și o trăiești, care declanșează momente speciale, senzații, o lume în care parcă fiecare culoare are povestea ei. Bine ați venit în lumea plină de culoare și emoție a cărților pentru copii pe care cu bucurie le citim. Cărți care te invită să te bucuri de plăcerea lecturii și să o împărtășești cu ceilalți.

Bianca Voicu Ionescu pictează cu dor în suflet de copilărie, de bunici, de satul românesc și vă sfătuiește să fiți mereu copii, măcar cu sufletul, cu gândul, cu inima, să rămânăți mereu în acest univers plin de raze strălucitoare, pentru a fi mereu tineri și efervescenti. Retrăiți copilăria alături de copii și veți trăi la maximă intensitate, într-o lume paralelă, coplesită de tainele inocenței și armonia gândurilor. Chiar la răscruce de drumuri, vântul nostalgic al copilăriei vă va arăta drumul spre lumină și adevăr. Este cel mai frumos cadou făcut de viață.

Copilăria este inima tuturor vârstelor (Lucian Blaga)

LUIZA CIPRIANA

– scriitor pentru copii

- Un film! mi-au spus ei.

- Un film? Minunat, îmi plac filmele!

Ar fi bine să se termine repede, totuși... Am o întâlnire peste fix 40 de minute, mi-am spus în gând, în timp ce mă așezam confortabil în scaunul moale, acoperit cu catifea roșie.

Pentru că filmul nu părea să înceapă, mi-am scos telefonul din poșetă și am început să apăs frenetic pe ecran.

Un foșnet, ca un fâlfâit de aripi, a trecut prin spatele scaunului meu și, pe nesimțite, ecranul telefonului a fost acoperit de două mâini pline de amintiri și dragoste. Întregul corp mi-a fost inundat de o emoție pătrunzătoare, iar gândurile mi s-au oprit în loc.

Era bunica, bunica mea blândă și bună, cu basmaua prinsă sub barbă, și cu ochii mici care străluceau ca diamantele în întunericul sălii de cinema.

Am pus telefonul la loc și i-am cuprins mâinile, mâinile ei brăzdate și calde. Mi-am trecut degetul peste fiecare adâncitură din palma ei și filmul a început să ruleze.

Pe ecranul minții mele, puteam vedea mâinile acelea zbârcite, cu degete lungi care se îndoiu și se arcuiau, modelând aluatul dâr. O priveam cum acoperă coca moale cu ștergere albe cusute cu flori de mac și puteam jura că am auzit aluatul cum crește.

Am simțit mirosul de pâine până în adâncul pântecului. Mirosul acela pe care l-am căutat în toate brutăriile și patiseriile moderne. Mirosul acela pe care l-am purtat cu mine în toată lumea ca pe un dar prețios, căutându-l în aroma turtelor coapte și în fiecare covrigărie de la colțul străzii. În timp ce mă lăsam ademenită de parfumul pâinii coapte pe vatră, stropită cu apă rece și lăsată să se odihnească între pânzele aspre, bunica scoase din buzunarul șorțului ei

negru, brodat cu fir roșu, o carte mică cu pagini groase și mi-o puse în palme.

Am atins coperțile tocite și am inspirat adânc mirosul arhaic din paginile îngălbenite.

Bunica m-a luat de mână și mi-a șoptit blajin:

- Să mergem, fetiță! Ești pregătită?

Am dat afirmativ din cap și-am început să întorcem paginile cărții împreună.

Fără să batem la ușă, am fost primite cu grație la curțile caselor regale, am băut cu nesaț porțiuni amețitoare și am construit nave spațiale.

Bunica m-a lăsat să zidesc singură fortărețe și m-a aplaudat când am ieșit învingătoare, tot ea m-a alinat când am plâns deznădăjduită în fața copacilor retezați și m-a încurajat să plantez alții.

Cu mâinile-i dibace, ea mi-a țesut la război straie populare și m-a învățat să joc în horă.

Și, Doamne, cât am mai dansat, și cât de sus am mai urcat! Am respirat aerul cel mai curat și-am adunat în pumni apa cea mai limpede. Câte povești am ascultat și câte întâmplări am mai trăit!

În cartea bunicii, cuvintele se întindeau cu repeziciune în fața ochilor mei și mă îndemnau să păstrez cu grijă în piept mirosul pământului după ploaie și gustul roșiilor coapte în soarele arzător al verii, să nu uit să mă îmbăt cu mirosul strugurilor atârnați de bolta înaltă sau să recunosc mirosul de rozmarin și busuioc dintr-o mie de alte plante.

Cartea mea, dragă cititorule, nu s-a blocat niciodată, nici nu mi-a dat vreo eroare și nu am fost nevoită s-o reinstalez vreodată. Nu a rămas niciodată fără baterie în timpul vreunei întâmplări captivante și nu a trebuit să am mereu la mine încărcătorul potrivit.

Acolo, în paginile cărții, am deprins arta mânăuirii slovelor și tot acolo le-am descoperit nemăsurata valoare. Cuvintele nu sunt doar litere tipărite pe o pagină goală, ele sunt nimburi de lumină aruncate spre oameni, pot vindeca sau pot răni, sunt mai prețioase ca aurul și trebuie folosite cu grijă. Am învățat că în lumea oricărei cărți vei pași, nu te vei mai întoarce niciodată la fel.

Cartea nu lasă niciun cititor în mediocritate, ea îl transformă în stăpân. Stăpân peste cuvinte sau ogoare, peste întinderi sau gânduri, peste emoții sau peste păduri și lanuri.

Tot cărțile m-au învățat despre frumusețea dăruirii și am plecat pe drumul acesta imediat ce am putut ține stiloul în mână.

Darul meu pentru fiecare copil este de a-i oferi dreptul de a alege lumea în care să trăiască. Construind-o și modelând-o așa cum îi spune inima, mai mică sau mai mare, mai luminoasă sau mai umbroasă, nelăsând pe nimeni să construiască o altfel de lume pentru el.

Luați-vă copiii de mână și plecați la drum în paginile unei cărți! Puteți alege să o parcurgeți în zbor sau la pas, simțind pământul moale sub tălpi.

Aveți grijă să nu uitați că imaginea dintr-un ecran nu va putea transmite niciodată mirosul pâinii calde, nici căldura mâinilor buncii, atunci când mai dă o pagină din cartea învechită de vreme.

Vă invit cu emoție să pașiți alături de mine în următorul meu proiect încântător, care își aștepta cuminte lansarea în mâinile ilustratorului iscusit.

“La drum cu Lola și Molda” nu este o carte, este o senzație, o explozie de arome și culori, o fărâma din ce poate mintea unui copil să facă atunci când este lăsată liberă.

Asemenea unui maestru bucătar, ascund în toate cărțile mele ingrediente secrete, adaug multă bucurie și extaz și nu uit să presar mereu un praf de suspans. Strecor o lacrimă, două, și arunc din belșug zâmbete în ploaie.

Dacă mă veți întreba de ce scriu cărți pentru copii, vă voi răspunde că scriu deoarece sunt dependentă de zâmbete și de vise împlinite!

Clubul de Carte “Cu copiii la povești”

Articol Clubul de carte *Cu copiii la povești*

Numele meu este Laura și sunt din Alba Iulia. Sunt mamica unei fetițe de 5 ani, marketing manager, dar mai ales președinte și fondator al Clubului de carte “Cu copiii la povești”, club de lectură ce imbină poveștile cu ateliere creative, storytelling și socializare pentru copii și părinți. În cadrul fiecărei întâlniri citim împreună una sau doua cărți, dezbaterem apoi într-o sesiune de storytelling cele citite, participăm la ateliere creative în directă concordanță cu mesajele cărților, iar la final e timp liber de joacă și socializare. Și poate mai mult decât atât, e o comunitate de mici cititori, un sentiment de apartenență la un grup de părinți ce aleg educația cu blândețe, responsabilitate și respect față de copiii lor, cărora au grijă să le însuflească adevăratele valori.

Pornind de la entuziasmul fetiței mele, Gloria, de a asculta povești și de a răsfoi cărți, imbinat cu plăcerea mea de a spune povești ce au puterea de a schimba comportamente, am decis să organizez astfel de întâlniri. Apoi, întrucât mult timp am făcut voluntariat și o să fie mereu parte din mine, am hotărât să imbin utilul cu plăcutul, iar în cadrul fiecărei întâlniri să susținem diverse cauze, precum cele ce luptă pentru strângerea de fonduri pentru

LAURA IVINIS – fondator Clubul *Cu copiii la povești*

copiii bolnavi de cancer, ori dotarea cu cărți a grădinițelor și școlilor din zona rurală a județului Alba, prin donații realizate de către părinții participanți la fiecare întâlnire.

Prima ediție “Cu copiii la povești” a avut loc acum aproape 3 ani de zile, iar de atunci până în prezent, în cele peste 50 de întâlniri, Clubul de carte a crescut mult. De la un om la o echipă, de la câțiva copilași la o întreagă clasă la fiecare întâlnire, de la o carte citită la peste 150, de la simple întâlniri de lectură la evenimente complexe, cum ar fi primul Târg de carte dedicat exclusiv copiilor din zona noastră, până la lansări de carte cu invitați de renume precum Prințesa Urbană sau Cristina Andone; de la donații modeste la sume considerabile pentru salvarea inimilor de copii; de la o idee, la un ONG mult iubit. Și drumul ne e înainte!

Așadar, din inima țării, facem ca micile inimioare de cititori să bată la unison în ritmuri de povești, cu cele mai frumoase cărți pentru copii!

Cine suntem noi?

10 mămici de copii iubitori de povești, ce am înțeles cât de importantă e implicarea în comunitate pentru a crește împreună. O echipă harnică și implicată, ce crede cu adevărat în puterea poveștilor și a educației prin lectură.

Clubul de Carte *Cu copiii la povești* s-a înființat în 10 august 2017 din dorința de a oferi o alternativă plăcută de petrecere a timpului liber pentru copii într-un cadru organizat, ce pune accentul pe importanța lecturii și a creativității. Clubul este autorizat ca și ONG, iar de la înființare până în prezent, din activitatea Clubului spicuim:

- peste 50 de întâlniri de lectură Cu copiii la povești, la care au luat parte aproximativ 3000 de copii
- peste 150 de cărți citite în cadrul întâlnirilor
- peste 20.000 de lei donați cazurilor sociale ce strâng fonduri pentru copii bolnavi de diverse afecțiuni grave și peste 300 de cărți donate copiilor din zone defavorizate
- singurul Târg de carte din zona noastră dedicat exclusiv copiilor, ce a adus în fața publicului cele mai bune titluri Editoriale la prețuri promoționale

- prima Tabără de lectură din zona noastră ce a adus laolaltă peste 80 de familii în lumea Satului de altă dată
- lansări de carte, întâlniri cu autori consacrați, conferințe pe teme de parentaj, întâlniri inedite de lectură, ateliere creative, zâmbete, joacă și conectare, dar mai ales, drag de carte și tot ce aduce bun cu ea lectura.

Nu ne propunem să salvăm lumea, însă ne dorim ca în fiecare zi să li se citească celor mici pagini despre bunătate, despre curaj și onestitate, despre muncă și încredere, despre adevăr și dreptate, despre fericire și iubire, despre omenie și empatie, despre tot ce ar putea face lumea mai bună într-o zi!

De ce credem în puterea poveștilor?

Pentru că ele pot modela un comportament, scăpa de o teamă, însenina o zi morocănoasă prin intermediul a ceea ce le este citit copiilor. Pentru noi ca adulții, povestea e o «citeală» de o seară, ai citit-o, ai pus-o în bibliotecă și gata. Dar copiii rămân mult timp cu ea în suflet, își pun întrebări despre ce s-a întâmplat acolo mult timp. Și iau întâmplările din povești și le aplică în viața lor. De aceea, așa cum spunea Crina Mictariu -scriitoare de povești, nu vedem logic să citim copiilor poveștile clasice, cu intrigă dezastruoasă, dar vezi, final fericit. Care ar fi și scopul ca povestea să fie rea? Cu mame vitrege urâcioase, cineva care omoară, pedepsește sau

se răzbună pe altcineva, balaur cu 7 capete, etc. Oricum viața e grea. Preferăm să ne hlizim toată povestea și finalul să fie cu tâlc. Credem cu tărie și milităm pentru ideea că numai printr-o educare a emoționalului putem inventa o lume mai bună!

Întrucât poveștile cu mesaj pozitiv au puterea să schimbe comportamente, copiii învață și se vindecă prin povești! Acumulează informații și le rețin fără efort. Astfel, un copil poate trăi emoția, timiditatea, agresivitatea, teama de durere, de separare în povești și astfel și-o poate vindeca în realitate.

Mai mult, povestea deschide mediul propice învățării și copiii vor asimila mult mai ușor dacă în loc de niște noțiuni pe care trebuie să le învețe pe dinafară li se creează o poveste. Ei vor face asocieri și vor reține mai ușor ceea ce au nevoie.

Clubul de carte și noul context al distanțării sociale.

Atât timp cât viața merge înainte, chiar dacă într-un mod total neașteptat și după reguli noi, considerăm că e de datoria noastră să ne adaptăm contextului și să depunem eforturi în a aduce copiii și cărțile împreună. Odată cu izolarea forțată, ne-am mutat online, prin intermediul video-poveștilor lecturate pe canalul nostru de Youtube, precum și pe pagina de Facebook Cu copiii la povești. Am creat așadar o reală bibliotecă virtuală, cu peste 35 de cărți pentru copii transpuse online, alături de mesaje adresate părinților, pornind de la fiecare carte în parte. Timp de șapte săptămâni, de luni până vineri, am postat în fiecare zi câte o nouă poveste, iar de acum, proiectul va continua cu o nouă videolectură săptămânală, până când ne vom putea relua activitatea sub forma întâlnirilor fizice, clasice de lectură.

Însă întrucât ne dorim să revenim treptat spre o normalitate ce să păstreze din vechile obiceiuri sănătoase, simțim că trebuie să fim proactivi în a merge înainte, având curaj de a face lucrurile altfel. Distanțarea socială va rămâne probabil o perioadă îndelungată în viața noastră, va trebui să învățăm să trăim cu ea, făcând lucrurile diferit, însă neabandonând principiile ce ne-au determinat să ne implicăm în comunitate. Tocmai de aceea, luând toate mijloacele de protecție pentru a preveni răspândirea noului virus, la sfârșitul lunii mai vom demara un nou proiect ce va aduce din nou cărțile și copiii împreună, de data aceasta în confortul propriei case și în siguranță deplină. Campania Pachetul cu povești va inova modul de împrumut al cărților din Biblioteca Clubului de carte, părinții putând solicita pachete de cărți pe diferite segmente de vârstă, ce să le fie livrate acasă gratuit, spre lecturare, timp de o săptămână. Odată cu Pachetul cu povești, aceștia vor primi și un ghid de utilizare a cărților în deplină siguranță, fără pericolul noului coronavirus. Proiectul va fi unul pilot, timp de o lună, desfășurat în Alba Iulia, iar dacă acesta se va bucura de succes, ne dorim să îl implementăm pe viitor în întreg județul Alba.

Mai mult decât atât, ne asumăm să ducem povestea mai departe, indiferent de context. Atât timp cât viața merge înainte, vom aduce copiii și poveștile împreună!

Mulțumim că ați avut interes în a citi povestea noastră și vă invităm să fiți și voi parte din ea, susținând activitatea Clubului de carte!

Cu respect,

Echipa "Cu copiii la povești"

<https://www.facebook.com/cucopiiilapovesti/>

Cititul – pasiune pentru mici și mari

Fiecare dintre noi are câte o pasiune, care ne ocupă timpul, care ne relaxează, în diferite moduri. Unora le place sportul, altora plimbările, alții dansează sau ascultă muzică, unii pictează, sau sunt pasionați de fotografie. Pasiunea mea, de când mă știu, este lectura. Pentru mine lectura este un refugiu, un loc care mă relaxează, mă fascinează, un loc unde mă regăsesc.

Sunt onorată pentru invitația de a scrie despre pasiunea mea pentru lectură, este prima dată când o fac și vă multumesc foarte frumos!

Citesc de mică, dar nu-mi amintesc cum am început, cu siguranță din școală, încă din clasele mici. Pe atunci eram mult fascinată de poezie. Această dragoste pentru poezie cred că am moștenit-o de la mama mea care iubeste mult poezia frumoasă, pură, sensibilă, și care până în ziua de astăzi citește versuri nepoților.

Apoi îmi amintesc cum am citit "Heidi, fetița munților", o carte în format mare și foarte frumos ilustrată, parcă îmi apare și acum în față chipul lui Heidi ilustrat. De aceea consider că e important să oferim copiilor cărți frumos ilustrate și cu text puțin indiferent de vârstă. Imaginile aduc viață cărților pentru copii, îi atrag spre frumos.

În gimnaziu m-am abonat la Biblioteca Municipală a orașului natal, secția de tineret și îmi amintesc că îmi luam cărți cu plasa, efectiv, le citeam mai repede de termen și luam altele. Îmi era greu în vacanță pentru că nu prea aveam cărți acasă și nici la bunica și atunci citeam ziare vechi "Scânteia". După un timp, prietena mea de la sat a început să-mi împrumute cărți. Am cerut să citesc "Ion" de Liviu Rebreanu, nu ajunsesem să-l studiez încă și ea mi-a spus că încă nu e pentru mine (între noi este o diferență de vârstă de 2 ani și ea îl citise) și atunci "l-am împrumutat" fără voia ei, deși când i-am dus cartea i-am spus că nu mi s-a părut cine știe ce.

La 14 ani, am citit "Mătăniile" de Florence L. Barclay și îmi amintesc cum îmi puneam dulceață de vișine pe o farfurie și un pahar cu apă și citeam. Aceasta este cartea care m-a cucerit și m-a legat pentru totdeauna de lectură, deși am avut perioade mari în care nu am citit.

Ca liceană am început să citesc colecția romantică și începusem să-mi cumpăr cărți. Apoi am continuat cu clasici și mereu mergeam pe recomandarea prietenelor și colegelor mele care citeau. Am început să-mi cumpăr cărți de la anticariat și din librărie. Am descoperit în anul doi de facultate, prin intermediul doamnei profesor care ne predă psihologia dezvoltării cartea "Micul Prinț" de Antoine de Saint-Exupéry, de care efectiv m-am îndrăgostit și care rămâne una dintre cărțile mele preferate. O carte care ne demonstrează cât de minunată este lumea ce ni se arată atunci când o privim cu inima, povestea unui adult care se întâlnește copilul din sine și care poate fi povestea fiecăruia dintre noi. O carte minunată, pentru orice vârstă, care a cucerit sufletele a milioane de cititori.

Au fost perioade în care am citit doar cărți romantice, politiste sau clasice însă de vreo patru ani când am cunoscut-o pe Patricia

Lidia Popescu-Cevei, scriitoare de poezie și cărți pentru copii. Am devenit deschisă spre mai multe stiluri și am reușit să descopăr scriitori contemporani români și străini. Îi sunt recunoscătoare că m-a scos la lumină și că această pasiune comună ne-a apropiat mult, iar noi suntem foarte fericiți.

Volumul de poezii "Lună de miere târzie" al Patricei Lidia Popescu-Cevei, a fost lansat pe data de 1 iulie 2018 dar n-am fost în țară, însă am avut cu mine volumul cu dedicație specială și chiar în acel moment am citit din el, în Provence, pe malul Lacului Sainte Croix. Nu se putea altfel, doar sunt îndrăgostită de poezie, iar volumul ei cuprinde poeziile scrise de ea într-o perioadă minunată petrecută în Tenerife și Spania. Patricia Lidia scria pe blogul ei despre lansare: "Întâlnirea a avut loc într-un spațiu minunat, într-un loc plin de istorie, care îndeamnă la nostalgie și visare: Bastionul Maria Theresia. În sala aceea cu energie pozitivă Asociația Work At Home Moms Romania filiala Timișoara a organizat un târg de două zile, Mama Fest, în care mame făuritoare de frumos și-au expus produsele și au ținut ateliere handmade. Astfel că lansarea cărții a fost un eveniment de la mama eu către alte mame, o formă de încurajare că și mamele pot avea pasiuni. Ora aleasă a avut și ea o semnificație aparte: în aceeași perioadă, la București, aceeași asociație desfășura Flashmob – Poartă-mă în povești, un eveniment de promovare a lecturii și cărții ... la care a 'participat' și cartea mea."

Prin urmare, prima lansare de carte (pentru mine ca adult) la care am participat a fost în 9 octombrie 2018, când scriitorul local, Adrian Petru Stepan și-a lansat cu succes, romanul foarte bine primit, "Heruvim", la Librăria Cărturești. Romanul este un thriller, scris într-un mod aparte, care își poartă cititorii din Alexandria în Babilon și de la Odessa la Timișoara, locul în care se va desluși întreaga taină.

Îl cunoșteam ca și scriitor pe Adrian, pentru că îi citisem romanul de debut, "Fiecare zi e uimitoare" și mi-a plăcut stilul lui antrenant și în care îmbină foarte bine evenimente banale cu perioade istorice. Între timp, Adrian scrie tot mai productiv, astfel încât anul trecut m-a încântat cu cartea "Ziua în care Dumnezeu a fost prin oraș". M-a fascinat subiectul romanului, tratează

perioada comunistă, acțiunea începe din 17 decembrie 1989, eu aveam pe atunci 10 ani, dar am trăit la maxim evenimentele. Totodată această dată are o semnificație aparte pentru mine, este ziua în care am devenit mamă, 21 de ani mai târziu.

A doua lansare la care am participat a fost în data de 15 martie la Librăria La Două Bufnițe, unde Andra Mateucă a dat glas poemelor sale din volumul " Pește calea ferată au trecut toate vacanțele" . A fost o seară cu multă energie pozitivă care m-a ținut o perioadă bună de timp.

Plănuiesc ca pe viitor să fiu prezentă la cât mai multe evenimente organizate de scriitorii mei dragi: Patricia Lidia Popescu-Cevei, Andra Mateucă și Adrian Petru Stepan , fiind deschisă să cunosc și alți scriitori.

De câțiva ani am descoperit autori și cărți minunate. Am citit foarte multe dintre cărțile lui Eric-Emmanuel Schmitt, l-am cunoscut prin intermediul cărții "Oscar și Tanti Roz", unde m-am identificat cu Tanti Roz și am plâns de m-am rupt. Dar a fost o terapie pentru mine, mă eliberam după un eveniment tragic. Anul trecut l-am descoperit pe Fredrik Backman prin cartea "Un bărbat pe nume Ove", unde personajul Ove m-a disperat la propriu, dar mi-a plăcut modul

sarcastic al lui și mi-a amintit de un verișor al bunicii care era chiar așa. Cel mai mult mi-a plăcut cartea lui “Bunica mi-a spus să-ți spun că-l pare rău”, acolo m-am regăsit în nepoată. Cărțile lui Matt Haig atât cele pentru copii (pe care le consider minunate, atâta magie, fantezie, atâta imaginație, m-a ajutat să-mi retrăiesc amintirile din perioada de iarnă, Crăciunul este sărbătoarea mea preferată) cât și cele de adulți, în care el ne prezintă nouă perioadele lui grele ca și om suferind de depresie cu anxietate cât și cele de fantasy sunt uimitoare și le consider ca un must-have în bibliotecă.

Sunt o mulțime de cărți minunate însă cartea care m-a marcat în 2019, este “Eu sunt Malala” scrisă de Malala Yousafzai și Christina Lamb. O carte emblemă care nu ar trebui să lipsească din mâna niciunui cititor. Este uimitor cum a luptat și luptă această tânără pentru educație. Aș recomanda introducerea ei ca lectură școlară obligatorie din ciuclul primar întrucât este și o varianta pentru copii.

Citesc cărți și în format ebook dar cel mai mult îmi place să-mi simt cartea în brațe, să citesc până îmi cad pleoapele ușor, ușor.

Lectura pentru mine este pansament sufletesc, este o călătorie în timp și spațiu, în trecutul meu și în adâncurile cele mai întunecate și care îmi permite armonizarea tuturor trăirilor. Îmi aduce liniște, alinare, informații enorme și înțelepciune, într-un cuvânt ceva magic!

Postura de mamică de mic cititor pasionat mi-a dat posibilitatea de a participa la lansări de carte și ateliere de lectură pentru copii. Astfel am cunoscut scriitori minunați, librării cu an gajați dedicați și care știu să apropie copiii de lectură, precum: Patricia Lidia Popescu Cevei (pe care am cunoscut-o la un atelier de scris povești organizat în cadrul evenimentului “Citește pe biciclete” unde Vlad și-a scris prima “carte de povești”). Ulterior am participat la lansările cărților Albinuț Uța-Uța și cartea dedicată lui Constantin Brâncuși, de a cărei operă se pare că este pasionată. Prin intermediul Lidiei am reușit să participăm la lansări de carte cu scriitori care ulterior ne-au devenit prieteni: Cristina Andone care scrie și pentru adulți și domnul Petre Crăciun pe care îl asemuim lui Andersen, pentru care dumnealui are o pasiune. Totodată i-am întâlnit pe ilustratorul și scriitorul Dan Ungureanu, la care încercăm să nu lipsim de la niciun eveniment, Simona Antonescu, Amedeia Neamțu și Florin Bican.

Alături de copilul meu am învățat multe (Șde exemplu despre muzica clasică) în stilul ludic și foarte simplu și m-am bucurat foarte mult de atmosfera magică ale întâlnirilor cu autori. Energia pozitivă care se crează în jurul acestor întâlniri te însoțește multe zile după aceea, te înalță, te ajută să te relaxezi și petreci timp de calitate cu copilul tău.

Recomand tuturor să citească cât mai mult, vă dezvoltă vocabularul și vă permite să vă exprimați cu ușurință și cât mai liber, vă dă posibilitatea de a așterne în scris propriile gânduri și emoții, vă plimbă prin lumi și locuri minunate. Și vă sfătuiesc să arătați copiilor prin exemplu personal, că lumea literară este fascinantă, să se bucure de magia lecturii, pentru că noi, părinții suntem primii responsabili în sădirea iubirii față de carte.

O cititoare pasionată: GEORGETA GHILA

Gabriela Stanciu sau lumea unei cititoare

Pasiunea mea - lectura

Nu cred că există oameni cărora să nu le placă să citească, ci doar oameni care încă nu și-au găsit cartea potrivită.

Fiecare dintre noi are o pasiune, ceva ce ne place să facem, ceva ce ne relaxează și ne binedispune. Numele meu este *Gabriela*, sunt un Inginer la început de drum și atunci când nu proiectez piese noi pentru automobile, mă puteți găsi cu o carte în mână citind. Da, ați înțeles bine, una din pasiunile mele este *lectura*.

Aceasta s-a dezvoltat treptat în timp, cu multă atenție și curiozitate, biblioteca orașului fiind un loc pe care îl vizitam des.

Chiar dacă atunci când eram mică nu am avut posibilității financiare foarte mari pentru a-mi cumpăra cărțile pe care mi le doream, aveam o prietenă bună care avea două rafturi pline cu cărți nou apărute la acea vreme. Mereu când mă duceam în vizită pe la ea, la plecare împrumutam câte o carte.

Pentru mine, lectura a fost și va fi mereu o poartă spre evadarea într-o altă lume. Prin intermediul ei, am cunoscut secrete pe care nu bănuiam că le voi descoperi vreodată.

De-a lungul timpului am luptat alături de cavaleri, am descoperit ființe mitice, am învățat să fac vrăji pentru a salva tărâmurii fermecate. Am râs, am plâns, am trăit povești de dragoste, am rezolvat mistere și crime alături de detectivi consacrați ba chiar am călătorit în spațiu pentru a salva planete.

Este știut faptul că lectura îi ajută pe copii să fie mai inteligenți, mai sănătoși și mai bine pregătiți pentru viață. Cititul îi ajută să își dezvolte personalitatea, imaginația și le mărește limitele minții. Fiecare poveste din cartea pe care un copil o citește, prinde viață odată cu imaginile ce le apar în minte în timpul lecturii.

Am citit cărți de aproape toate genurile, pentru că odată cineva mi-a spus: *“Citește de toate pentru că doar așa îți vei afla cu adevărat stilul de carte preferat”*.

Ar fi o minciună dacă aș spune că am un singur autor preferat sau o carte preferată. De la *Dan Brown*, *Oliver Bowden*, *Marc Levy*, *Ruth Ware* până la *Agatha Christie*, *Samuel Bjork* și *M.J. Arlidge*, ei sunt autorii care au un loc special în inima mea.

Cu timpul, ca adult, am descoperit că cititul m-a ajutat să-mi extind nivelul de creativitate, mi-am dezvoltat abilități de gândire critică, m-a ajutat la concentrare și focusare și mi-am îmbunătățit memoria. Am deprins cunoștințe noi și am devenit mult mai empatică.

Întotdeauna m-am gândit că persoanele care citesc sunt persoane speciale cu un “al șaselea simț”, iar acestea nu pot sta departe una de alta. Pasiunea mea

m-a ajutat să întâlnesc oameni simpli dar minunați. Am intrat în contact cu blogeri și autori de carte.

Așa am descoperit trei persoane minunate, la fel de pasionate de lectură ca mine. Pe numele lor: Andra, Alexandra și Zara. În prezent ne întâlnim cam odată pe lună la o ceașcă de ceai sau o limonadă, să discutăm, să împărtășim impresii, cu alte ocazii mergem la târguri de cărți sau la anticariate. Ele m-au ajutat să-mi măresc și mai mult orizontul de preferințe literare și le sunt foarte recunoscătoare.

Datorită acestei pasiuni, a luat naștere un proiect foarte drag mie: "Lumea unei cititoare", o pagină pe facebook, locul unde împărtășesc cu alți pasionați de lectură momente drăguțe de zi cu zi, poze, citate, recenziiile cărților pe care le citesc și multe multe alte lucruri frumoase.

Este o replică celebră a personajului *Jojen* din cartea: *"Dansul dragonilor"*, scrisă de George R.R. Martin, care spune în felul următor: *"Cel care citește trăiește o mie de vieți înainte să moară. Cel care nu citește, trăiește doar una."*

Așa că dragi cititori din toate colțurile lumii, vă invit să trăiți cel puțin o mie de vieți de acum încolo!

Gabriela Stanciu

Copilăria și poveștile

Toți copiii pornesc în viață însoțiți de poveștile roștite de părinți. Fie că sunt spuse la culcare în lumina caldă a apusului, ori ziua, ele sunt izvor de bucurie și imaginație. Povești cu zâne, Feți Frumoși vin să încante copilul dornic de cunoaștere, de frumos. Albă ca zăpada, piticii, Cenușăreasa, Hans și Gretel, prințese fermecate, Rapunzel, Scufița Roșie vin să deschidă larg porțile unei lumi fantastice care ghidează primii pași ai puiului de om spre a fi mai bun, mai generos și înțelegător față de ceilalți. Binele este evidențiat la finalul poveștilor când răul este înfrânt și totul se termină cu “am încălecat pe-o șa și v-am spus povestea mea”. Cât de dornici sunt de povești copiii noștri, cu câtă bucurie ne întoarcem și noi la ele, redevenind copiii de altădată.

Ne naștem cu o afinitate poetică de a privi lumea din jurul nostru. Dar o pierdem pe parcurs pentru că uităm s-o folosim, să ne lăsăm purtați de imaginație și percepem totul în modul realist impus de societate. Uităm că soarele poate zâmbi, că ploaia ne mângăie cu lacrimile ei, că arborii respiră și ne vorbesc dacă știm și vrem să-i ascultăm, că păsările ne cântă pentru a ne bucura auzul, că florile poartă în ele câte o mică Degețica. De câte ori copiii nu ne-au surprins cu întrebări pe care noi nu ni le-am pus, dar atât de firești? De ce am uitat să fim copii? Marele pictor Pablo Picasso a înțeles un lucru esențial: că lumea privită prin ochii de copil este lumea adevărată și s-a luptat ani de zile să redevină copil în pictură. “Cel mai greu este să pictezi ca un copil” a declarat el. Pentru că un copil vede mai mult, vede ce este ascuns exteriorului, el ajunge în profunzime prin gândirea simplă, inocentă. Convinsă că nevoia de a rămâne copil este o necesitate pentru a fi mai buni am scris cândva o serie de poezii pe care am realizat-o ca niște pași ascendenți pe un portativ imaginar, al notelor muzicale. Pornind de la Do de jos am ajuns la Do de sus, trecând prin fazele transformării personalității de-a lungul trecerii prin viață. Nu întâmplător, ultima poezie, cea dedicată notei Do de sus este o poezie pentru copiii din noi, pentru că astfel mi-aș dori ca fiecare om să se redescopere, să redevină spiritul luminos și inocent care a fost. Acel copil nu a plecat, el doarme și visează frumos la adăpostul poveștilor de altădată.

Adina Velcea

Do

*Delirează nota Do scufundată în cerneală,
simfonii neînțelese prin unghere se ascund,
un bemol răsfiră coama dintr-o notă tropicală
peste portativul zilei care geme muribund.*

*Sentimentele-și arată gurile neliniștite
printre sunetele strâmbe, șchiopătând premeditat,
șapte chei stau la intrare pentru cine își permite
să deschidă ușa veche către raiul mult visat.*

*Un concert de broaște cade ca o palmă peste gânduri,
fals orăcăie din baltă către cerul amețit,
ai fugi în lumea mare refuzând să le mai tulburi
și sperând la o minune un diez ai înghițit.*

*Într-o cosmică plutire prin solfegii recurente
anacronic galopează un luceafăr reprodus;
copleșit de rapsodie, de sonata lună verde,
te întorci din nou acasă, patinând pe Do de sus.*

Adina Velcea

DESCOPERIND LUMEA POEZIEI PENTRU COPII

Copiii sunt foarte receptivi la poezie. Ea le propune să colecteze impresii, momente, sentimente fragile, despre natură, animale, anotimpuri, sau momentul prezent.

Poezia este un stimulent puternic al creativității și libertății de exprimare, copiii se regăsesc cu plăcere în ea. Copii le citesc și le memorează cu plăcere. Mai târziu își vor da seama că sunt capabili, la nivelul lor, să se exprime într-un mod poetic. Scopul este ca aceștia să aibă plăcere să manipuleze poezii și cuvinte, astfel încât poezia să nu mai fie pentru ei un gen intimidant, ci o practică accesibilă, care oferă un cadru de exprimare. Poezia este prețioasă pentru copii, este o modalitate bună de a reda lumea scrisă. Într-un fel, copilul își recapătă puterea asupra cuvintelor: nu numai pentru a le “decoda”, ci și pentru a râde de ele, a fi surprins. Rima copilăriei timpurii, poezia apelează la inteligența sa sensibilă și îi cultivă gustul pentru limbaj. Poeziile pentru copii sunt pline de tandrețe și căldură, în versurile lor ei vor găsi acel ceva de care și ei este interesați, care îi vor face fericiți și le va stimula curiozitatea. Copiii au nevoie de poezie. Citiți poezie copiilor, aduceți stelele la picioarele lor.

ORTANSA BACALU - poet

Desertul misterios

Astăzi dis-de-dimineață,
Am fost cu mama la piață,
Am luat lapte și făină,
Vreo cinci ouă de găină,
Zahăr tos, un kilogram,
Ciocolată la borcan,
Iar apoi, fără preget*,
Am intrat pe internet
Domnul google iscusit*,
O rețetă ne-a găsit,
Un desert foarte ușor,
Ce-l vom prepara cu spor.
Mai întâi, e-adevărat,
Pe mâini bine m-am spălat,
Și așa, c-un geșt pripit*,
Mi-am pus șorțul meu pepit*,
Iar apoi, în mare grabă,
Noi ne-am apucat de treabă:

Se pun două ouă-ntregi,
(fără coajă, înțelegi?)
Apoi se mixează tare

Până capătă culoare,
Se adaugă și lapte,
Până nu se face noapte,
Când începe-a se desprinde,
Pui făină cât cuprinde.
(Iar acum, fac un ocol,
Pe ecran apăs pe scroll,
Ca să văd în continuare
Modul clar de preparare):

Într-o tigaie încinsă,
De ulei bine prelinsă
Pui aluat un polonic
Și dai focul foarte mic.
Le coci bine dacă vrei
Și mai torni puțin ulei,
Le așezi cu bucurie,
Rând pe rând pe farfurie,
Peste treaba asta toată
Pui un moț de ciocolată.

Totu' i gata și oftez,
Vreau acum să savurez,
Însă, vai de capul meu,
De-abia-ncepe ce-i mai greu,
Chiuveți-i de vase plină
Și pe jos numai făină.

Mama însă-i iscusită,
Strânge tot într-o clipită,
Și-mi servește de îndată
Desertul cu ciocolată.

Însă, mai întâi de toate,
Fac o poză dintr-o parte,
Ca s-o-mpart cu admiratorii
Pe facebook și insta-story.

Iar acum să-mi spuneți mie,
Ce desert e-n poezie?
În franceza, mă pricep,
Așa că-i voi spune _ _ _ _ _
În engleză-i ca un chec,
Și se cheamă chiar _ _ _ _ _
În română, răsucite,
Ele se numesc _ _ _ _ _ .

(rezolvare: crêpe, pancake, clătite)

*Fără (de) preget = fără încetare, fără răgaz; neîntrerupt, neîncetat, imediat.

*iscusit= Persoană care are multă experiență. expert, priceput.

*pripit= Care se mișcă sau acționează repede; grăbit, zorit.

*pepit= Țesătură sau desen cu pătrățele sau romburi mărunte de culori diferite,
care alternează între ele.

Azi e frig și înnorat

Azi e frig și înnorat,
Aș sta toată ziua-n pat,
Dacă scot năsucul afară,
Știu precis c-o să mă doară.

Uite, bate chiar și vântul,
Parcă zguduie pământul,
Nu-i așa, mamică dragă,
Doamna noastră o să-nțeleagă,

Îi vom spune-o vorbă, două,
Îi vom povești că plouă,
Poate așa se va decide,
Grădinița o va închide.

Dragul meu copil rebel,
Vremea asta nu-i defel
Catastrofă sau urgie,
Este doar...intemperie.

Iar de-acuma înainte,
Eu îți spun, ca să ții minte,
Multe ploi vor mai ploua,
Multe vânturi vor bătea,

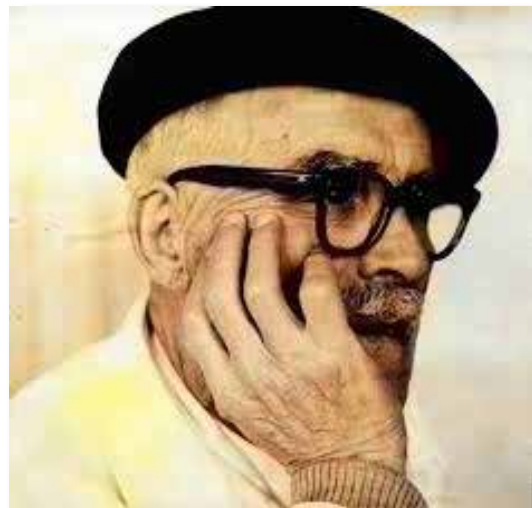
Va fi frig, va fi și soare,
Vremea este schimbătoare,
Dar mereu să te ferești,
În pătuț să lenevești.

Hai, ridică-te acum,
Să pornim degrab' la drum,
Ploaia este minunată,
Sub umbrela colorată.

Ortansa Bacalu Nahra, Beirut

Tudor Arghezi - poet al copiilor

Poezia constituie unul din compartimentele cele mai bogate ale literaturii pentru copii. Tablourile sau sentimentele umane, care sunt reprezentate sunt ușor accesibile copiilor, le înțeleg, le agreează, le memorează cu ușurință, sunt mesaje înțelese de copii.

Având o tematică variată, poeziile pentru copii cuprind o complexitate de idei și sentimente, de aceea au o deosebită valoare educativă și artistică. Ele îi orientează pe copii spre prietenie, iubirea aproapelui, respectul pentru meleagurile natale, animale cu care copiii se identifică foarte ușor și care, personificate, le trezesc râsul copiilor. Printe poeții care au scris poezii pentru copii, în România, **Tudor Arghezi** are un loc aparte. Cu toții am copilărit cu poeziile lui **Tudor Arghezi**. Este poetul care s-a jucat în poezie din dragoste pentru cei doi copii Barutu și Mițura. Le-a dedicat cărți ludice și pline de învățăminte. Poezia lui este năstrușnică, atractivă, seducătoare, ritmică și accesibilă tuturor.

În universul arghegian întâlnim o frumusețe calmă, un spațiu edenic, al naturii simple, al copiilor, găzelor și animalelor. Cosmicul, miniaturalul, devin dimensiune familiare ale liricii argheziene care pendulează între gingășia copilăriei și viziunile sociale. O poezie frumoasă, sensibilă, cristalină care ne-a cucerit dintotdeauna.

ISCOADA - Tudor Arghezi

*Decum s-a ivit lumina.
A ieșit din stup albina,
Să mai vadă, izma creață
A-nflorit de dimineață?*

*Se-ngrijește, gospodină
De-nflorește si sulfină,
Căci plutise val de ceață,
Aastă-noapte, pe verdeață.
A găsit toată gradina
Înflorită, si verbina,
Și s-a-ntors, după povață,
Cu o probă de dulceață.*

TÂLHARUL PEDEPSIT - Tudor Arghezi

Într-o zi, prin asfințit,
Șoaricele a-ndrăznit
Să se creadă în putere
A pradă stupul de miere.

El intrase pe furiș,
Strecurat pe urdiniș,
Se gândea că o albină-i
Slabă, mică și puțină,
Pe când el, hoț și borfaș,
Lângă ea-i un uriaș.

Nu știuse ca nerodul
Va da ochii cu norodul
Și-și pusese-n cap minciuna
Că dă-n stup de câte una.

Roiul, cum de l-a zărit
C-a intrat, l-a copleșit.
Socoteală să-i mai ceară
Nu! L-au îmbrăcat cu ceară,
De la bot până la coadă
Tăbărate mii, grămadă,
Și l-au strâns cu meșteșug,
Încuiat ca-ntr-un coșciug.

Nu ajunge, vream să zic,
Să fii mare cu cel mic,
Că puterea se adună
Din toți micii împreună.

Omul simplu

Mi-i drag tare omul simplu... la vorbă, la port, la inimă. Simplitatea ceea pe care o poți îmbrățișa și o poți iubi fără frică, și fără făsticeală că nu ești demn de ea... că poate ești prea urât, prea gras, prea sărac sau nu ești de ajuns de cult... Mare preț are inima simplă.. care n-are nevoie de artificii că să trăiască, să iubească, și pur și simplu să fie... Dar, de când cu moda și cu banii mulți... am devenit așa de sofisticați încât ne și temem să ne mai apropiem unii de alții... că suntem prea frumoși... prea deștepți... prea credincioși... și în toată sofisticața asta... nu ne mai găsim unii pe alții.

M-am născut țărancă, într-o margine de lume... și țărancă am rămas până azi... și inima mea tot de țărancă este și spre pământ se trage. Am crescut între dealuri, încreștați de pădure, și înconjurate de vii... Vremuri blânde, vremuri blajine, vremuri cum n-au să mai fie, cred... Când oamenii se hrăneau din pământul pe care-l iubeau... și pământul rodea hrănindu-se din dragostea lor. Și era belșug, și era pace... și oamenii cu bucurie își lucrau viile... și toamna le culegeau... Era o forfota în jur... și râsete și veselie... de se bucură și Dumnezeu în cer când vedea atâta dragoste între om și pământ, pe care El cu Cuvântul și mâinile Lui l-a creat.

s-au pustiit oamenii... s-au pustiit viile... și nu mai este dragoste între om și pământ... și pământul nu mai rodește!

Am crescut la o masă de lemn... rotundă și joasă.. și veche de pe când cu vremurile celea blajine, când oamenii mâncau mămăligă cu borș roșu și erau mulțumiți că s-au săturat și nimic pe pământ nu era mai bun decât mâncarea ceea crescută în grădina lor și gătită la foc mic, aprins cu lemne de cireș... O masă încercată de timp și încărcată cu tone de plăcinte care s-au frământat și încă se întind pe ea, și de multele generații care s-au așezat rând pe rând, toți laolaltă, sau câte unul, să-și potolească foamea... Doamne, că tare mulți tăietei de zeamă s-au mai făcut pe masă ceea... La masă ceea am învățat și eu cum să fac pâine, și toți ceilalți nepoți și strănepoți, ca și mine, au frământat aluat și și-au făcut hulubași cu două boabe de piper negru în loc de ochi...

Că să mănânci la masa ceea, trebuie să te așezi pe niște scăunele mici de tot și joase că niște jucării... de parcă ai sta în genunchi... De fapt... ca să poți mânca la masă ceea trebuie să te smerești, să te dezbraci de mândrie, și să redevii om precum cei care mănâncă lângă

tine... că altfel orgoliile nu încap să se așeze și să își potolească foamea... ba îs prea lungi, ba prea scurte... ba nu-i îndeajunsă mâncare ... oricum nu ai da, iese cu nemulțumire... Bine că are bunica răbdare cu fiecare suflet... Masa, și inima ei... au rămas la fel... băătorite de vreme, încărcate de mâncare și dragoste... unde toți au loc, și cei buni, și cei nătângi, și cei nervoși, și cei tăcuți... și cei sfinți... și cei plini de patimi... Așa e bunica... cu inimă încăpătoare... și masa și-a făcut-o după măsura inimii... toți au loc... dacă poftesc...

Și așa ne adunam toți la masă, în jurul mâncării, multă sau puțină, și fiecare, flămând cum era, mânca pofticios, care cu lingura, care cu furculița, care își mai linge degetele... dar nimeni nu se uita la celălalt cum mănâncă și nu îl judeca... toți erau bucuroși că au ce împărți și sînt împreună... Așa am crescut, la masa ceea, de când eram o mîna de om, până când m-am pomenit femeie...

Înainte intra omul în casă, pe neprins de veste... și îl puneai la masă... cu o bucată de pâine, niște roșii și ceapă, și brînză sărată, cu un pahar de vin... așa rupt din lucru... tare bun mai era tot... și nici oamenii, nu se rușinau să fîi între pe poartă ori de câte ori simțeau nevoia de vreo mîngâiere sau aveau vreo trebuință..

Doamne... și când te gîndești.. că acum sînt atâtea case precum castelele, cu mese mari și încărcate unde nu intră nimeni la o vorba bună... sau o vorba de dragoste... și va bate vîntul... și vremuri vor trece... și vor rămîne pustii... că niște babiloane fantome ale timpurilor când dragostea s-a împutînat.

Greu se smerește omul bogat, si deștept, si frumos... multă tărie îi trebuie să înțeleagă că toate câte le are îi sunt date cu împrumut, întru ajutorul aproapelui... și nici măcar nu le-a primit pe meritul lui, caci nici trupul, nici cugetul, nici frumusețea, si nici deșteptăciunea, nici harismele sau vreun dar deosebit, nu sunt de la el, ci de la Dumnezeu le are. Și totuși, omul se silește să le aibă pe toate... să le adune pe toate... să se scalde în faima și laudă lumii, să se ridice pe culmile plăcerii, să-și scrie numele cu litere de aur în istoria lumii... Și la ce îi va folosi omului de va câștiga lumea întreagă, dar sufletul și-l va pierde?!

Mare avere masa ceea roasă de timp, de mâncare și de oameni... mai ales pentru mine, care sînt o femeie fără prea multe lucruri adunate ... n-am bani în conturi... nici mașină, nici casa mea, nici haine scumpe... nici aur, nici argint... Vorba Scripturii... vulpile au vizuini, păsările cerului au cuiburi... eu, dau Slavă lui Dumnezeu pentru toate...

Unele singure sunt ale mele, patimi și căderi... De câte ori mă înalt mai sus decât alții, de atâtea ori căderile îmi sunt adânci... și îmi aduc aminte de cuvintele unui Sfânt care zicea că Dumnezeu întotdeauna ne arată cine suntem cu adevărat, și Slavă Lui că nu ne lasă în beznă păcatului... Așa am înțeles că înălțimile nu sînt pentru mine, și merg pe pămînt... și mă pierd în mulțime...

Frumoasă e inima omului simplu... cum era odată... brodată și cusută în haine de in, cu pălărie din blană de oaie, cu catrința țesută de mâini tinere si flori roșii în păr... numai bună de iubit și de îmbrățișat. Așa erau inimile oamenilor din care ne tragem...care au crescut neamul acesta dintre Dunăre și Nistru... înșirat prin lume... dar care tânjește după Acasă... Ai noștri ne bucură, ai noștri ne ceartă, ai noștri ne vînd și ne cumpără... și tot ai noștri ne mîngâie când avem nevoie de un cuvînt bun... Frumos e neamul acesta din care ne tragem... și simplă inimă mai avea...

Și când va simțiți pierduți, furați de ce e al vostru, sau cu sufletul încărcat... oameni buni, oameni frumoși, frați și surori... amintiți-va de înaintașii voștri, de bunici și străbunici, de oamenii vrednici din care va trageți și al cărui nume îl purtați... și regăsiți-va în credință pe care au păstrat-o, în bunătatea lor, în sângele vărsat din plin și suferința lor, pentru ca voi astăzi să trăiți... și fiți mândri... că știți ai cui sînteți și de unde va trageți.

Viața-i precum clipa, acum au sunat clopotele de botez... și acum le auzi pe cele de înmormîntare... Ce este al pămîntului, pe pămînt rămîne... numai sufletul, dezbrăcat de toate cele lumești... se apropie de scara lui Dumnezeu... și nu știe de va urca sau va coborî, dar are nădejde!

NATALIA LUCHIȚA

RAMONA SANDRINA ILIE

Jurnalist (Alexandria, Egipt)

DRUMURI DE VACANȚĂ

Numele meu este **Ramona Sandrina Ilie**. Pentru prieteni sunt **Ramo**. Sunt de meserie publicist. Sunt o visătoare cu texte în regulă și cu aripi mereu întinse spre zbor și cunoaștere. Nu cred în compromis, dar cred în unicitate și în puterea promovării pe bune. Mă puteți găsi pe mai multe reviste culturale, literare, social-politic și lifestyle, cum ar fi: *Elita României*, *WebCultura*, *Catchy*, *Vrancea Media*, *Stelian Tănase*, *Dunărea de Jos*, etc Uneori sunt și content editor sau copywriter. Eu nu sunt ca alții. Eu sunt ca mine. Și îmi place să fiu eu însămi! Pur și simplu îmi place în pielea mea! Sunt o visătoare cu texte în regulă și cu aripi mereu întinse spre zbor și cunoaștere. Unii cântă, alții dansează step, iar eu scriu. Conturez aripi cuvintelor și le las libere să se așeze pe gândurile oamenilor. Nu a tuturor. Nu poți să te potrivești pe fiecare așteptare. Totuși, cine crede în scris, trebuie să continue să scrie! Am învățat în cei peste 10 ani de publicism că nu poți scrie întotdeauna pentru toată lumea, dar te poți strădui mereu să fii o versiune mai bună a ta pentru cei care te citesc și te răsfoiesc. Cum realizăm imposibilul? Cu entuziasm! - Paulo Coelho

Alexandria și dezvoltarea sa în prima jumătate a secolului XX – Cartierele, străzile, faleza

Alexandria, Mireasa Mediteranei, cum este ea numită de egipteni, este și acum unul din cele mai importante centre de cultură ale lumii. Fondată în 332 î.Hr., ea a fost timp de cinci secole inima și centrul elenismului, o veritabilă capitală a lumii, far al Mediteranei și al omenirii, metaforic spus, dar și în sensul propriu!

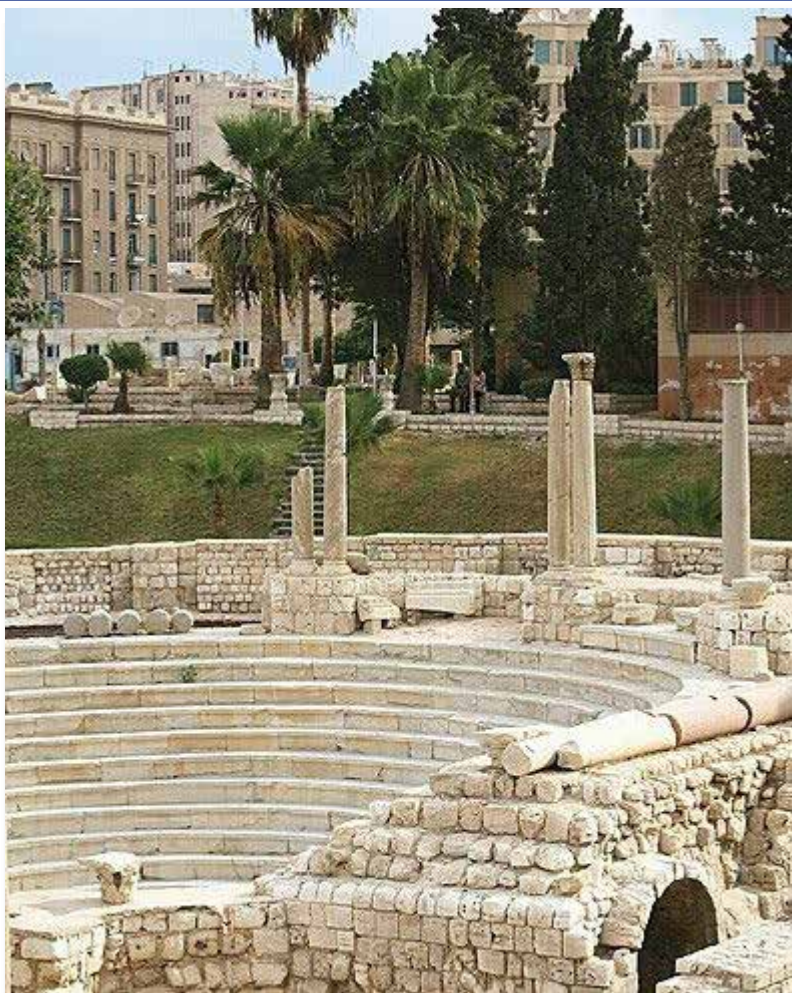
Răscruce a mai multor civilizații, Alexandria a fost și a rămas până în prezent, spațiul în care se întâlnesc culturi și oameni. Epoca ptolemeică

începută cu diadohii împământeniti aici de Alexandru Macedon și terminată cu Cleopatra a constituit hiberbola unei experiențe a umanității care nu avea să mai fie egalată mii de ani.

La Alexandria moștenirea faraonică, greco-romană, evrească (Alexandria a avut cea mai mare comunitate de evrei din Orientul Mijlociu), otomană și musulmană își dau mâna într-un însemnat act civilizator, devenind punte peste vremuri și dig în fața talazurilor unor timpuri neprietenoase. Și astăzi, în Iskandaria se mai deapănă amintiri din firele de lumină ale farului din Alexandria, care a fost paznic al acestor locuri pe care se pare că zeii le-au binecuvântat. Fire invizibile asemeni unor goblenuri neprețuite, adună la un loc oameni, fapte, memorie colectivă și locuri de referință pentru a sărbători o experiență unică a umanității.

La începuturile ei, Alexandria era asemeni unui golf și avea câteva insule. Cea mai veche parte a ei fiind Abu Qir, Bahary-Anfoushy și El Max. Cucerită de nenumărate ori, incendiată de atâtea ori încât nici istoricii nu au putut ține pasul, cu părți scufundate, Alexandria s-a schimbat foarte mult de-a lungul vremurilor. Alexandria de astăzi, există ca formă de urbanism, cu

districte, încă de pe vremea elenilor, cele mai vechi cartiere fiind Abu Qir, Bahari și El Max, trei mari centre pescărești, Alexandria construindu-se practic în jurul acestei meserii.

Un pescar a spus cândva: "Alexandrienii sunt ca peștii! Dacă îi strămuți de aici, vor muri." Și a avut dreptate. Orice universitate ar termina și orice profesie ar avea, alexandrienii se întorc întotdeauna la originile lor pescărești.

Când Alexandria era centrul lumii eleniste, zona ocupată astăzi de Bahari a fost odată Heptastadium, podul care leagă continentul de insula Pharos, formând Porturile de Est și de Vest (Hanafi, 1993).

Alexandria a fost capitala Egiptului până la cucerirea arabă în 641, aceștia mutând capitala la Fuștat (Cairo modern). Datorită faptului că arabii au avut alte interese și anume cuceririle arabe pe continent, Alexandria a fost foarte mult neglijată, intrând într-un mare declin istoric. Cucerirea arabă a fost privită de istorici ca un fel de iad istoric pentru Alexandria. În afara zidurilor orașului a început să se dezvolte un oraș nou, în zona celor două porturi. În

1517, invazia otomană, iar a adus un declin Alexandriei, orașul din exterior continuând să se dezvolte în ciuda celui clasic. Ba mai mult, elemente arhitecturale din orașul mamă au fost construite în orașul din exterior, rezultând o hibridizare arhitecturală.

Construită și locuită în cea mai mare parte de imigranți din Africa de Nord și Andaluzia, țesătura acestui nou oraș a început tot mai mult să semene cu cea a multor așezări turcești, cu străzi foarte înguste, foarte puține spații deschise și cu un mediu dens construit. Cu alte cuvinte, Alexandria a început să arate înghesuită.

La venirea turcilor și a Pașei Muhammad Ali ca și Vicerege la conducerea Egiptului în 1805, a început și Alexandria să se dezvolte din nou și să înflorească, acesta având planuri foarte mari pentru reînvierea orașului Alexandria. Perioada turcă a fost una liniștită și prolifică. A construit Palatul ras el Tin, Canalul Mahmudia și mai multe cartiere, printre care amintim: El Gomrok, El Mansheya, El Ibrahimiya, El Attarin, Moharam Bek, etc. Pentru a atrage capital străin, Pașa a acordat terenuri comunităților de imigranți, precum și anumite drepturi legislative. Aceste comunități s-au stabilit în cartierele europene nou înființate (denumite mai sus) și fiecare avea un președinte ales, își construia propriile școli, spitale și cluburi.

Justine, Durrell (1957) descrie că în oraș, pe atunci, erau: "cinci rase, cinci limbi, o duzină de crezuri".

Începând cu 1834, odată cu înființarea Consiliului de l'Ornato, accentul a fost pus pe dezvoltarea și îmbunătățirea cartierelor europene, a construirii unor străzi largi și aerisite pe care se putea circula lejer.

Au urmat mai multe schimbări benefice în Bahari, cum ar fi înființarea Transportului cu Tramvaie (primul și cel mai vechi din Africa și orientul Mijlociu), prima linie înființată fiind Tramvaiul Galben în 1897, tramvai galben existent și astăzi, în Egiptul modern. El lega stația Ramleh de palatul Ras el-Tin. Apoi, a fost

(1917-1926) în 1920, regele Fouad fiind primul care a înlocuit titlul de sultan cu cel de rege.

După revolta din 1952, numele a fost schimbat în El Horreya, apoi în Gamal Abdel Nasser, dar Alexandrienii o cunosc și astăzi ca fiind Strada Fouad.

În zilele noastre, Strada Fouad este încă un loc deosebit de frumos, boem, având un aer european. Pe vremuri, pe strada Fouad, se aflau: Clubul Mohammed Ali Pasha, Teatrul Zezenia și Hotelul Khedive's, locuri pe care le regăsim în zilele noastre doar în fotografii sau filmulețe vechi.

Multe alte străzi vechi precum Fouad și-au schimbat denumirea de-a lungul timpului, prima plăcuță de identificare a unei străzi "moderne" în Alexandria, datând din 1891, dar știm despre Alexandria că avea cartiere, târguri și centre culturale, încă din vremea lui Alexandru cel Mare.

Patrice Lumumba, Soliman Yousry, El Shaheed Salah Mustafa, Pharos de El Faraana, Dr. Ali Shousha și Garda Nubar Pasha sunt toate nume care nu au fost niciodată șterse din amintirea Alexandrienilor. Potrivit celor de la Heritage, vechile hărți ale Alexandriei

sunt dovezi vii despre modul în care a evoluat orașul: planurile urbanistice ale acestuia, împărțirea cartierelor, denumirile originale ale străzilor, toate mărturisind tradițiile antice și o rețea rutieră care a aparținut vârstei timpurii sau medii. Dar dincolo de istoria țării, locuitorii vechiului oraș poartă legături emoționale cu străzile sale, amintiri speciale pe care aceștia le celebrează chiar și azi, având loc tot felul de festivaluri, spectacole, filme și evenimente culturale.

Astfel, arhitecturile Alexandriei, majoritatea aflate în Downtown, zona Bahari, sunt clădiri de patrimoniu, având vechime și importanță majoră în istoria orașului. Bahari există ca și cartier dinainte de 1805, majoritatea clădirilor fiind construite în jurul acestui an. În pofida faptului că există de 200 de ani, aceste clădiri sunt nu doar în picioare, dar sunt încă locuite și în stare perfectă. Unele au fost dărâmate, pornind un val de revolte din partea organizațiilor care luptă pentru păstrarea și protejarea patrimoniul național, iar o parte au fost închiriate. Cele mai multe sunt locuințe private, la parterul cărora se găsesc cafenele vechi, boeme, pe pereții cărora poți respira istoria și fascinația acestor locuri!

Reportaj și documentare realizată **de**

Ramona-Sandrina Ilie

PODIȘUL MEHEDINȚII- COMUNA PONOARELE

Se spune despre Podișul Mehedinți că este o zonă unică în România. Eu pot confirma acest lucru, având în vedere că sunt de pe acele meleaguri și am încercat să le descopăr frumusețile. Aleg să promovez această minunată zonă printr-o serie de episoade, o serie de postări despre diferite locuri ce merită vizitate de către toți iubitorii de natură.

RĂZVAN NOVAC
Owner and Founder la Drumuri prin memorie

Anul acesta sărbătorile Pascale au fost în luna aprilie, iar eu, fiind în sânul familiei, am propus o ieșire în natură. Împreună cu părinții mei am luat hotărârea de a merge în comuna Ponoarele, pentru o plimbare de câteva ore. Din Tr. Severin până la destinație sunt mai multe rute; noi am ales drumul prin Godeanu și Balta, iar la final am ajuns la Ponoarele.

Sunt câteva locuri cunoscute pe raza acestei comune, începând cu Podul lui Dumnezeu este un monument natural, aflat chiar lângă peștera Ponoarele. Urcând pe platoul de deasupra peșterii, aveți șansa să vedeți Lacul Zăton (lac carstic, format în principal primăvara, ca urmare a topirii zăpezilor), dar și câmpul de lapiezuri.

De la peșteră am continuat traseul spre celebra pădure de liliac. Încă nu era înflorită, dar natura începea să se trezească la viață. Floricele de toate culorile ne încantau privirea, în timp ce iarba era de un verde-crud. Drumul este ușor, fiind unul forestier ce leaga Ponoarele de satele învecinate. Am ales să urmărim cursul acestuia până la intrarea în satul Gărdăneasa, de acolo putând să ne întoarcem spre Ponoarele.

Priveliștea a fost încântătoare. Fiind într-o zonă înaltă a podișului (în jur de 600 de metri), am putut admira creasta munților Godeanu, dar și vârfurile semețe ale munților Retezat. Albul zăpezii, în contrast cu verdele proaspăt, dar și cu pomii înfloriți m-au făcut foarte fericit. Am surprins câteva cadre spectaculoase și sper să vă încante și vouă privirile.

Din satul Gărdăneasa am mers pe un drum asfaltat printre casele oamenilor, fiind întâmpinați de multă voie bună din parte sătenilor. Coborârea spre Ponoarele este una destul de abruptă, dar fiind pe un drum asfaltat, nu veți avea niciun fel de problemă.

Am vazut în privirele părinților mei nostalgie, dar și fericire, întrucât atunci când eram copil veneam la Ponoarele împreună cu prietenii de familie și aveam multe activități în aer liber. Îi urmăream cu privirea și le ascultam cu atenție replicile. Își aduceau aminte cu plăcere de acele vremuri, iar eu m-am simțit împlinit în acele momente, întrucât ținem foarte mult la timpul acesta petrecut împreună. Vrem să facem din el unul de neuitat, iar această plimbare a fost binevenită după sărbători.

Răzvan George Novac

VIA TRANSILVANICA MEHEDINȚI

DESCOPERĂ MEHEDINȚI DRUMEȚ PRIN ROMÂNIA

Suntem pe final de toamnă, pe final de lună noiembrie când, în fața unui laptop autorul textului se decide să își treacă fiecare gând privind una dintre cele mai așteptate și dorite excursii ale unui 2019 plin de momente și peisaje de vis. Tot el, autorul, numește acest text Episodul 1, întrucât este sigur că vor mai exista cel puțin 4 alte episoade pe aceeași temă, dar cu alte peisaje și alte povești, însă cu aceeași dorință de a fi aflate de către alți și alți drumeți curioși de tainele oferite de județul sud-vestic al României, Mehedinți.

Vârful lui Stan (Munții Mehedinți)

În locul unde Dunărea fierbe în Cazane, unde Traian și-a construit faimosul pod, unde Bachus venea să își umple cupele cu cel mai bun vin și Însuși Dumnezeu a coborât printre oameni să alunge forțele răului se află un loc cum numai în legende poți întâlni...

Capăt de sat-Obârșia Closani

Mehedințiul este un tărâm încă neumblat, în unele locuri ale sale. Este acea combinație fericită între apă și stâncă, între culmile montane și curbele vălurite ale dealurilor cu vii. Aici încă există turme de oi care, pe timpul verii urcă în Poiana Beletina, ca la finalul acesteia să coboare în satele de la poalele munților Mehedinți, la adăpostul oferit de cea mai mică unitate de relief din România, Podișul Mehedinți. Cu emoție și mândrie scriu, cu emoție și mândrie vorbesc mereu despre Mehedinți, indiferent dacă sunt în România ori în afara granițelor țării în care m-am născut.

Pe semne că nu sunt doar eu cel care vede în locurile acestea ceva special. Altfel nu îmi explic de ce un grup de oameni frumoși au ales să treacă a lor potecă peste aceste meleaguri. Defapt nu e poteca lor, ci poteca noastră a tuturor, iar cei de la Tășuleasa Social numesc acest proiect "drumul care unește". Via Transilvanica (VT) este drumul care sfidează regulile din România, acesta dezvoltându-se exclusiv datorită oamenilor care cred cu adevărat în el. Eu cred, iar acest text este doar prima dovadă a acestei credințe.

Zonă de insurgență pe traseul de urcare

26 Octombrie a fost ziua aleasă pentru patru drumeți (trei oameni și o femeie, pentru că o vorbă din bătrânii mehedințeni cataloghează bărbatul ca fiind om, iar femeia...ceva mai special, ceva neînțeles de multe ori). Am așteptat ziua aceasta atât de mult, mai ales că peste vară s-a muncit din greu la marcarea traseului pe care urma să îl parcurgem. Am așteptat cuminte inaugurarea, dar mai ales apariția ghidului Via Transilvanica, pentru ca documentarea mea să fie completă și pentru a putea propune ideea traseului către mai marii familiei. Odată traseul stabilit, singura necunoscută era vremea. Sunt de părere că Dumnezeu are felul Lui de a-i răsplăti pe cei buni, iar drumeților le oferă vremea favorabilă în ziua în care aceștia pleacă la drum. Poate că nu mereu, dar noi am fost privilegiați.

Cei trei prieteni, călătorind împreună din 1995

Locul ne-a primit cu brațele deschise, cumva îmbrăcat în haine de sărbătoare, în nuanțe mai mult sau mai puțin pastelate, un amalgam de culori: roșu, portocaliu, vișiniu și întâmplător sau nu, culoarea mea preferată, galben. Totul era pictat cu grija și pricepere. Natura a pus în scenă frumusețea la superlative. Ceața dimineții ridicată din cazanul fierbinte al Dunării ne-a făcut să ne bucurăm cu atât mai mult de priveliște, întrucât ne-a readus aminte faptul că aceasta ar putea fi ultima ieșire în aer liber până ca natura să rămână pustie, să înghețe sub tutela temutei ierni.

Spre Podișul Mehedinți

Dacă și condițiile meteorologice aveau să țină cu noi, am pornit la drum din locul în care se găsește unul din cele două capete ale drumului VT, Drobeta Turnu-Severin, în două mașini. Ne aștepta un traseu ce traversa munții Mehedinți, deci la fiecare capăt era nevoie de o mașină care să faciliteze transportul. Finalul traseului avea să fie în Valea Cernei, la aproximativ 6 km de Cerna Sat, acesta fiind locul unde prima mașină a fost lăsată, urmând ca startul turei noastre să fie din satul Obârșia Cloșani, chiar din centrul aceștia.

Bornele VT

Traseul VT urmărește, în mare parte, doar drumuri forestiere ori poteci turistice, însă mai există porțiuni în care aceste intersectează drumuri naționale. În Obârșia Cloșani există o porțiune foarte scurtă în care poteca VT corespunde cu drumul național, acest lucru putând fi remarcat și pe harta ce se găsește la finalul acestui articol.

Băbuța la izvor pe VT

După o urcare abruptă pe ulița asfaltată a satului, panta se mai domolește și noi am părăsit arealul localității, urcând acum pe un drum forestier, văzând mereu marcajul (cerc alb cu un T de culoare portocalie) pe copaci ori pietre aflate pe marginea drumului. Cerul senin, lipsa vegetației și calmul atmosferic au făcut puțin mai grea urcarea, cel puțin până la intrarea în pădure. Din km în km întâlneam bornele traseului, fiecare având ceva sculptat pe ea (o poveste, o idee, ceva ce îți pune mintea la încercare).

Drumul VT prin Poiana Mare a Cloșanilor

Timpul a trecut mai ușor, iar umbra pădurii ne-a bucurat. Spre finalul urcării am avut parte de o întâlnire neașteptat de frumoasă. La adăpostul codrilor, lângă un izvor, ședea o bătrânică ascuțită, ce parcă ne aștepta acolo. Sculptura de pe bornă, căci despre ea este vorba, ne-a lăsat imaginea liberă, ne-a bucurat și încărcat pozitiv pentru următoarele etape ale drumului. Poiana Mare a Cloșanilor este locul unde am atins și cea mai mare altitudine din această excursie, de aici totul fiind doar la vale, pe unele dintre cele mai frumoase și mai pitorești drumuri pe care am avut ocazia să merg vreodată.

Drumul de coborâre al VT

Vârful lui Stan (Munții Mehedinți-1466m)

Mehedințiul are păduri seculare, iar ruta VT trece prin inima lor, prilej de încântare pentru fiecare drumeț în parte. În prima parte a coborârii am făcut scurte pauze în niște zone ce ofereau vederi către Valea Cernei, iar fotografiile explicate pe care le vedeți aici sunt dovada clară a frumuseții acestor locuri. Pajiști, căpițe, turme de oi dirijate riguros de un câine ce își ia în serios

rolul, neuitând să ne salute cu un lătrat și pe noi, o casă de lemn, o mică turmă de capre, alături de o femeie care, la rândul ei, ne-a salutat în graiul tipic oamenilor de munte din zona mehedințiului, geanțuri și creștele mult mai înalte ale munților Cernei; acesta poate fi un exercițiu de imaginație pentru fiecare cititor al acestui text. Iar de vă place imaginea pe care v-ați creat-o în minte, vă invit să vedeți și realitatea.

Vedere spre Valea și Munții Cernei de pe traseul de coborâre

Coborârea se apropia de final, susurul Cernei era tot mai pronunțat, iar valea parcă prinsese viață la orele prânzului când noi, cei patru drumeți (trei localnici și un musafir care a fost de părere că "Noroc cu ghizii, buni! Călătoria a fost cu atât mai plăcută cu

cât am avut oameni pricepuți prin preajmă, oameni dornici să își împartă cunoștințele cu ai mai puțin pricepuți; voi povestitori, eu ascultator docil."), am ajuns la capăt de traseu (Ogașul Sec se numește locul unde drumul forestier se intersectează cu drumul național).

Explicațiile unui geograf într-o singură imagine

Explicațiile unui geograf într-o singură imagine

Explicațiile unui geograf într-o singură imagine

Spuneam la începutul postării că finalul traseului a fost la aproximativ 6 km de Cerna Sat, acesta fiind locul în care Cerna a creat unele dintre cele mai spectaculoase chei din România. Cheile Corcoaiei se află în județul Gorj, dar pentru cei trei localnici participanți la această tură reprezintă locul încărcat de amintiri vechi de mai bine de 20 de ani. A fost o revedere emoționantă, am putut observa acest lucru în privirea tatălui meu, dar și a prietenului său cel mai bun.

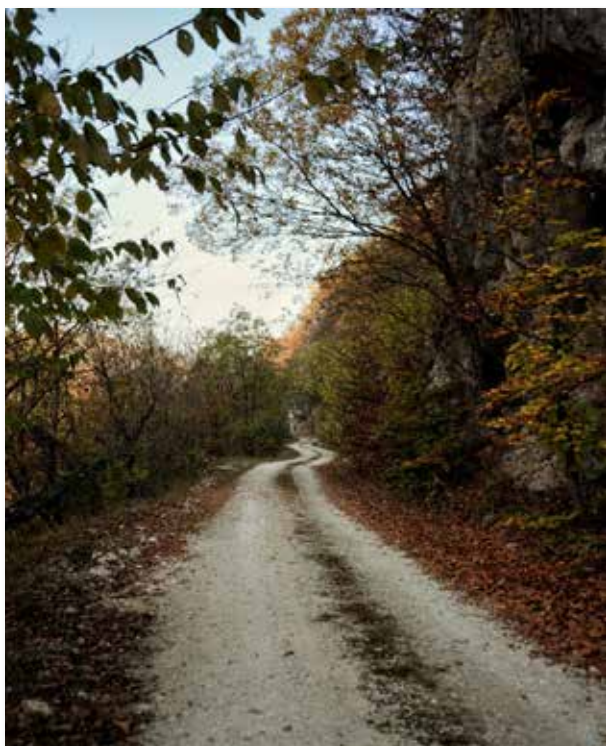

Peisaj de toamnă în Mehedinți

Drumul forestier ce coboară în Valea Cernei (Ogașul Sec)

Conform versiunilor diversificate ale legendelor și basmelor, Corcoaia este o femeie bătrână care îl îndrumă pe Hercules (Heracle) sau chiar un balaur (o hidră) cu care el se luptă (ca și consecință s-au format Cheile Corcoaiei), între Banat și Mehedinți. Potrivit cercetărilor etnologi, legenda lui Hercule și a Corcoaiei a fost suprapusă de către figura mitică a lui Iovan Iorgovan. Acesta este un personaj mitologic românesc, legenda sa circulând pe valea Cernei.

Ruta Cerna-Via Transilvanica

În varianta locală, hidra fuge de Iovan și se adăpostește în munți, în zona muntelui Oslea. Iovan aruncă paloșul său în stânca masivă care se prăbușește formând podul de la Ponoare. În zona Cheilor Corcoaiei se spune că a avut loc prima luptă dintre Iovan și balaur, eroul tăind unul dintre cele cinci capete ale hidrei. Aceasta străpunge muntele și fuge, lăsând în urma ei Cheile spectaculoase, în speranța că se va putea întoarce aici mai târziu pentru a-și reface forțele. Însă Iovan ajunge primul aici, se scaldă în ape și își reface puterile și îi taie hidrei câte un cap, până când aceasta, rămasă cu doar două capete, fuge pe valea Cernei spre Dunăre.

Cheile Corcoaiei

Cheile Corcoaiei

Din basme și legende avem mereu câte ceva de învățat, iar finalul acestei ture a fost unul cât se poate de frumos. Via Transilvanica Mehedinți-Episodul 1 se termină, iar mare va fi bucuria mea să vad și să aud că mulți alți drumeți au ales ca destinație de vacanță județul Mehedinți. Eu vă promit că merită, iar fotografiile din acest articol sper că sunt convingătoare.

Drum bun, călătorilor!

Răzvan Novac

ORIENT ROMANESC ONLINE

www.orientromanesc.ro

România Levant Association